

2017/02

zeneKar

WWW.AHO.HU
WWW.ZENE-KAR.HU

Opera –
némafilmes
hangulattal

Növekvő állami
támogatás zenei
területen

2

Bartók Rádió:
Több szerethető
műsort...

Kézikönyv
zenekaroknak és
szerkesztőknek

nka

Rossini: A Sevillai borbély vígopera fotó: Múpa/Posztos János

KALENDÁRIUM

3

ZENEI KÖZÉLETÜNK

KULTÚRPOLITIKA

Magasabb színvonal - egyre nagyobb állami támogatásból

Másfél milliárd forinttal emelkedett a szimfonikus zenekarok és énekkarok állami támogatása, s ez az összeg azért is jelentős, hiszen a mostani növekmény beépül az együttesek támogatási bázisába. *(Réfi Zsuzsanna)*

KÖRKÉP

Jobbnál jobb programok, pezsgő szimfonikus zenekari élet

Szimfonikus zenekari körképünk folytatása következik, amelyben a Budafoki Dohnányi Zenekar és a Szegedi Szimfonikusok mellett most a Regionális Szimfonikus Zenekarok munkájába is betekintést kaphatunk. *(Szekeres Nikolett)*

MŰPA

Opera – némafilmes hangulattal

Különleges produkciót láthattak azok, akik 2017. február 18-án a MŰPA-ba látogattak, ugyanis Káel Csaba rendezésében Rossini A sevillei borbély című darabja egészen újszerű megvilágításba helyeződött, és mind vizuálisan mind az operajátszás tekintetében kivételes előadás született. *(Szekeres Nikolett)*

OPERAHAZ

Új kezdet vár a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekarára

Több külföldi fellépés, a Virtuózokkal közös, nagyszabású sorozatok és az együttes népszerűsítése is szerepel a Budapesti Filharmoniai Társasággal kapcsolatos tervek között. A legrégebbi magyar zenekarnak új jövőt kell építenie. Arról, hogy mi történt az együttessel az elmúlt időszakban, s hogyan tervezik a folytatást, a régi és az új elnökkel, Király Tiborral, valamint utódjával, a januártól a posztot betöltő Tóth Lászlóval beszélgettünk. *(Réfi Zsuzsanna)*

MÉDIA

Keskeny úton járunk

Devich Márton személyében őstől új vezetője lett a Bartók Rádióknak. A komolyzenei csatorna mérnök végzettségű, muzsikusként családban élő igazgatóját az újságírói pályájáról, a Bartók Rádióban végbement változásokról, a hallgatók visszajelzéseiről, a komolyzenei média kihívásairól, valamint a Bartók Rádió és a Magyar Rádió Zenei Együtteseinek kapcsolatáról kérdeztük. *(Réfi Zsuzsanna)*

Zene a médiában – Teadélután a Rózsavölgyi Szalonban

Meglepően nagy érdeklődés, csaknem zsúfolt ház kísérte a Magyar Zenei Tanács által szervezett „Teadélután” amelynek témája a zenei média helyzete volt. A zenei szakma szinte valamennyi szegmense képviseltette magát. *(Kaizinger Rita)*

MŰHELY

EDUKÁCIÓ

Hiányzik a rendszerszintű gondolkodás...

A szimfonikus zenekarok edukációs tevékenysége napjainkban a zenei nevelés legfontosabb pillére. A szép számú különböző módszer azt mutatja, hogy van szakmai bázisa a megújulásnak, ha nem is mindig kiforrott koncepció mentén. Három szimfonikus zenekar vezetőjével jártuk körbe a témát, edukációs sorozatunk folytatásában. *(Szekeres Nikolett)*

HAZATÉRŐK

MENNI VAGY VISSZAJÖNNI – FIATAL ZENÉSZEK PORTRÉJA, AKIK KÜLFÖLDI MUNKÁVALLALÁS UTÁN ITTHON MUZSIKÁLNAK – III. RÉSZ

Sorozatunk következő részében ismét a fúvósoké a főszerep, hiszen egy tuba-, egy harsona- és egy kürtművész mesél külföldi tapasztalatairól, s arról, miben, mennyiben más a nemzetközi zenekarokban folyó munka. Eddig főként

21

MAGYARRA HANGOLVA

„Nemcsak tehetséges gyerekek: tehetséges szülők is kellenek nekem!”

Magyarországon dolgozó külföldi muzsikuskok portréja – I. rész

Natalia Gorbunova 24 éve él Szegeden, ahol a szimfonikus zenekarban hárfázik, illetve gyerekeket ismert meg a hangszerjátékkal. A Tavasz Hárfa Napok és a Nemzetközi Hárfa-verseny megálmodója Sztoljarszkij szemléletéről, a saját életének fordulatairól mesél. *(Mechler Anna)*

24

KITEKINTŐ

Hegedűk az égen

A poggyásztérben, külön ülésen vagy sehogy sem? A hangszerek repülőgépen történő szállítása az EU-n belül még mindig a repülőárságok egyéni döntésére van bízva, ám a Zenészek Nemzetközi Szövetsége (FIM) által kezdeményezett internetes petíció ismét napirendre emelte a kérdést. *(Frauke Adrians – Das Orchester 2016/06)*

26

Utazás repülőn, hangszerekkel

Légitársaságok hangszerek szállítására vonatkozó szabályzatainak elemzése. Az elemzés közel 20 légitárság kézipoggyászaként szállítható hangszerekre vonatkozó szabályzatát taglalja, ezzel a témában a 2012 óta megjelent hasonló felmérések közül a legrészletesebb, és egyben az első olyan, amelyben már két nagy amerikai légitársaság is szerepel. *(PEARLE)*

27

KRITIKA

28

Hangversenykritika a Budapesti Dohnányi Zenekar, a Nemzeti Filharmonikusok, a Győri Filharmonikus Zenekar, a MÁV Szimfonikus Zenekar és a Miskolci Szimfonikus Zenekar koncertjeiről.

(Csengery Kristóf, Fedoszov Júlia, Fittler Katalin)

KÖNYV

Két jelentős Bartók-kiadvány megjelenéséről

Megjelent a Bartók összkiadás első kötete, a Gyermeknek

Több mint négy – de valójában írhatnánk akár hetet is – évtized múltán végre rébe érni látszik Bartók Béla életművének összkiadása. Legalábbis erre enged következtetni az az örömteli kotta- és könyvbemutató, amelyre 2017. február 11-én, egy téli szombat délutánon a Zenetudományi Intézet Bartók-termében került sor. *(Kaizinger Rita)*

33

A zenekar mindennapjainak szürke eminenciása – David Daniels: Daniels' Orchestral Music

Szükség lenne még egy rövid, frappáns darabra a teljes estét betöltő műsorhoz? Vagy éppen egy kevésbé ismert barokk mű kellene a koncert elejére? Kiválóak a zenekar fafúvósai, milyen nekik irt versenyművekkel mutathatjuk meg ezt a közönségnek? Tematikusan hangversenyhez és évfordulós megemlékezéshez keltenének ötletek – és még sorolhatnánk a kérdéseket és kívánságokat, melyekkel egy zenekar művészeti vezetője vagy karmestere, egyáltalán, az évad műsorának megtervezője naponta szembesül. Ezekre a kérdésekre is választ adhat David Daniels – a zenekari repertoárt több szempontból áttekintő – könyve. *(Kovács Ilona)*

35

ZENETÖRTÉNET

Corelli és Vivaldi – Az arkangyal és a vörös pap

A Zenekar újság 2015/5. számában írtunk a Viotti-Rode-Böhm hegedűiskoláról, amelyből a világhírű magyar hegedűművészet kisarjadt. Mivel Pugnani révén ez a három kiváló mester közvetlenül kapcsolódik Corelli és Vivaldi művészetéhez, ezúttal a hegedűjáték bölcsőjéhez térünk vissza, ahonnan ez a fejedelmi család kisarjadt, és Corellitól és Vivalditól egészen Böhm Józsefhez vezetett, hogy aztán a Joachim-Hubay és a Joachim-Auer iskolának köszönhetően napjainkig éreztessen hatását. Az előzményekhez hozzá tartozik, hogy Corelli és Vivaldi tanítványa volt Giovanni Battista Somis (1676–1763), Somis tanítványa Gaetano Pugnani (1731–1798), és Pugnani tanítványa Giovanni Battista Viotti (1753–1824). *(Rakos Miklós)*

37

PRÓBAJÁTÉKOK

41, 42

HANGVERSENYNAPTÁR

42

Címlapon: Rossini: A Sevillei borbély vígopera
(A Műpa és a Budafoki Dohnányi Zenekar közös produkciója)
René Barbera/Almaviva szerepében
Megyesi Schwartz Lúcia/Rosina szerepében Fotó: Műpa/Posztos János

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERE sajtótájékoztatón jelentette be, hogy másfél milliárd forinttal emelkedik idén a szimfonikus zenekarok és az énekkarok állami támogatása. Balog Zoltán szerint 2017 a nagy kulturális beruházások éve lesz: megkezdődnek többek között a Liget Budapest projekt építkezései, valamint az Operaház és az Iparművészeti Múzeum rekonstrukciója. Ezeknek a falaknak – mint mondta – csak akkor van értelmük, ha van belső tartalom, amelyhez olyan együttesek, művészek kellenek, akik méltók az elmúlt évszázadok örökségéhez. A 2016-os költségvetés maradványából ezért 1,5 milliárdot használnak fel összesen 20 zenekar és énekkar támogatásának növelésére. Balog Zoltán elmondta: a kormány azt javasolja, hogy a támogatási növekményt elsősorban bérfejlesztésre és hangszervásárlásra fordítsák.

Hoppál Péter kultúráért felelős államtitkár szerint jelentős előrelépésről van szó, hiszen a mostani növekmény beépül az együttesek támogatási bázisába. Közlése szerint a legnagyobb támogatási többletet, 134 millió forintot a Nemzeti Filharmonikusok kapják, így az együttesnek jutó állami források a tavalyi 200 milliós bázisemelés után 2017-ben már elérik a 2 milliárd forintot. A tárca fenntartásában működő együttesek közül további egy szimfonikus zenekar és egy énekkar részesül a támogatásban. A nemzeti besorolású együttesek közül 6 zenekar és 2 énekkar kap jellemzően 90 millió forinttal emelt támogatást, míg a kiemelt minősítéssel rendelkező együttesek közül 5 zenekarnak és egy énekkarnak jut átlag 80 millió forinttal megemelt összeg.

A Budapesti Fesztiválzenekar állami támogatása 40 millió forinttal növekszik, de két speciális helyzetű zenekar finanszírozása is hasonló összeggel emelkedik. Mint hozzáfűzte, elsősorban a vidéki szimfonikus zenekari világban a pedagógus béremelés hatására megindult egyfajta elszívó hatás, ezt azonban a kormány várakozásai szerint megállítja a támogatási többlet.

MEGJELENT a Kormány 9/2017. (I. 23.) Korm. rendelete a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény végrehajtásáról a művészeti, a közművelődési és a közgyűjteményi területen foglalkoztatott közalkalmazottak jogviszonyával összefüggő egyes kérdések rendezésére című 150/1992. (XI. 20.) Korm. rendelet módosításáról. Ennek alapján az állami és önkormányzati fenntartású művészeti intézményekben foglalkoztatott közalkalmazottakat a besorolása alapján kulturális illetménypótlék illeti meg 2017. január 1-től. A kulturális dolgozók bére 2008 után most emelkedik először: rövidesen 20 ezer közalkalmazott kap január 1-jére visszamenőleg 15 százalékos bérpótlékot; az ehhez szükséges 5,4 milliárd forint már rendelkezésre áll.

AZ UNESCO szellemi kulturális örökségi listájára felkerült a Kodály-módszer, 2017-et pedig Kodály Zoltán emlékének szenteli az UNESCO és a magyar kormány is.

A MAGYAR NEMZETI MÚZEUM fejlesztése magában foglalja a Múzeumkert parkrekonstrukcióját, a Magyar Rádió korábbi épületeinek kulturális célú hasznosítását és az intézmény megújítási koncepciójának kialakítását is.

EGYÜTTMŰKÖDÉSI MEGÁLLAPODÁST kötött a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem és Kecskemét önkormányzata a szakmai összefogás és közös kulturális programok megvalósítása érdekében az egyetemhez tartozó kecskeméti Kodály Intézetben. Vigh Andrea, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem rektora azt mondta: a zene mindent átölelve, nyelvi korlátok nélkül képes kapcsolatokat építeni, ami a mai világban különösen fontos. A Kecskeméti született zeneszerző, Kodály Zoltán születésének 135. és halálának 50. évfordulójára utalva hangsúlyozta, hogy a Zeneakadémia minden szakmai tudásával és rangjával a város kulturális életének felvirágoztatása mellé áll. Az idei emlékvén a Zeneakadémia több programját is bemutatja Kecskeméten a tavaszi fesztiválon, a nyári Kodály Művészeti Fesztiválon és Szemináriumon, valamint a zeneszerző születésének évfordulójára rendezett ünnepségen.

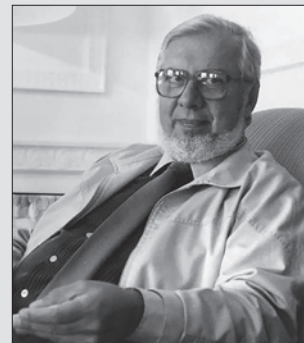
AZ ÉV MŰVÉSEI A NEMZETI FILHARMONIKUSOKNÁL: KRISTÓFI ÁGNES SZOPRÁN ÉS MOLNÁR ZOLTÁN SZÓLAMVEZETŐ TROMBITAMŰVÉSZ

A szimfonikus zenei életben évtizedek óta hagyomány, hogy a zene világnapja alkalmából a zenekar és énekkar tagjai titkos szavazással választják meg az év legkiválóbb, legjobbnak ítélt művészt. A Nemzeti Filharmonikusoknál 2016-ban ezt a kitüntető címet a zenekarból Molnár Zoltán szólamvezető trombitaművész, a Nemzeti Énekkarból Kristófi Ágnes szoprán énekművész nyerte el. A díjazottaknak járó díszoklevelet Kovács Géza főigazgató és Somos Csaba karigazgató adta át a január 17-i hangversenyükön, a Zeneakadémia patinás hangversenytermében.

83 éves korában elhunyt Erkel Tibor (1934–2017) zongoraművész, zenei rendező, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem tanszékvezető egyetemi tanára

Zongora – zenei élet – kulturális élet: e mind szélesebb sugarú-hatótávú koncentrikus körök határozták meg munkássága mind átfogóbb területeit. Az ígéretesen induló előadóművész-pályához hamar társult a zenetanítás, előbb Szegeden, majd Budapesten, a Zeneakadémián. Azok közé a pedagógusok közé tartozott, akik szavakkal is tudták formálni növendékeik zenei elképzeléseit. Lényegre-törésére mi sem jellemzőbb, mint hogy elkötelezetten vállalkozott a zongora mellék-tanszakosok kevésbé „mutató” képzésére, a zenei igényességnek a művészképzőn elvárható szintjén. Sok olyan indexben szerepel aláírása, amelynek tulajdonosai a nemzetközi zenei életnek is jegyzett művészei lettek, de munkájának eredménye mérhetetlenül és láthatatlanul bár, de tovább öröklődik mindazoknál, akik zenetanárként hasonló mércét állítanak önmaguknak és növendékeiknek.

Zenei műveltségét, kiművelt hallását hasonlóképp az igényesség szolgálatába állította zenei rendezőként a Magyar Rádióban, ahol sokat tett a kvadrofón technika meghonosításáért is. A rádiós rendezők rendszeresen kaptak felkérést hangfelvételek készítésénél – mind rádió-, mind lemezfelvételei őrzik minőségi munkáját. Miként tanárként, rádiósként is többféle, a ranglétrán emelkedő tisztséget töltött be – de valamennyi funkcióban ugyanaz az elkötelezettség jellemezte az értékmegőrzés és értékteremtés területén egyaránt. Külön fejezetet jelent a Magyar Rádió életében, amikor ő volt a Zenei Főosztály vezetője. Sikeresen koordinálta a különböző szempontokat: a hallgatókét, a műsorkészítőket, s nem utolsósorban, a Rádió zenei együttesét.

Ugyanebben a szellemben tevékenykedett a Művelődési (később: Művelődési és Közoktatási) Minisztérium osztályvezetőjeként, komoly akadályokat elhárítva küzdött azért, hogy kicsinyes szempontok ne gátoljanak értékes kezdeményezéseket, vagy szellemi értékek megjelenését.

62 éves korától egy évtizedig helyet kapott életében a politika is, országgyűlési képviselő (a MIÉP színeiben), majd a Fővárosi Közgyűlés tagja volt.

52 évesen tüntették ki Erkel-díjjal (egyébként az Erkel Ferenc Társaság alapító tagjai közé tartozott, alelnöke, majd örökös tiszteletbeli alelnöke lett), s a hivatalos elismeréseket illetően a 2012-es év volt számára a leggazdagabb: a Magyar Érdemrend Lovagkeresztjével tüntették ki, s ekkor kapott Újpesttől díszpolgárságot.

Saját halottjának tekinti Budapest Főváros, Újpest Önkormányzata, valamint a Zeneakadémia – és élőként őrzi meg emlékét mindenki, akivel személyes ismeretségbe került, úgy e sorok írója is, Fittler Katalin.

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS (EU) 2016/2102 IRÁNYELVE A KÖZSZFÉRABELI SZERVEZETEK HONLAPJAINAK ÉS MOBILALKALMAZÁSAINAK AKADÁLYMENTESÍTÉSÉRŐL

A fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény értelmében biztosítani kell a fogyatékkal élő személyek kommunikációs technológiákhoz, így például az internethez való hozzáférést. Az „Európai fogyatékossgügyi stratégia 2010–2020: megújított elkötelezettség az akadálymentes Európa megvalósítása iránt” című bizottsági közlemény erre az ENSZ-egyezményre épül, célja pedig a fogyatékossgal élő személyek egyenlő alapon való társadalmi szerepvállalását akadályozó korlátok megszüntetése. Ennek a stratégiának egy részét konkretizálja a 2016/2102. számú irányelv.

A tagállamoknak 2018. szeptember 23-ig kell átültetniük az irányelvet a nemzeti jogba. A 2018. szeptember 23. után létrejött közszférabeli szervezetek honlapjainak 2019. szeptember 23-tól, az azt megelőzően létrejött weboldalaknak 2020. szeptember 23-tól, a mobilalkalmazásoknak pedig 2021. június 23-tól kell megfelelniük az irányelvben foglaltaknak, melyek közül a legfontosabbak:

- az előírások a közszférában működő, államilag finanszírozott szervezetek weboldalaira és mobilalkalmazásaira vonatkoznak;
- a böngészést a fogyatékkal élő és idős emberek számára meg kell könnyíteni (pl. képekhez szöveges ismertető, egér nélküli böngészés lehetősége);
- a szöveges és nem szöveges információ könnyebb érzékelhetősége, kezelhetősége, értelmezhetősége és stabilitása elsődleges szempont;
- a tagállamoknak a közszférabeli honlapokat és mobilalkalmazásokat folyamatosan ellenőrizniük kell, és azokról jelentést kell tenniük a Bizottság felé, illetve azok tartalmát nyilvánossá kell tenni.

Az irányelv valószínűleg csak korlátozott hatást gyakorol az előadóművészeti folytatató államilag finanszírozott szervezetekre. A honlapok esetében az ál-

talános szöveges információt, később néhány audiovizuális anyagot, valamint az online jegyértékesítési rendszert érinthetik a változások.

A kulturális szervezetekre azonban több kivétel is vonatkozik, így az akadálymentesítés alól mentesülnek a 2020. szeptember 23. előtt kiadott rögzített, illetve élőben közvetített audio, audiovizuális és videoanyagok, valamint az archívumnak minősülő weboldalak és alkalmazások. Az előadóművészeti szervezetek számára további kedvezményt jelent az „aránytalanul nagy teher” kitétele, amely értelmében az irányelv csak akkor alkalmazható, ha az nem jelent aránytalanul nagy terhet a szervezet számára annak méretéből fakadóan vagy ahhoz képest, hogy az adott weboldalt vagy mobilalkalmazást milyen arányban használják fogyatékkal élők.

Az előadóművészeti szervezetek számára előírt kötelezettség, hogy nyilatkozzanak az irányelvben foglaltakkal való megfelelésről, valamint megfelelő lehetőséget biztosítsanak az esetleges meg nem felelés eseteinek feléjük történő visszajelzésére.

Az irányelv alapján a tagállamoknak képzési lehetőséget kell biztosítaniuk az érdekeltek számára, hogy a honlapok és mobilalkalmazások tartalma megfeleljen az irányelvben szereplő követelményeknek.

Az érintett szervezetek számára javasoljuk, hogy a nemzeti hatóságokkal és minisztériumokkal konzultáljanak az irányelv helyi megvalósítására vonatkozóan, például arról, hogy azok túlmennek-e a minimum követelményeken; milyen változást hoz az irányelv helyi szinten, milyen költségvetési források állnak rendelkezésre az irányelv megvalósítására vonatkozóan, és nemzeti szinten mi a menetrendje ezek megvalósításának.

(Forrás: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/web-accessibility>)

Magasabb színvonal – egyre nagyobb állami támogatásból

Dr. Hoppál Péter örül, hogy 30%-kal nőtt a komolyzenei koncertekre látogatók száma

Másfél milliárd forinttal emelkedett a szimfonikus zenekarok és hivatásos énekkarok állami támogatása, s ez az összeg azért is jelentős, mert a mostani növekmény beépül az együttesek támogatási bázisába. Dr. Hoppál Péter államtitkárral az elosztás szempontjairól, a kulturális területen dolgozó közalkalmazottak illetményemeléséről, valamint arról is beszélgettünk, milyen szerepet töltenek be a szimfonikus zenekarok a kulturális alapellátásban. Szó esett a koncertlátogatók számának növekedéséről, Kocsis Zoltán örökségének gondozásáról, s a Nemzeti Filharmonikusokkal kapcsolatos tervekről is.

I Milyen szempontrendszer alapján osztották fel a 2016-os költségvetés maradványából rendelkezésre álló másfél milliárd forintot?

– A kormány először egymilliárd forint értékű forrásemelést irányzott elő. Balog Zoltán miniszter úrral azonban másfél milliárdos emelési javaslatot tettünk a kormány asztalára, hogy mindenki számára érzékelhető legyen az előrelépés. Nagy örömmre végül ezt az elképzelést fogadták el. A támogatás felosztása szakmai alapon történt, a besorolásoknak megfelelően. Az Előadóművészeti Törvény szerint a nemzeti kategóriába tartozó zenekarok 90 millió forintot kaptak, a Kodály és a Cantemus Kórus pedig 70 milliót. A kiemelt kategóriába tartozó zenekarok támogatása 80 millió forinttal nőtt, a szolnoki Bartók Kórus pedig 30 millióval gazdagodott. A Budapesti Fesztiválzenekar 40 milliót kapott ebből a keretből. Nem feledkeztünk meg az állam által fenntartott együttesekről sem. Áttekintettük, hogy az elmúlt években milyen ütemben történt a forrásbővítés náluk, s ehhez igazítottuk a mostani összegeket is. A másfél milliárdos támogatás legnagyobb kedvezményezettje a Nemzeti Filharmonikus Zenekar és Énekkar: tavaly 200 millió forint forrástöbbletet kaptak, idén ebből a csomagból 134 milliót, így emelkedett 2 milliárd forintos összegre az állami támogatásuk. A Concertónak tavaly 200 millióval nőtt az állami büdzséje, a mostani 60 millióval pedig már 560 millió forintból gazdálkodhatnak.

I A támogatottak között van a Honvéd Férfikar, a Duna Szimfonikusok, valamint a Budapesti Filharmoniai Társaság Zenekara is...

– A Honvéd Férfikar a kulturális államtitkárság háttértérítésménye, az EMMI fenntartásába került, és rájuk is gondoskodó figyelmet fordítunk. A mostani 66 millió

forintos támogatás is hozzájárul ahhoz, hogy növelhessék az együttes tagjainak alacsony bérét. Speciális helyzetben van a Duna és a BFTZ, igyekeztünk őket is segíteni. Úgy vélem, a másfél milliárdos támogatást igazságosan és hatékonyan sikerült elosztanunk, érzékelhető forrástöbbletet nyújtva a zenei együtteseknek.

I A mostani többlet beépül az együttesek támogatási bázisába? Ettől kezdve tehát minden évben számíthatnak rá a zenekarok és énekkarok?

– Igen. A Nemzetgazdasági Minisztérium az idei összeget még egyszeri támogatásként indította el, ám az utóegyeztetések eredményeként ezt a másfél milliárd forintot a kormány beépülő támogatásként nyújtja az együtteseknek.

I Miért ajánlották azt, hogy a növekményt bérfejlesztésre, valamint hangszervásárlásra költék az együttesek? Eszerint a minisztérium is látja, hogy a pedagógus-életpálya-modell működése valóban elszívó hatást gyakorol, és sok muzsikusként inkább a tanári hivatást választja?

– Így van. Amikor a kormány elé vittük az ügyet, a legfőbb érvelésünk erre épült. A pedagógus életpálya-program miatt 30–40 százalékkal nőttek azon a területen a bérek, mely már veszélyezteti a zenekarok működését, elsősorban a vidéki együttesekét. Sokan ugyanis inkább a zeneiskolai tanári státuszt választják, így azonban gyengülnek a társulatok. Ezt az elvándorlást szeretnénk a többlettámogatással megállítani.

I Nemcsak a zenekarok és a kórusok kaptak támogatást, hanem januártól a kulturális közalkalmazottak is 15%-os illetménypótlékkal gazdagodtak. Minek és kiknek a hatására született döntés erről?

Dr. Hoppál Péter

– Másfél esztendővel ezelőtt kezdtünk erről gondolkodni az országos szakmai szervezetek vezetőivel és a szakszervezetek képviselőivel. 2008 óta ugyanis nem volt béremelés az ágazatban. Úgy véltük, egy erősödő Magyarországon a kultúrával foglalkozó munkatársaknak is nagyobb bért kellene kapniuk. Szimbolikus ügynek tekintettem ezt. A közös gondolkodás során körüljártuk, hogy lehet-e egységes kulturális életpálya-programot létrehozni. Sokáig folyt ezen a szakmai egyeztetés, de ma, másfél év elteltével úgy látjuk, hogy egy olyan életpálya-programot, amelyben mindenki benne van – muzeológus, könyvtáros, színész, zenekari muzsikusként, táncos és levéltáros, a szakmai különbözőségek miatt nem lehet kialakítani.

I Készült azért már egy előadóművészeti életpálya-modell...

– Azon valóban érdemes gondolkodni, ugyanakkor a táncosok helyzete például ott is igen eltér a színészekétől vagy a zenekari művészekétől. Ezért inkább azt a döntést hoztuk meg, hogy az állami és az önkormányzati fenntartású, közalkalmazotti státuszban dolgozó munkatársakat 15%-os illetménypótlékban részesítjük. Tavaly a

költségvetési törvényt már úgy terveztük, hogy 2017-ben álljon rendelkezésre ennek fedezete. Így történt, hogy 5,4 milliárd forint állami forrásból 2017. január 1-jétől húszezer-kettőszáz munkatársunk fizetése növekedett. Van azért még feladatunk, hiszen számos kulturális intézmény korábban gazdasági társasággá alakult, aminek vannak bizonyos előnyei – lehet, hogy magasabb bért tudtak adni a munkatársaiknak –, de ezzel a 15%-kal elképzelhető, hogy utol is értük őket. Most azt vizsgáljuk a minisztériumban, hogy emiatt nem képződött-e újabb szakadék. Egyelőre azt látjuk, hogy nem. Kérdés, hogy szükség lesz-e egy újabb kompenzációra. Ha a magyar gazdaság továbbra is jól teljesít, akkor gondolkozhatunk majd azon, hogy a közalkalmazottakat kell-e újra pozícionálnunk, vagy tágabb körben is tudjuk emelni a kultúráért dolgozók bérét.

■ *A mostani, 15%-os növekedés csak a közalkalmazottakra érvényes, így a más formában működő zenekarok, énekkarok tagjai nem részesülnek ebből a többletből. Vizsgálták azt a kört, hogy kiket érint mindez hátrányosan?*

– Azt vizsgáltuk, hogy kiknek előnyös. Teljes egyenlőség sosem lesz, az utópia. Amikor bekértük az adatokat, pontosan láttuk, hogy melyik együttesnél milyen átlagfizetések vannak. Elég nagy a szórás a szakmán belül: akadnak együttesek, ahol 140-150 ezer forint a bruttó bér, és láttunk 480 ezres összegeket is. A most folyósított támogatásból a nagyon alacsony fizetéseken tudtunk lényeges mértékben segíteni. Azt is hozzá kell tennem, hogy 2010-hez képest ma jóval több művészeti együttest tart fenn az állam. A támogatásért cserébe azt várja el, hogy a zene pozitív hatásai a magyar társadalomban is megjelenjenek, és a társulatok vigyék hazánk jó hírét a világban. Ehhez magas színvonalra van szükség. A polgári kormány azt vállalta, hogy ehhez több pénzt biztosít. A komolyzenei koncertlátogatók száma harminc százalékkal nőtt, 2010-hez képest ugyanis 2016-ban ennyivel többen váltottak jegyet. Ez fantasztikus bővülés. Hozzáteszem, a színházjegyet vásárlók száma pedig 50%-kal lett nagyobb. A kormány arra törekszik, hogy bővítse a minőségi kultúra fogyasztóinak a körét, és mindent megtesz azért is, hogy minél több ember számára legyen mindez hozzáférhető. Ezért is építettük be a kulturális alapellátást az állami fenntartású kulturális intézmények szolgáltatási csomagjába. Abban is hiszünk, hogy a kultúrával, művészetekkel való ismerkedést gyerekkorban kell el-

kezdeni. Fontos célunk, hogy minden gyerek minden évben jusson el komolyzenei koncertre, múzeumba, színházba. Ha ugyanis kialakítjuk bennük a megfelelő igény szintet, akkor felnőttként már természetes lesz számukra ez a polgári érték. Ennek rendkívül pozitív társadalmi hatása van, ha kellő időben megalapozzuk, és mintaprogramokkal támogatjuk: évtizedek múlva egészségesebb társadalomhoz vezethet.

■ *Véleménye szerint a szimfonikus zenekarok milyen szerepet töltenek be a kulturális alapellátásban?*

– Nagyon fontos, dedikált feladatot végeznek, hiszen mobilizálhatóságuknak köszönhetően segíthetnek abban, hogy a leszakadó térségekben is minél többen, minél gyakrabban találkozzanak minőségi kultúrával. Számítunk a Filharmóniára is, amely 300 ezer gyereknek szolgáltat komolyzenét. Az Operaház Kultúrkaland programjának keretében pedig egyetlen nap alatt a gyerekek operát hallhatnak és múzeumi foglalkozáson is részt vehetnek. Szeretnénk ezeket a programokat továbbfejleszteni.

■ *Nem kellene az évenkénti, rendszeres koncertlátogatást beépíteni a tantervbe?*

– Ez az oktatási államtitkárság hatáskörébe tartozik. Természetesen együttműködünk velük, hiszen a művészeti képzés a gyerekek iskolai tanórán kívüli szocializációjában is szerepet kap. A két államtitkárság a Balog Zoltánnal együtt életre hívott „Mindennapos éneklés” szakmai programjában szintén együttműködik. Hat alkalommal ülésezünk már, s többek között arra jutottunk, hogy először képzésben részesítsenék az óvodapedagógusokat, a tanítókat, és ezen keresztül próbálnánk meg az éneklés, a művészetek mindennapos jelenlétének pozitív hatásait bevinni az iskolarendszerbe. Ez nem megy azonnal, előbb módszertanilag elő kell készíteni. 2017-2018-ban ismét napirenden lesz az alaptanterv újragondolása, s bízunk abban, hogy több művészet és kultúra kap majd benne helyet. Hiszen bizonyított tény, hogy a zenét tanuló gyerekek minden tárgyból jobban teljesítenek.

■ *Visszatérve a zenekarok szerepére, sokan szembesülnek azzal, hogy az iskolák nem fogadják különösebben lelkesen a náluk programmal jelentkező együtteseket.*

– Akkor sem szabad feladniuk. A jó gyakorlatokat el kell tanulni az eredményesen dolgozó együttesektől, magam is tapasztaltam sok évig Pécsen, hogy a Pannon Filharmonikusok ilyen jellegű programjai

menyire sikeresek. A művészetpedagógia mindig megújuló módszertani innováció igényel. Nem szabad a kudarcok miatt abba hagyni a próbálkozást.

■ *A többletforrás és az illetménypótlék mellett a januári sajtótájékoztatón szó esett arról is, hogy szeretné a kormányzat, hogy Kocsis Zoltán öröksége tovább éljen. Mikor és milyen lépések következnek az NFZ-nél?*

– Kocsis Zoltán szellemi, művészi örökségét több módon is gondoznunk kell. Az egyik legkomplexebb feladat a tárgyi hagyatékok számbavétele. Balog miniszter úrral azon gondolkodunk, hogy az államnak létre kellene hoznia az örökösökkel együttműködve egy Kocsis-archívumot. Hatalmas az anyag, hiszen sok évtizednyi felvétel, cikk, kézirat gyűlt össze. A fiatal művészek is erő, inspirációt meríthetnének ebből a nagy szellemi örökségből, melyet természetesen a zenetudósok számára is kutathatóvá kellene tenni. Emellett utolsó nagy interjújában Kocsis megfogalmazta a kormányzat felé azt az üzenetét, hogy örülné, ha minden zeneiskola kapna egy pianínót. Szép gesztust jelentene, s azt tükrözné, hogy a kormányzat figyel a magyar zeneoktatásra és a zenei nevelésre – vélekedett. Ezt az üzenetet mi testamentumként kezeljük, és a kormány elé vittük. Szeretnénk egy Kodály-Program részeként pályázati keretet nyitni a zeneiskolák számára erre a célra. Kérdés az is, hogy mi lesz az NFZ-nél elvetett magokkal, azzal a munkával, amit Kocsis ebbe az együttesbe két évtizeden keresztül fektetett. Ahhoz, hogy a következő évad Kocsis által megkezdett tervezése befejeződjön, szükség van megfelelő szakemberekre. Jó lenne, ha az új csapat már a következő évad tervezésében is részt vehetne. zámos nemzetközi mércével mérve is óriás muzsikuskunk van az idősebb generációban, akikre támaszkodnunk kell, ugyanakkor a középkorosztályban is rendkívüli magyar tehetségeket tartunk számon. Ideális esetben talán olyan karmestert kellene találni az együttes élére, aki hasonló korú, mint Kocsis Zoltán volt, amikor átvette az ÁHZ-t, és akire újabb húsz esztendő építkezés bízható... De megfontolandó kérdés, hogy vajon a külföldi világsztárok háza táján van-e, aki segítene Kocsis Zoltán örökségét kibontakoztatni, az együttesek számára új kapukat kinyitni.

■ *Mikorra várható az új vezető(k) kinevezése?*

– Mindenképpen szeretnénk, ha a döntés még tavasszal megszületne.

R. Zs.

Jobbnál jobb programok, pezsgő szimfonikus zenekari élet

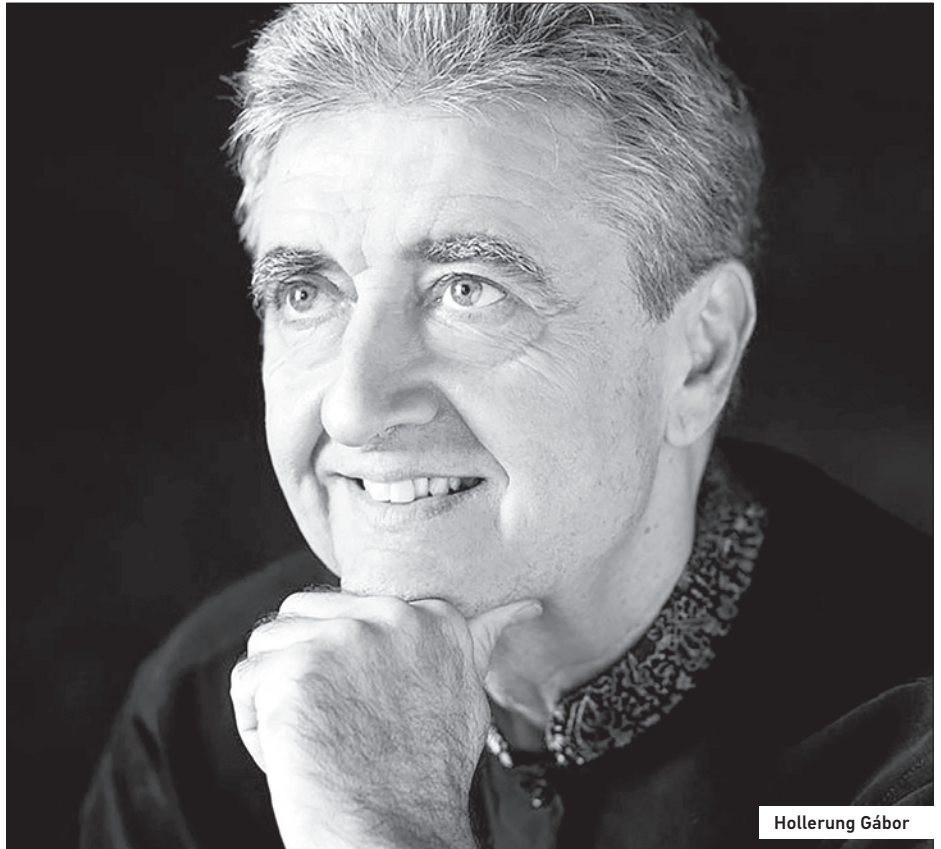
Szimfonikus zenekari körképünk folytatása következik, amelyben a Budafoki Dohnányi Zenekar és a Szegedi Szimfonikusok mellett most a Regionális Szimfonikus Zenekarok munkájába is betekintést kaphatunk.

Hollerung Gábor – Budafoki Dohnányi Zenekar

A MŰPÁ-val közösen szervezett Divertimento bérlet, ahogy címe is sugallja, igyekezett minél kevesebb tragédiát, halált a programjába illeszteni, aminek úgy tűnik, óriási sikere van. Ezt a sorozatot az összművészeti jelleg is meghatározza, amelyhez hűen az első előadás során a Közép-Európa Táncszínházzal működtek együtt. Olyan darabok kerültek a közönség elé (Beethoven VII. szimfónia IV. tétel, Dohnányi Szimfonikus percek, II. tétel, Bartók Divertimento III. tétel, Bach D-dúr szvit, Bernstein West Side Story – szimfonikus táncok, Ravel G-dúr zongoraverseny) Kun Attila koreográfiájával, amelyeknek részleteiből az összeálló hétköznapi történet egy magával ragadó, sokszínű, szórakoztató és megindító tánckompozícióvá vált.

„A második alkalomra különösen büszke vagyok” – osztotta meg lapunkkal Hollerung Gábor –, mert a nagysikerű Szentivánéji-álom bemutató után a zenekar ismét egy nagyszabású Shakespeare előadással jelentkezett. Sok hűhó Shakespeare-ért címmel olyan műsort állítottak össze, amely Selmeczi György rendezésében, Blaskó Péterrel a főszerepben Shakespeare részletekből, valamint a művei által ihletett zeneirodalomból válogatva hozta közel újra Prosperót A viharból, a Herceget a Szeget szeggelből, a Téli rege Leontesét és természetesen a Sok hűhó semmiért Leonatóját, vagyis az örökérvényű vígjátékokat új interpretációban, Hollerung Gábor dirigálásával.

Szintén a MŰPÁ-ban került megrendezésre (2017.02. 18-án, a szerk.) Káel Csaba újszerű és modern látásmódjával, erős vizuális jelenléttel (a már Szombathelyen és a Zempléni fesztiválon is szép sikerrel játszott) a Sevillai Borbély Rossinitől, és a legfrissebb előadást kiemeli, hogy olyan világsztárok játszottak benne, mint René Barbera, Bruno de Simone vagy Pietro

Hollerung Gábor

Spagnoli. Hollerung hozzátette, hogy reméli, ez az előadás fontos állomás lesz a magyar operatörténetben, hiszen a bel canto stílus képviselői, akik egyben a világ élvonalába tartozó előadók, a valódi olasz hagyományt tették hozzá az előadáshoz, és ez a fajta muzikalitás a magyar operajátzásra eddig nem volt jellemző.

A bérlet utolsó előadása az Évszakok kerin-gője címet kapta, és márciusban az évszakokhoz kapcsolódó zeneművek részletei fognak elhangozni. A teljesség igénye nélkül Vivaldi, Haydn, Piazzolla, Grofé, Berlioz és Smetana, a koncerten közreműködik hegedűn Roby Lakatos és a Duna Tánc-együttes, vezényel Hollerung Gábor.

A Zeneakadémián a Dohnányi bérlet februári koncertjén olyan darabok hangoznak el, mint Bernsteintől a Chichester

psalms, Szentpálitól a Symphony Concertante és Dvořáktól a IX. (Újvilág) szimfónia Boris Brott kanadai karmester vezényletével.

Volt két ősbemutató is, Selmeczi György a zenekar számára fejezte be a Szent Orpheusz töredéket, amely egy izgalmas, nehéz és hatásos darab, illetve egy másik előadáson Madaras Gergely vezényelte Vajda Csellóversenyét.

A Zeneakadémia Dohnányi bérlet sorozatának áprilisi koncertjét Vladimir Verbitsky fogja dirigálni, akivel Hollerung Gábornak külön élménye és emléke, hogy a híres orosz és ausztráliai karmesterrel a budapesti nemzetközi karmesterversenyről már jól ismerik egymást. A Budafoki Hangversenyesték keretében Emszt András zongoraversenyét mutatja majd be a Dohnányi

zenekar, március végén pedig Hollerung Gábor vezényletével Csemiczky Miklós Négy bagatelljét játsszák, hiszen a kortárs zene sem maradhat ki a budafokiak repertoárjából.

Két ifjúsági sorozaot indított idén a Budafoki Dohnányi Zenekar, az egyiket egészen kicsiknek, a másikat pedig a BonBon matinével közösen A megérthető zene címmel, ahol Lukácsházi Győző a házigazda, és mint megtudhattuk Hollerungtól, a meghirdetése után egy órával elfogytak a bérletek.

Kortárs romantikusok (az őszi CAFÉ-ban) címmel szintén a MŰPÁ-ban indított új sorozaot a zenekar, azzal a céllal, hogy egy olyan brand-et hozzanak létre, amely kortárs zenei fesztivál keretében mutatja meg a közönségnek a kommunikatív és akár első hallásra is követhető kortárs zenét. Így kerültek össze a MŰPA színpadára olyan darabok, mint Orbán György Szerenád No.4, Dubrovay László II. hangverseny (Concerto romantico) és Gyöngyösi Levente Istenkép című zeneművei, Hollerung Gábor vezényletével.

A Miskolci Operafesztiválon, egy a Dohnányi zenekar által megrendelt operamusicallel is fellépünk – mondta el lapunknak Hollerung Gábor –, A Mester és Margarita elevenedik meg összművészeti eszközökkel, és a Gólyakalifa előadás érzékenységeinek jegyében egy a nagyközönséget megszólító előadást láthatunk Gyöngyösi Levente zeneszerző tolmácsolásában.

Lukácsházi Győző – Szegedi Szimfonikus Zenekar

A szegedi hagyományokhoz hűen két esti bérlete van a zenekarnak, a Fricsay- és a Vaszy-bérlet. Ezek azt a közönséget szólítják meg, akik már hosszú ideje hallgatnak klasszikus zenét, és kíváncsiak a zeneirodalmat átélő művekre a barokk kortól napjainkig, tudhattuk meg Lukácsházi Győzőtől, a Szegedi Szimfonikus Zenekar igazgatójától. A két bérlet összeér egy közös bónusz koncerten Húsvét környékén, ahol Haydn Teremtés oratóriumát Gyüdi Sándor fogja dirigálni.

Az estek összeállításánál a vezérlő elvek közé tartozik, hogy népszerű klasszikus zenét játsszanak, szerepeljen rajtuk megfelelő számmal versenymű, és mindenképpen legyen olyan darab, amely kortárs magyar zeneszerzőtől született.

Jellemző a zenekarra, hogy karmestereket is igyekeznek úgy meghívni, hogy az egé-

Lukácsházi Győző

szen fiatal generáción keresztül az idősebbeken át a szakma legjobbjait mutassák be közönségüknek, így szerepel az idei évadban Pál Tamás, akit ráadásul szegedi illetőségűnek is tekinthetünk, vagy szerepelt már Medveczky Ádám, és szintén idén a MÁV szimfonikusokkal érkezik Szegedre Kobajasi Kenicsiro, aki a Vaszy-bérlet műsorában lép fel.

Fiatalabb karmesterként Dobszay-Meskó Ilona vezényelt Sztravinszkijt, Szentpáli Rolandot és Bernsteint decemberben Szegeden, ahol Gyivicsány György közreműködött harsonán, áprilisban pedig, szintén a fiatal generáció képviselőjeként Madaras Gergely fogja dirigálni Prokofjev Klasszikus szimfóniáját és Haydn D-dúr zongoraversenyét. A koncert kétszer lesz hallható, egyszer április 4-én az Ifjúsági hangverseny Déli-dőben keretében, másodszor ugyanazon a napon este, a Virtuózokból ismert Boros Misi közreműködésével. Lukácsházi nagy örömét fejezte ki, hogy együtt játszik velük, mert személyesen is jó kapcsolatot ápol a kiemelkedően tehetséges Boros Misi-vel, már nyolcévesen rádióműsört készített vele.

Két kiváló szólistával, Zoltán Péterrel (klarinét) és Tamás Péterrel (klarinét) szólal majd meg márciusban A nürnbergi mester-

dalnokok Wagnertől, és F. Mendelssohn-Bartholdytól a Koncertdarabok két klarinét-ra, illetve Brahms 1. szimfóniája (c-moll, Op.68.).

Az évad elején hallhatta a közönség Brahms A-moll kettősversenyét, ahol Kosztándi István közreműködött hegedűn, és Onczay Csaba gordonkaművész hetvenedik születésnapját is ünnepelték a koncerttel.

A másik hasonló évforduló áprilisban lesz: a hetvenéves Cser Miklós dirigálásával Bruckner 7. szimfóniája, Messiaen Himnusa és W.A. Mozart G-dúr fuvolaversenye fog elhangozni. Ugyanezen a koncerten lép majd fel a nagyszerű fuvolaművész, Bálint János.

Mint a felsoroltakból látható, valóban sokszínű a zenei paletta, amely a Szegedi Szimfonikusok előadásában hallható lesz, de felcsendül még ebben az évadban Mozart, Debussy, Csajkovszkij, Beethoven és Glinka darab is.

Kocsis Zoltánt várta a zenekar májusban, aki örömmel és gondosan állította össze a műsrot az alkalomra, de sajnálatos módon ez a koncert már, mint csak Emlékkoncert fog megszólalni. Az általa válogatott zeneműveket Vásáry Tamás dirigálja majd.

A zenekar Lendvay Kamillóval is tárgyalt, akitől megrendeltek egy Zenekari darabot

brácsára, de ez sajnos nem tudott elkészülni, így a korábban megírt zeneműveiből Baranyai László zongorista fog egy egész koncertet végigjátszani, és így tulajdonképpen ebből az eseményből is emlékhangverseny lett.

A Szegedi Szimfonikusok egyik érdekes bérlete egy matiné előadás sorozat, ahol főképpen azok vesznek részt a matiné jelleg ellenére, akik már felnőttek, de gyermekként még ezekre a koncertekre jártak, csak most már elhozzák saját gyermekeiket is. Így a megújuló igényekhez igazítva az előadásokat, az ismeretterjesztő rész egyszerre szól felnőttekhez és gyerekekhez.

Ennek keretében hallható február végén a nemzetközileg is elismert, egyébként szabadkai származású Görög Noémi és Görög Enikő, akiknek kézzongorás előadásában Saint-Saëns Állatok farsangja című műve is felhangzik. Szintén a matiné keretében Szentpáli Roland, a Nemzeti Filharmonia tubása is hallható lesz, az általa komponált Symphony Concertante-t Dobszay Péter dirigálja majd.

Természetesen Lukácsné Győző nem felejtkezett el a gyerekek zenei neveléséről sem, folytatódik a csokimatiné, emellett vendégül láttak többeket a Virtuózokból, és a szegedi gyerekek tehetséggondozása is folytatódik.

A szegediek nemcsak szimfonikus zenei szolgáltatásokat végeznek, hanem a városi színházban és operában is fellépnek, így vesznek részt a huszadik század első felében született Wolf Ferrari Sly című operájának színre vitelében, a Don Pasquale előadásában, és készülnek a Faust áprilisi bemutatójára a Szegedi Színház Nagyszínpadán. És mindezt nemcsak Szegeden! Miklósa Erikával a zenekar februárban a MŰPÁ-ban lépett fel, tavasszal pedig az Operában működnek majd közre Verdi Trubadúrjában, az operát Pál Tamás és Gyüdi Sándor vezényli.

Május végén kerül megrendezésre az éves Szegedi Barokk Fesztivál, a koncertek helyszíne ismét az Alsóvárosi ferences templom lesz. Júniusban pedig megint tobzódhatnak az érdeklődők a kortárs zenében a Kortárs Korzó a Szegedi Szimfonikusokkal rendezvényen, ahol Madarász Iván, Bánkóvi Gyula és Ittész Gergely darabjait ismerheti és hallgathatja meg a közönség.

A nyári Szegedi Szabadtéri Játékok Ajándékconcertjén Kodály Zoltántól a Páva-variációk és a Galántai táncok, valamint Carl Orff Carmina Burana-ja kerül előadásra a Szegedi Szimfonikusok közreműködésével, Gyüdi Sándor dirigálásában.

A Regionális Zenekarok Szövetségének működéséről és programjairól Horváth Gábort, illetve a zenekarok vezetőit kérdeztük...

A Regionális Zenekarok Szövetsége pár évvel ezelőtt azért jött létre, mert a korábbi zenekari státusz besorolás (és ezek a zenekarok nagyrészt a második kategóriában voltak) megszűnésével a kisebb vidéki együttesek jóval nehezebb helyzetbe kerültek, ezen a helyzeten szerettek volna az alapítók változtatni.

Az ide tartozó zenekarok többségében úgy muzsikálnak státusz nélküli próbadíjas megoldással a profi zenészek, hogy közben hármasként látnak el, és ez a hármasként adja az emberek megélhetését. A már említett zenekari tevékenységgel igyekeznek a környék zenekultúráját életben tartani, a környéken élők zenei igényeit kielégíteni, tanítanak a helyi zeneiskolákban, illetve, ha épp van a városban, ellátják a színházban lévő zenei feladatokat is.

Fontos még megemlíteni, hogy a Magyar Szimfonikus Zenekarok Szövetsége is a megalakulást ajánlotta – tudhattuk meg Horváth Gábortól, a **Gödöllői Szimfonikusok** vezető karmesterétől, a Regionális Zenekarok Szövetségének főtítkárától –, Popa Péter és Kovács Géza javasolta, hogy bár a nagy szervezet egyenként nem tudja felvenni a kisebb zenekarokat, de ha szövetségbe tömörülnek, ez a technikai akadály elhárul, és akkor lehetőségük lesz egy egységes érdekképviseletre. A nagy szövetség mondhatni atyai koordinálta az alakulást, a szabályzat elkészültén át a bírósági papírok átnézésével is igyekeztek a vidéki zenekarok munkáját segíteni.

A regionális szövetség egyik óriási előnye a pályázási lehetőségek könnyebb elérhetősége, hiszen ezeknek a pályázatoknak nem tud akárki megfelelni. Horváth Gábor azt is hozzátette, hogy: „amióta létezik a szövetség, mindig lehet számítani ifjúsági pályázatokra, erre például jó eséllyel jelentkezhetünk, emellett ott lehetünk minden évben a Szimfonikus Zenekarok ülésén, programjaink bekerülhetnek a Zenekar folyóiratba, sőt, cikk is készül velünk!”

Uhrin Viktortól, a **Békés Megyei Szimfonikus Zenekar** művészeti vezetőjétől megtudhattuk, hogy erre az évadra terveik vannak bőven, de az anyagi forrásaikról az elkövetkezendő hónapokban döntenek majd. Annyit azért lehet tudni, hogy március 10-én lesz a Békéscsabai Tavasz Fesz-

Horváth Gábor

tívál nyitó hangversenye, ahol közreműködik Gyöngyösi Ivett zongoraművész, vezényel Werner Gábor. „Általánosságban elmondhatom – tette hozzá Uhrin –, hogy a Bétazen nyitókoncertjeit évek óta mi adjuk, remélhetőleg idén is így lesz.” Augusztus végén a Csabai Nyár rendezvénysorozat záróeseménye szokott lenni a zenekar koncertje, Nyárbúcsúztató koncert címmel. November 20. körül az Ifjú Zenebarátok Világnapja alkalmából a Békéscsabai Bartók Béla Művészeti Szakgimnázium kimagasló hangszeresei játszhattak a zenekar kíséretével versenyműveket. Január elején Évköszöntő koncert címmel jelentkezett a zenekar.

A Hírös Agóra Nonprofit Kft. fenntartásában működő **Kecskeméti Szimfonikus Zenekar** a 2017. évi program összeállításakor legfontosabb szempontként a város nagy szülöttjének emléke előtti tiszteletgést tartotta. Mint a „Hírös Város” együttese, méltóképp kíván ünnepelni a Kodály emléké alkalmából.

Az immár nagy hagyományokkal rendelkező Kecskeméti Tavasz Fesztivál 2017. március 31-i hangversenyén csupa Kodály mű csendül fel. „A műsor összeállításában arra törekedtünk, hogy minél színesebb, sokrétűbb képet adhassunk a közönségnek

Kodály művészetéről” – tudtuk meg Gerhát Lászlótól. Így a Kádár Kata, és a Mónár Anna ballada mellett többek között elhangzik a Marosszéki táncok zongora és zenekaros verziója is, valamint a Magyar rondó, melynek népi gyökereit Csík János és barátai, valamint a Kecskemét Táncegyüttes mutatja be. Az est szólistái Meláth Andrea, és Várad László lesznek.

Szintén több évtizedes sorozatot folytatnak a kecskeméti „Tavaszi Hang-Versenyművek” koncertjükkel, ahol a zenekar művészei mellett a Kecskeméti Kodály Iskola kimagasló tehetségű szakközépiskolás növendékei is szólistaként lépnek a közönség elé. A Kecskeméti Szimfonikus Zenekar nagy hangsúlyt fektet a fiatalok tehetséggondozására, így kívánja elősegíteni pályájuk indulását.

Június 25-én a Kecskeméti Barackpálinka és Borfesztiválon közös szabadtéri koncertre kerül sor a Csík Zenekarral.

Kecskemét város egyik legrangosabb fesztiváljához, a Kodály Művészeti Fesztiválhoz kapcsolódóan három estén, három különböző Kodály programmal, három különböző dirigenssel szerepel a zenekar. A 2017. július 14. és 28. közötti rendezvénysorozaton a mester legjelentősebb művei, többek között a Galántai táncok, a Psalmus Hungaricus, a Hány szvit, valamint a Székelyfőnő csendülnek fel.

Október 2-án a Város napja tiszteletére a Missa Brevist tűzik műsorra. Végül, a Kodály jubileumi rendezvénysorozatot egy nagyszabású vállalkozásként, december 15-én a Hány daljátékkal zárják, melyben gyermekszereplők társulnak a Kecskeméti Szimfonikus Zenekarhoz.

Az **Egri Szimfonikus Zenekar** 54. évadt teljesíti ez évben, mint Heves megye és a régió egyetlen szimfonikus nagy együttese. Alapfeladatait - mely a város és régió meghatározott eseményeihez kötött hangversenyek szolgáltatása, Eger zenei életének irányítása, az ifjúság zenei nevelése és ismeretterjesztése, hagyományteremtés és értékmegőrzés – ebben az évben is magas színvonalon igyekszik ellátni. Ehhez a folyamatos működés, az állandó tagság és segítő állomány, a rendszeres próbák, a megfelelő működési háttér és gördülékeny irányítás biztosítja a garanciát. A civil szervezetként működő együttest Eger város Önkormányzata megbecsülten kezeli és lehetőségéhez mérten támogatja. A zenekar szakmai munkáját idén már 22. éve Szabó Sipos Máté karmester irányítja. Az utóbbi évek megújuló műsorpolitikája, számos új

elemmel bővülő koncert kínálata a zenekar népszerűségét tovább növelte.

„Koncertjeink szinte kivétel nélkül telt házzal zajlanak. A közönség bizalmának megnyerését jelzi az a tény is, hogy nemcsak a népszerű művek, de a ritkaságok és a kortárs zene is hasonló érdeklődés mellett kerülnek műsorra. Ehhez az eredményhez a közönséggel való rendszeres kommunikáció, a megújult arculat, propaganda és marketing stratégia is hozzájárult. 2017-ben továbbra is minden pályázati lehetőséget és forrást igyekszünk kihasználni az együttes még sokoldalúbb működéséhez. Lehetőségeink függvényében tervezzük elavult, illetve hiányos hangszerparkunk javítását, bővítését. Idén a Bartakovics Béla Közösségi Ház épületének egyházi tulajdonba való visszaadása miatt, a zenekarnak új székházat kell találnia. Bízunk benne, hogy sikerül egy új, méltó, minden igényt kielégítő helyet találnunk együttesünknek addig is, ameddig – reményeink szerint – az Európa Kulturális Fővárosa 2023 pályázat keretén belül megépülhet Egerben egy régen várt városi koncertterem, amely alapjaiban erősítené meg a régió zenei életét és természetesen a zenekar jövőbeli perspektíváit is” – tudhatuk meg Szabó Sipos Mátétól.

A 2017-es évet az Egri Gárdonyi Géza Színházban immár 23 éve megrendezésre kerülő Újévi koncertekkel kezdte a zenekar. A szimfonikus táncokból, operett slágerekből, olasz dalokból és a Strauss család műveiből összeállított koncerteken Vörös Edit, Zábrádi Annamária, Turpinszky Gippert Béla, Vanya Róbert és a GGTánc Eger közreműködött.

A Filharmónia Bérlet sorozatban erre a naptári évre három hangverseny esik. Elsőként január 30-án a bécsi-német klasszikus repertoárból válogattak, Molnár Zoltán trombitaművész közreműködésével.

A KÖSZI – szimfonikus zene, irodalom és képzőművészet – középiskolásoknak szól. A Kepes Intézettel közös rendezvénysorozat március 20-i alkalmán „Párbeszéd” – avagy a hangszerek nyelve címmel egy olyan interaktív hangversenyt ad az Egri Szimfonikus Zenekar, melyben a fiatalok megismerkedhetnek a zene retorikájával, az emberi gesztusok zenei leképezésével, kipróbálhatják zenei improvizációs képességeiket, játszhatnak a szavakkal és a hangokkal és közben megismerhetnek egy-két csodálatos, vagy éppen humoros zeneművet, melyekben két hangszer, vagy akár hangszer és próza felelget egymásnak. „Vivaldi, Mozart, Rossini, Tom Johnson mű-

vei mellett Platon, Karinthy Frigyes és Weöres Sándor írásaiból is idézünk” – osztotta meg lapunkkal Szabó Sipos Máté – „és a nőnap alkalmából St Martin lesz a vendégünk”.

Az Egri Tavaszi Fesztivál kiemelt eseményén emlékeznek meg Egerben Kodály Zoltán születésének 135. és halálának 50. évfordulójáról. Az április 9-i Kodály emlékhangversenyen, több kórusmű mellett, eredeti hangszeres népzene is megszólal, végül a Székelyfonó tetőzi be az eseményt. Az est az egri művészeti intézmények összefogásával jön létre. Az Egri Szimfonikus Zenekar, egri gyerekkórusok, a Farkas Ferenc Zeneiskola népzene tanszaka, Egerhez köthető énekes szólisták és a vendég Kodály Kórus Debrecen közreműködésével megszülető előadás egy régi vágyat vált valóra Egerben.

A Filharmónia bérlet sorozat keretében, május 15-én klasszikus filmzenék szólalnak meg Prokofjev, Rózsa Miklós, Nino Rota, John Williams és mások tollából. A zenék alatt nagy kivetítőn látható filmrészletek is gazdagítják majd az élményt.

A nyári időszak a hagyományos Strauss-esttel indul, amely immár 24. alkalommal várja Július 2-án a Strauss muzsika és a gasztronómia ínycsemegetőit. A Tér-Zene szabadtéri „ingyen” koncerten több száz városlakó és turista élvezheti a könnyed nyári hangulathoz illeszkedő programot. Több mint tíz éve lép fel az Egri Szimfonikus Zenekar a Mátrai Művészeti napok keretében megrendezett „Muzsikál az erdő” fesztiválon, ahol festői, erdei környezetben hangzanak el a tájhoz, a természethez kapcsolódó zeneművek.

Augusztus 20-án a városi ünneppsorozat a „Szimfonikláj” nagyszabású hangversenyével zárul, ahol 2000 ember élvezheti a szimfonikus és könnyűzene egymást megtermékenyítő fúzióját, kiváló hazai művészek tolmácsolásában. „Ezzel a rendezvényen sikerült olyan közönség réteget is megnyernünk a szimfonikus zenének, amely eddig távol maradt ettől a műfajtól” – tette hozzá Szabó Sipos Máté.

Szeptemberben Eger Ünnepeit idén barokk zenével teszik még nemesebbé az Egri Szimfonikusok. Corelli, Vivaldi, Telemann koncertokat és szviteket hallhat a közönség. A Filharmónia Bérlet keretében Október 9-én a Nemzeti Énekkar közreműködésével Brahms: Német Requiemjét tűzik műsorra, majd november 10-12. között immár ötödik alkalommal rendezik meg az Egri Kamaraopera Fesztivált, amely egyediségével számos kiváló produkciónak ad

otthont, a klasszikusoktól a kísérleti előadásokig.

A fesztivál, amely több kortárs előadást is vendégül lát, egyre növekvő népszerűségnek örvend. Az Egri Szimfonikus Zenekar nemcsak szervezője, de rezidens együttesként aktív résztvevője a fesztiválnak. Idén két opera és két operakonzert közreműködője lesz az együttes.

A gazdag évet hagyományosan az óvodásoknak szóló Mikulás váró koncerttel, majd az Adventi hangversennyel zárják.

A **Váci Szimfonikus Zenekar** küldetése a váci régióban élő polgárok számára a zene örök értékeinek képviselése, közvetítése, ezzel is hozzájárulva a kulturális esélyegyenlőség megvalósításához.

Cél, hogy minden korosztály találjon a zenei palettán olyan programot, amelyre szívesen látogat el, ami értéket közvetít számára, ahol együtt lehet hasonló érdeklődési

körű társaival, ahol tevékenységével hozzájárulhat a helyi társadalom formálásához.

„Feladataink közé tartozik „a magyar kultúra értékeinek megteremtése, valamint azok közvetítése a helyi lakosság felé. Szerepet kell vállalnunk a hagyományok ápolásában, megőrzésében, átadásában, valamint a sajátos helyi kultúra gazdagításában. Az egyetemes, a nemzeti, a nemzetiségi és más kisebbségi kultúra értékeinek megismertetése, a megértés és a befogadás elősegítése, az ünnepek kultúrájának gondozása kiemelt jelentőséggel bír, ahogy fontos feladatunk az ifjúság és a felnőtt korosztály zenei nevelése, hozzájárulva ezzel az egész életen át tartó tanulási folyamathoz” – hangsúlyozta ki Farkas Pál.

A 2016-os évadhoz hasonlóan (92 előadás) gazdag évad elé néz a zenekar. A hagyományos szimfonikus zenekari programok mellett ifjúsági hangversenyeket rendeznek, és színházi szolgálatot is ellátnak. Május ele-

jén, Dunakeszin Varázslatos hangjegyek címmel Mozart Varázsfuvola nyitánya és a C-dúr zongoraverseny K467 hangzik el Ungár Cecília (a Dunakeszi Farkas Ferenc Alapfokú Művészeti Iskola Virtuózok 2017 válogatójába jutott növendéke) részvételével. Szintén Dunakeszin júniusban stílszerűen a Szentivánéji álom Szabadtéri előadását láthatja a közönség Szent Iván-éj-jelén. A váci Székesegyházban Hangverseny a reformáció 500 éves évfordulója címmel Mendelssohn estet szervez a zenekar, majd szeptemberben a II. Danubia Talents Nemzetközi Zenei Verseny nyitóhangversenyének keretében az előző évi verseny zenekari különdíjasainak nyitóhangversenye hangzik el, Farkas Lili közreműködésével Beethoven c-moll zongoraversenyét (Op. 37. No. 3.) és Dai Sugimoto játékaival Csajkovszkij b-moll zongoraversenyét (No 1. Op. 23.) hallhatja a közönség. (Szekeres Nikolett)

Opera – némafilmes hangulattal

„ez a zene örökérvényű...”

Különleges produkciót láthattak azok, akik 2017. február 18-án a MÜPA-ba látogattak, ugyanis Káel Csaba rendezésében Rossini A sevillai borbély című darabja egészen újszerű megvilágításba helyeződött, és mind vizuálisan mind az operajátszás tekintetében kivételes előadás született.

■ Miért éppen A sevillai borbélyra esett a választása?

– Főképpen azért, mert ez az egyik kedvenc operám. Eleve nagyon szeretem az alapjául szolgáló Beaumarchais történetet, amely láthatóan nem csupán Mozart, de Rossini számára is tökéletes inspiráció volt. Nagyon szerethetőnek találok a figurákat, bravúros a zenei karakterábrázolás, és magával ragadó az a humor, amit Rossini képvisel. Az elmúlt évben volt a mű ősbemutatójának 200. évfordulója, többek között ennek apropóján mutattuk be az előadást Szombathelyen majd a Tokaji Fesztiválatlanban, most pedig a Müpában, a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben.

■ Miben változott az előadás az előző két megjelenéshez képest?

– Szendrényi Évával, a darab díszlettervezőjével tulajdonképpen már a legelejétől úgy terveztük – ahogy már a korábbi elő-

adásainkat, például a Don Pasqualet is –, hogy a díszlet alkalmas legyen arra, hogy minél több helyszínen megjelenhessen a produkció, legyen az akár szabadtér, akár előadóterem, akár a Magyar Állami Operaház, akár a Müpa. Amiben komolyabb változás történt, az a szereposztás. A szombathelyi és a tokaji előadáson kiváló magyar gárdával dolgoztunk, de ebből végül csak Megyesi Schwartz Lúcia és Böjte Sándor maradt meg, a többi szerepben neves olasz és amerikai énekesek láthatók, hallhatók. René Barbera korunk egyik legkiválóbb bel canto tenorja, Bruno de Simone pedig a régi nagy olasz iskola egyik – reményeim szerint korántsem utolsó – mohikánja. Ez az iskola a commedia dell’arte hagyományait ápolja, én a Scala kapcsán ismerem jól e korszakot, ahol utolsó nagy periódusában még Claudio Abbado volt a főzeneigazgató és olyan nevekkel dolgozott, mint Paolo Montarsolo. Jean-Pierre Ponelle is sok-sok

Káel Csaba

produkciót megfilmesített és televízióra alkalmazott ebből a korból, többek között A sevillai borbélyt is. Hozzá kell tennem, hogy a magyar tehetségeinknek is nagyon jót tett, hogy világsztárokkal léphettek egy színpadra, öröm volt látni, hogyan működik együtt, hogyan motiválja és segíti egymást ez a nemzetközi csapat, Cser Krisztiánt, kitűnő basszistánkat és Balga Gabriella Berta-alakítását is elismerően fogadta a szakma és a közönség.

■ Tim Burton, némafilm és német expreszszionizmus, ezek a hívószavak jellemezték az előadás beharangozóját, mit gondolt ezekről a címkekről és mit keres a némafilm az operában?

– Alapvetően filmes vagyok, tehát a film, mint műfaj, mindig kísért. A commedia dell'arte ráadásul nagy hatással volt a némafilmekre, hiszen a hangsúly a túlzó gesztusokra, expresszív mimikára helyeződött, ez a játéktípus pedig nagyon illik Rossini operájához. Az ötlet innen érkezett, és maga a játékhely is egy korabeli filmes stúdióra emlékeztet – ebben a különleges környezetben mozgattuk a szereplőinket. Sok operaénekes használja egyébként ezt a sajátos, túlzó játékmódot, olykor karikatúra-szerű gesztus- és mimikavilágot, általában inkább azt kell kérni tőlük, hogy vegyenek vissza belőle, de most kivételesen az volt az instrukcióm, hogy még, még és még! A tökéletes árnyok megtalálása persze kulcsfontosságú ilyenkor: a kamerák által megmutatott és elrejtett pillanatok különleges ritmust diktáltak, hiszen a totáloknak köszönhetően szó szerint felnagyíthattunk egy-egy pillanatot, rezdülést, ezzel finoman irányítva a néző figyelmét, ellenpontozva vagy kiemelve Rossini művének megkapó humorát és báját. A háttér-megoldást is korabeli színpalakból lestük el: régen ezt úgy oldották meg, hogy nagy tekercsekre festették a tájképeket, szobabelsőket és ezeket a színpalotákra továbbtekerték. Mi is ezt vettük alapul, csak éppen a modern technika eszközeivel teremtettük meg a – vetített – hátteret és oldottuk meg a cseréket. A korabeli kamera és kellékmakettek megidéztek ezt a nosztalgikus, régi stúdióhangulatot, a kivetített filmrészletek pedig a szépia árnyalattal és a karcos hatással segítettek az atmoszférateremtésben. A kameráknak köszönhetően kivételes hatást érthettünk el a filmidő és a valós idő találkozásával.

■ *Mi lesz az előadás sorsa?*

– Ez egy nagy kérdés, hiszen ahogy az eddigi bemutatók helyszínei sem, úgy a Műpa sem repertoárszínházként működik, de természetesen azért vannak további lehetőségek a továbbjátszásra. A hármas koprodukció azért is volt jó konstrukció az előadás létrehozásához, mert így az ország keleti, nyugati felén és most már itt, a fővárosban is hallhatták ezt a remek Rossini operát. Ráadásul Hollerung Gáborral, régi barátként is nagyon jó volt együtt dolgozni, élveztük a közös munkát, és a Budafoki Dohnányi Zenekar is nagyon sokat adott az előadáshoz. Németh Anikó jelmezei pedig, aki rengeteg némafilmet végigtanulmányozott a produkció kedvéért, elképesztően sikerültek.

Figaro / Pietro Spagnoli; Almaviva gróf / René Barbera

■ *Ma már nem meglepő, hogy összművészeti projektek, sokszínű, eklektikus előadások láthatóak lépten nyomon, mégis hallhatunk olyan hangokat is, hogy mindez elvesz magából az operából, mit gondol ön erről, mit üzen egy ilyen előadás?*

– Azt üzeni a hagyományos színháznak, hogy a karakterek minél precízebb megfogalmazásának, a konfliktusok erős és pontos bemutatásának, a jó játéknak nincs ellenfele, ez a színjátszás legelemibb alapja. És hogy hogyan sikerül elérnünk, hogy az énekesek kiemelkedően játsszanak színészeileg is? Sok próbával – bár a próbaidőszak sajnos nem volt túl hosszú –, és közös gondolkodással, hiszen a művészek tényleg bevonódtak az alkotói folyamatba, azonosultak a vízióval és a karakterekkel. Természetesen mindez nemcsak a rendezésnek, hanem Rossini kivételes zenéjének is köszönhető. Bár a történetet mindenki ezerszer látta-hallotta már, így nem hat a meglepetés erejével, de ez a zene örökérvényű és csodálatos, és a némafilmes hangulatnak köszönhetően pedig olyan különle-

ges karakterek születhettek, mint Megyesi Schwartz Lúcia Rosina-ja, akinek a játéka hatalmas élmény volt, hiszen tökéletesen sajátította el a némafilm szereplők mimikáját. A látvány és a tér tekintetében egyértelmű volt, hogy elemeljük a valós helyszíntől: nem akartuk, hogy egy valóságghú Sevilla köszönjön vissza, nem kisrealista szituációba akartuk helyezni a darabot. Azt szeretnénk volna, ha érzi a közönség, hogy ez díszlet, játék, illúzió.

A sevillai borbély egy igazi, helyenként árnyalt és fanyar, helyenként szókimondó és harsány humorral átszőtt *opera buffa*, ami-ben a jellem- és helyzetkomikum egyaránt pompásan élvezhető – ez a sajátos humor meghatározza az előadás sodró ritmusát és pontosan ebben van a zsenialitása, ezt kell élménnyé tenni a közönségnek, mi is ezt szerettük volna megmutatni. Itt is áll Karinthy híres mondása: „Humorban nem ismerek tréfát!”; az emberek mára leszoktak arról, hogy az operában nevéssenek, pedig ez egy vígopera!

Szekeres Nikolett

Új kezdet vár a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarára

„Jó együttest lehet csinálni, régít azonban nem...”

Több külföldi fellépés, a Virtuózokkal közös, nagyszabású sorozatok és az együttes népszerűsítése is szerepel a Budapesti Filharmóniai Társasággal kapcsolatos tervek között. A legrégebbi magyar zenekarnak új jövőt kell építenie. Arról, hogy mi történt az együttesel az elmúlt időszakban, s hogyan tervezik a folytatást, a régi és az új elnökkel, Király Tiborral, valamint utódjával, a 2016 decemberében a posztra megválasztott Tóth Lászlóval beszélgettünk.

I Mindenképpen biztató hír, hogy a zenei együttesek között kiosztott, másfél milliárd forintnyi állami támogatásból 40 millió jutott a zenekarnak is...

TÓTH LÁSZLÓ: Még nem tudjuk, hogy ez az összeg mire fordítható, de remélem, azokra a projektekre is elkölthetjük, amelyeket a következő időszakra tervezünk. Idén lettem a BFZT elnöke, és sok tárgyaláson, megbeszélésen vagyok már túl. Rengeteg elképzelésem van a zenekar jövőjét illetően, ezek megvalósításában az állami támogatás nagy segítségünkre lesz.

I Akkor most már biztosan jut pénz a koncertekre is, hiszen a mostani szezonban nem rendezték meg a szokásos hangversenysorozataikat. Mi volt ennek az oka?

KIRÁLY TIBOR: Mint az átmenetet biztosító, korábbi elnök, aki majd hat évig töltötte be ezt a posztot, s aki 2006 óta vesz részt a szervezet működésében, hadd tekintsem át az elmúlt időszakot. A BFTZ 2012 előtt céltámogatást kért, pályázatokat írt, s általában a minisztériumi keretből kapott hasonló nagyságú összeget, körülbelül 50 millió forintot. Ebből szerveztük meg a koncertsorozatainkat, s az egyéb fellépéseket. Öt évvel ezelőtt pedig megállapodást kötöttünk az Operaházzal, amelynek keretében a bérleti sorozatok rendezését, finanszírozását, promotálását a dalszínház vette át. Ami a fenntartás szempontjából gondot jelentett, az éppen a Filharmóniai Társaság sajátos jellemzője. A zenekarunknak ugyanis az operaházi muzsikások lehetnek a tagjai, egyesületként működünk, és mindez számos kérdést vetett fel a pénzügyi és jogszabályi környezet tekintetében. Hiszen két eltérő típusú szervezetről van szó, más szabályok vonatkoznak egy közintézményre és mások egy egyesületre. Így szinte az összes probléma abból fakadt, hogy mit melyik

Király Tibor

rubrikából kell támogatni, mit hogyan lehet az előírások betartásával elintézni, megszervezni... Hiszen a zenész az Operaház tagja, sokszor a hangszere is dalszínházi tulajdon, ráadásul ugyanott muzsikál külön pénzért, ahol egyébként szolgálatban dolgozik. Mindez napi szinten megoldandó, folyamatos feladatsor.

I Szolgálatban vagy fellépti díjért muzsikáltak tagjaik a hangversenyeken?

K. T.: Az együtműködést követően akadt mind a kettőre példa, hiszen – ahogy már az előbb is mondtam – gordiuszi csomót kellett átvágni a két szervezet eltérő működése miatt. Az alapfelállás természetesen az, hogy nem zavarjuk az Operaház munkarendjét, s mindkét félnek az volt a legkedvezőbb, hogyha ezek a fellépések munkaidőn kívül történnek. A dalszínház szempontjai mások, mint a Filharmóniai Társaságé, s ezeket nem volt mindig könnyű összehangolni. Ez több, sokszor fölös-

leges vitákat is kiváltott az elmúlt években... Áttekintve azonban a 2012-től eltelt időszakot, nagyszerű előadók jöttek, sok sikeres koncertet adtunk, szakmailag tehát mindenképpen eredményesnek látom az eltelt szezonokat. Persze, mivel nem egy korábbi évtizedekben megszokott, bejáratott útról volt szó, hanem egy újfajta felállásról, temérdek olyan helyzet – esetenként konfliktus – is adódott, amit kezelni kellett. Erre a szezonra azért nem hirdettünk bérletet, mert az Operaház – áttekintve a 2012 és 2016 közötti számokat –, arra jutott, hogy gazdaságilag számára ez az együtműködési forma nem megfelelő. Ennek ellenére a 2016/17-es szezonban – a dalszínházzal kötött együtműködés alapján – továbbra is adtunk hangversenyeket, csak bérleti sorozat nem született. Ebben a szervezési és gazdasági okokon túl szerepet játszott az is, hogy a következő évadban – az épület felújítása miatt – az Ybl-palota bezár. Az is egyértelművé vált, hogy ha a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekara fenn akarja tartani a működését, akkor önállóan is többforrásokat kell találnia, illetve az Operaházzal való együtműködést is újra kell tárgyalni. Ezért is kezdtünk el tavaly egyeztetni az EMMI államtitkárságával. Így sikerült előkészíteni egy olyan megoldást, ami alapján már el lehet indulni az új úton.

I Az viszont biztosan segítség, hogy az állami támogatásból származó 40 millióra most már évről évre számíthatnak.

K. T.: A tervezés miatt valóban lényeges, hogy a zenekar vezetése két évre előre lássa, mennyi pénz áll rendelkezésre, kit kérhet fel, milyen hangversenyt szervezhet. Ez az állandó összeg olyan alapot jelent, amilyen-nel korábban sosem rendelkezünk. Az pedig már az államtitkársággal folytatott esz-

Tóth László

mecseréből is kiderült, hogy az átalakulás miatt a következő, 2017/18-as szezon szükségyszerűen egy 0. év lesz, ami biztosítja az átmenetet, s az utána következő évadokra lehet majd igazán jó koncerteket szervezni. Így amikor kinyitja kapuit a megújult Operaház, és visszaáll a bejáratott munkarend, akkor már folyamatokban lehet gondolkodni. Elnökként a második ciklusom 2017 júniusában járt volna le, de éppen azért mondtam le jóval hamarabb, hogy a megváltozott helyzetben, új vezetéssel elindulhasson egy új korszak. Természetesen a mostani, átmeneti időszakban napi szinten konzultálok az új elnökkel, és ha kell, meglatásaimmal, szakmai tanácsaimmal a jövőben is szívesen segítem munkáját.

■ Mi alapján és hogyan választották ki az új elnököt?

T.L.: Engem tavaly nyáron kerestek meg először a BFTZ tagjai. S bár az utóbbi tíz évben a dalszínház marketing osztályán dolgozom, magam is zenész vagyok. Korábban nyolc esztendőn keresztül az Opera zenekarában játszottam, klarinétművészként. Annak ellenére, hogy a BFTZ-nek nem lettem a tagja, azért több alkalommal játszottam a hangversenyeken. Emellett lassan már két évtizede rendezvényszervezéssel is foglalkozom, kulturális menedzseri diplomát is szereztem. Turnékat rendezek, koncerteket, CD-felvételeket, fesztiválokat hívok életre. A dalszínházban eleinte szponzorszerzéssel foglalkoztam, jelenleg pedig gyártásvezető vagyok. Talán éppen azért gondoltak rám a zenekar tagja, mert kicsit más szemszögből tudom vizsgálni a Filharmóniai Társaság működését. Ez az egyesület jól működött egészen a

rendszer váltásig, hiszen addig a kulturális piac szűk szegmensben mozgott, de aztán elkezdtek gombamódra szaporodni a zenekarok, amelyek egyre magasabb színvonalon muzsikáltak, egyre-másra nyíltak az újabb és újabb koncerttermek, így már nem lehetett ugyanazt a láthatóságot elérni, mint korábban. Éppen ezért van talán arra szükség, hogy a Budapesti Filharmóniai Társaság elnöki posztját olyan személy töltsse be, aki képes menedzseri szemlélettel ellátni a tennivalókat.

■ Ezek szerint azonnal igent mondott a felkérésre?

T.L.: Nem. Először visszautasítottam a posztot, a volt kollégáim azonban nem adták fel. Aggódtak a Filharmóniai Társaságért, mert az látszódtott, nem jó irányba haladnak az ügyek... A célok meghatározásában láttam a problémát. Az a kérdés, hogy miért hozunk létre koncerteket, merre akarunk haladni, milyen lépésekre van szükség ahhoz, hogy öt-tíz év elteltével is a magyar zenei élet fontos szereplője maradjon a BFTZ. S mivel a muzsikuskok továbbra is agitáltak, engedélyt kértem az Operaház vezetésétől, s elvállaltam az elnökséget. Elsőként hosszas tárgyalásokba kezdtem az Operaház főigazgatójával.

■ Mire jutottak, hogyan tovább?

T.L.: Ókovács Szilveszterrel is az előbb említett kérdéseket vettük végig. Elmondtam, az Operaház kulturális brandjét az utóbbi néhány évben ő jelentősen megerősítette, de úgy véli, a dalszínház szervezte koncerteken játszhat az Operaház zenekara is. Az együttes múltját nagyon értékesnek ítéli, segít az összes ezzel kapcsolatos kiadvány megjelentetésében, de számára az Opera láthatóvá tétele a legfontosabb. S ő minden téren nagyon határozott elképzelésekkel rendelkezik.

■ A Bécsi Filharmonikusoknál azért ez a fajta modell jól működik...

T.L.: Igen, de nagyon hosszú idő alatt sikerült elérniük... Az Operaház nélkül a Filharmóniai Társaság sem lehet sikeres. Nem szakíthatjuk ki magunkat az Operaház szervezetéből, hiszen a muzsikusaink a dalszínház alkalmazottjai. Ahhoz, hogy el tudjon utazni a zenekar egy külföldi hangversenyre, szükség van arra, hogy az adott időpontban elengedjék a muzsikuskokat. A dalszínház támogatása nélkül nem tudunk felépíteni egy sikeres zenekart. Miután nekünk is az az érdekünk, hogy az opera műfaja minél népszerűbb legyen, ezért meg

kell tennünk mindent. Kérdés, hogy hogyan tudunk együttműködni. Eddig a főigazgatók mindig gócpontot láttak a Filharmóniai Társaságban, hiszen másképp működik, gondot jelent az, hogy ott ki, mit és hogyan csinál. Ezt én szeretném megfordítani. Az a célom, hogy a BFTZ az Operaház kihelyezett lába legyen, olyan együttes, ami hírt visz az intézménynek az épületeken kívül is. A zenekar könnyen mozgó kis „hadtestként” kiléphet az Operaház falain kívülre, amit a dalszínház az opera komplett, összetett műfajával nem tud megtenni. A zenekar igazán magas színvonalon muzsikál, ezt láthatóvá kell tenni, és a hangversenyekre érkező publikumot be kell csábítani az Operaházba is. Rangos külföldi vendég szereplésekre is szükség van.

■ Sok éven keresztül járt a BFTZ a Kissinger Sommerre, a Bad Kissingen-i fesztiválra...

T.L.: Az ilyen vendég szereplések azonban eltűntek, s ezeket vissza kell hozni. Korábban rengeteg minden működött remekül, de mára ezek a kapcsolatok megszűntek, új helyzet alakult ki. A Filharmóniai Társaságnak ezért a jövőben az Operaház érdekeit szem előtt tartva, de külön szervezetként kell működnie.

■ De ha ez külön szervezet, akkor az együttműködés során ki hozza a döntéseket, a dalszínház vagy a BFTZ?

T.L.: Egyeztetni kell, s világos, hogy túl sok koncertet nem vállalhatunk, hiszen a zenészek az utóbbi években nagyon leterheltek. Meg kell vizsgálnom, hogy milyen számú hangversenyre és milyen időpontokban van lehetőség. A kamarazenei vonalat kívánom erősíteni – hiszen ez nem zavarja az Opera működését – olyan helyszíneken, mint az Óbudai Társaskör, a Festetics Tükörterem vagy Pesti Vigadó. A másik aktív időszakunk lehet a nyár, hiszen üzemszünet van júniustól augusztusig, akkor nyugodtan indulhatunk akár hosszabb turnékra is. El kell indulnunk kifelé a házból, és az országból is.

■ Emellett még milyen konkrét elképzelésekkel kezdett bele az elnöki teendőibe?

T.L.: Nem várhatom el az Operaháztól, hogy segítsen nekem abban, ami az én feladatam. A tárgyalásokon olyan kapcsolatokat keresek, amelyek a dalszínháztól teljesen függetlenek. Megvannak a csatornák, ahol már örömmel várnak egy operát kíváncsian játszó zenekart. Olyan lehetőségekre van szükség, amelyek a dalszínház mindenkori vezetésétől függetlenek. Önállóan

kell lennie az együttesnek. A tervek szerint például nagyszabású együttműködést indítunk a Virtuózokkal, hiszen így egy régi brandet a fiatalokkal karöltve tudunk újraéleszteni. Ezt a küldetésudatunk miatt is tesszük, hiszen nagyon lényeges a közönségnevelés.

Ha összegzem, akkor öt célt fogalmaztunk meg. Az első az Operaházzal való együttműködés, a második az opera műfajának a népszerűsítése, a harmadik pedig a muzsikuskaink felfrissítése a kamarakonzerteken való szólista feladatokkal. Negyedik a küldetésünk, azaz a közönségnevelés, hiszen ez minden zenekar szempontjából nagyon lényeges. Gondoskodnunk kell a jövő közönségéről, ezért is szeretnénk iskolákban, gimnáziumban különleges koncertsorozatot indítani, melyekkel a gyerekeket a saját megszokott helyszínükön varázsolnánk el a zene erejével. A Virtuózokkal is ezért szeretnénk példát mutatni, mert hiszek abban, hogy jobban hat rájuk a saját korosztályuk. Az ötödik cél pedig az, hogy ismét a figyelem középpontjába állítsuk a Budapesti Filharmóniai Társaság Zenekarát, s hogy megteremtjük a megfelelő finanszírozást. Arról sem feledkezhetünk el, hogy az operaházi muzsikuskok fizetése az utóbbi években jelentősen emelkedett, ezt követnünk kell a tiszteletdíjainkkal is.

■ Mi lesz az elnök-karnaggal? Jelenleg Pinchas Steinberg a vezető karmester, az ő megbízatása azonban nyáron lejár...

T.L.: Nem lehet az Operaház vezetőségétől függetlenül kijelölni egy elnök-karnagyot, mert hiszen ez is ütközőpontot hozhat a rendszerbe, és nem biztos, hogy a főzeneigazgató céljai mindig megegyeznek az elnök-karnagy célkitűzéseivel. Úgy vélem, most az elsődleges feladatunk a szervezés megújítása, a működésének biztosítása. A szakmai tervekkel elég később foglalkozni. A BFTZ történetében már többször előfordult, hogy néhány évig nem volt elnök-karnagy.

■ Említette, hogy ismét fel kell hívni az együttesre a figyelmet. Gondolom, marketingesként erre temérdek terve van, de mi az, amiben a Filharmóniai Társaság mást tud kínálni, mint a többi együttes?

T.L.: Újszerű marketing-elképzeléseim vannak, de ezt még az elnökséggel egyeztetnem kell. A jelenlegi elnökség mandátuma a nyár elejéig tart, akkor a tagság dönthet arról, hogy tetszik-e az általam kitalált irány. A kultúra is piac, ahol mindenki óriási küzdelmet folytat a nézőkért. Rengeteg az új zenekar, ráadásul iszonyatos a médiazaj, az érdeklődők alig tudnak a kínálatból választani, ezért is kell segíte-

ni nekik. Azt szeretném, ha már a műsorstruktúránk is brand lenne, s aki ezt a minőséget akarja megkapni, a BFTZ előadásaira jöjjön el, majd kövessen miniket az Operaház előadásaira is. Bár a következő időszak átmeneti év lesz, ráadásul ösztől nincs Operaházunk sem, kaptunk viszont végre támogatást, s rendeztük a viszonyunkat a dalszínházzal is. Egy év alatt elkezdünk felépíteni valamit, ami 2018-ra ki tud teljesedni. Bízom benne, hogy megtaláljuk a saját utunkat. Folytatjuk az arculat építést, ami néhány éve elkezdődött, és amely az Operaház arculatához illeszkedik. Olyan brandet kell felépítenünk, ami az Ybl-palotán kívül is jól működik. Az első, igazán látványos akciót – ami már az újjáépült együttest mutatja be –, idén nyárra tervezem. Az állami támogatás mellett természetesen pályázunk is, bízom benne, hogy sikerrel. Egy korábbi vezetővel beszélgettem, s arra jutottunk, hogy jó együttest lehet csinálni, régít azonban nem... Nekünk Erkel, Mahler, Dohnányi örökségéből, az eddigi 164 évünkől kell építkeznünk, és erre az alapra teremteni egy új, a mai nézők számára is értékes, érdekes együttest. Meg kell találnunk azokat a pontokat, amelyek biztosítják a jövőt.

R. Zs.

Keskeny úton járunk

Devich Márton személyében ösztől új vezetője lett a Bartók Rádiónak. A komolyzenei csatorna mérnök végzettségű, muzsikusk családban élő igazgatóját az újságírói pályájáról, a Bartók Rádióban végbement változásokról, a hallgatók visszajelzéseiről, a komolyzenei média kihívásairól, valamint a Bartók Rádió és a Magyar Rádió Zenei Együttesei kapcsolatáról kérdeztük.

■ Tavaly szeptember elsejétől lett a Bartók Rádió igazgatója. Váratlanul érte a felkérés?
– Igen, és meglepettettségnek éreztem. A Bartók Rádió szeretete egész életemet végigkísérte. Egyetem utáni első munkahelyem is a Magyar Rádió volt, itt dolgoztam évtizedeken át édesanyám és nevelőapám. Gyermekkoromban mindig hallgattuk a Bartók Rádiót, mindig esemény volt egy-egy Új Zenei Újság, egy koncertközvetítés, egy Lemezek közt válogatva. Később pedig, amikor már nem újonc voltam az újságírói pályán, felkértek a Muzsikáló reggel

műsorvezetésére, igaz, hetente csak egyszer. Nagyon szép emlékek kötnek ahhoz az időszakhoz, és megtanultam, mi az élő adás... Most öröm számomra, hogy újra ebben a közegben lehetek, és nagyon szerencsés vagyok, mert Terdik László kollégám vezetésével egy csodálatos, elkötelezett, nagy tudású szerkesztői-műsorvezetői csapat van mellettem, amellyel öröm együtt dolgozni.

■ Milyen tervekkel, elképzelésekkel vette át ezt a csatornát?

– Természetesen vannak gondolataim, hogy miként lehetne a Bartók Rádiót még jobbá, még kedveltebbé tenni, de az a jó, hogy nagyot semmiképpen nem kell ezen a csatornán formálni, farigcsálni, sőt, nem is szabad! Ez a rádió nagy részében tökéletesen ki van találva. Óriási érték. Nagy felelősség irányítani. A Bartók Rádió szerintem nemzeti kincs, ugyanolyan „kiemelt nemzeti intézmény”, mint mondjuk a Nemzeti Színház vagy az Operaház. Nagyon büszkének kell lennünk rá, és odaadóan kell szeretnünk. A legfontosabb feladatom nekem is az, hogy őrizsem ezt a kincset, hogy időről időre legfeljebb csak csiszoljuk ezt a gyémántot.

■ Történtek-e azért változások?

– Igen, persze, kicsit a műsorstruktúrában, hiszen a médiavilág és a hallgatói szokások változásai minket is kihívások elé állítanak. A Bartók Rádió leghallgatótabb műsora mindig is az élő magazinja, a Muzsikáló reggel és délután volt. Ésszerű volt a műsort egész délelőttre kiterjeszteni, és frissebbé, interaktívabbá, informá-

Devich Márton

ció-gazdaggá, lazábbá tenni, sok-sok komolyzenei „slágerrel”. Hallgatónk közül sokan jelzik vissza, hogy nagyon szeretik ezt a műsort. „Mintha egy zenei szalonban ülnék” – írta nekünk nemrég egy hallgató. A velük való folytonos kommunikáció rendkívül fontos. Az Új Zenei Újság be volt szorítva fél órába, megnöveltük a műsoridejét, hogy levegőhöz jusson, több témával foglalkozzon. Ugyanez történt az egyházzenei magazinnal, a Musica Sacrával. A kortárs zene támogatása alapvető missziónk, szükségesnek éreztem „feljebb emelni”, mármint szó szerint, hogy esténként korábban, már este tíztől legyen az Ars Nova műsorsávja, és csak utána, késő éjjel a dzsessz. A dzsesszrajongók egy pohár bor mellett akkor is szívesen hallgatják.

! Született új műsor?

– Újra elindulhatott egy kórusmagazin, az Énekelj velünk!, heti fél órában. Kodály országában élünk – egy ilyen műsor évek óta hiányzott a palettáról.

Zene a médiában – Teadélután a Rózsavölgyi Szalonban

Meglepően nagy érdeklődés, csaknem zsúfolt ház kísért a Magyar Zenei Tanács által szervezett „Teadélután” amelynek témája a zenei média helyzete volt. Az eseményre 2017. február 21-én, kedden délután a Rózsavölgyi Szalon kávézóként is szolgáló apró színháztermében került sor, és a zenei szakma szinte valamennyi szegmense képviseltette magát. Ugyanez a sokszínűség már nem volt elmondható az emelvényen ülő meghívott résztvevőkről, mivel Feuer Mária, a Muzsika főszerkesztője, valamint Hegedűs Anna, a Fonó és a Cziffra Fesztivál sajtófőnöke betegsége miatt kimentette magát. Így sem az írott zenei sajtó, sem a „fogyasztói oldal”, de még a szebbik – vagy gyengébb nem – kinek-kinek meggyőződése szerint –, sem képviseltette magát.

Zsoldos Dávid, korábban a Fidelio, most a Papageno ügyvezetője vezette a beszélgetést, amelynek résztvevői Várhegyi András, a Fidelio jelenlegi főszerkesztője, Tóth Endre zenei publicista és Devich Márton, a Bartók Rádió igazgatója – civilben Zsoldos bátyja – voltak.

A diskurzus alapvetően három téma, és – a panel felkért résztvevői érdeklődési köréből

fakadóan – lényegében az elektronikus média köré összpontosult. A vendégek expozéja után a felajzott közönség hamar magához ragadta a szót, hogy aztán csak ritkán adja vissza a felkért előadókknak egy-egy viszontválasz erejéig. Ennek következtében meglehetősen élénk és magvas vita alakult ki, ami azért arról árulkodott, hogy még a médiában foglalkoztatottak is alapvetően zenei oldalról közelítik meg feladataikat. Mindez persze nem baj, főként nem a zenei tartalmakra nézve. De a hősor óta, amikor Magyarországon egy rendkívül kreatív és művelt generáció hozta létre a maga tudása és tapasztalata alapján az elektronikus média kommunikációs eszközeit, már eltelt néhány évtized, és a világ ebben a tekintetben is jócskán elhaladt mellettünk.

Az első nagy kérdéskör az elektronikus média szerepét, feladatait igyekezett feltérképezni. Milyen arányban legyenek szórakoztató, ismeretterjesztő vagy rétegműsorok? Hol a határ a klasszikus és a populáris műfajok, illetve megszólalási formák között? Mit jelent a köz-szolgáltatás? Mennyire jelentenek konkurenciát a tematikus, illetve a kereskedelmi adók hasonló műsorai? Elé-

gendő-e csak zenét sugározni, vagy a rádió legyen igazi rádió? Mivel foglalkozzon a zenei média? Legyen-e átjárás más zenei irányzatokkal, vagy kizárólag klasszikus zenére szorítkozzon? A klasszikus zenei képzettséggel rendelkezők közül többen említették, hogy szívesen szereznének nagyobb jártasságot a jazzben, ha erre módot adna a zenei média. Mások a kortárs zenét kevesellték. Ezek a kérdések nagy általánosságban az elektronikus sajtóra is vonatkoztak, hiszen a témák és műfajok tekintetében jelentős átfedés van a zenei rádiózás és a többi elektronikus zenei médium között.

A másik nagy kérdéskör a kritika szerepét, fontosságát érintette. Többen hiányolták a színvonalas, értő kritikát. Érdekes módon csak ennél a témánál merült fel a finanszírozás kérdése, a továbbiakban mind a résztvevők, mind a hozzászólók szemérmesen hallgattak az anyagiakról. Elhangzott, hogy megfelelő díjazás ellenében nyilvánvalóan többen vállalkoznának kritikáírásra a képzett, felkészült – úgy mond profi – kritikusok közül is. Mások felvetették, hogy az értő, elemző hangversenykritika nem azonos egy-egy beszámolóval, vagy a koncertről való szubjektív benyomások megosztá-

■ *Ma már több komolyzenét sugárzó csatorna kínálatából válogathatnak az érdeklődők. Hogyan lehet a Bartókra irányítani a figyelmet, növelni a rádió hallgatóinak a számát? Esetleg elérni azt, hogy több fiatal hallgassa?*

– Örülnénk természetesen, ha nőne a hallgatottság, de nem ez az elsődleges szempont. Mi a minőségre és a közszolgálati feladatainkra összpontosítunk. Önmagában az sem lehet cél, és nem is lenne értelme, hogy fiatalítsuk a hallgatói táborát. Meg kell őriznünk a törzsközönseget is. Az persze nagyon is lehet cél, hogy több legyen a fiatalabb hallgató. Ehhez olyan műsorokat kell sugározunk, amelyek megszólítják, ide vonzzák őket. Szerintem a Muzsikáló-műsorfolyam ugyanúgy szól a fiataloknak, mit az idősebbeknek. Könnyedebb a hangvétele, mint korábban. Sokszor az a vád ér bennünket, hogy túlságosan belterjesek vagyunk, bezárkózunk a komolyzenei élet elitista díszdobozába, melyhez csak zeneértőknek van

kulcsa. Szerintem ez egy rossz sztereotípiája, aki hallgat minket, az tudja, hogy ez már régen nem igaz. Próbálják ki a Bartók hullámhosszán!

■ *Mennyire számíthat a Magyar Rádió saját együttesei, a zenekar, az énekkar és a gyerekkórus hogyan jelenhet meg a csatornán?*

– A Magyar Rádió Zenei Együttesei a Bartók Rádió édes testvéreiként tekintek, és fontosnak tartom, hogy nagyon szoros legyen közöttünk az együttműködés. Kölcsonosan tudjuk segíteni egymást. Az együttműködésnek komoly hagyományai vannak, nem kell feltalálni a spanyolviaszt. Természetes, hogy a hangversenyek közül, amit csak lehet, rögzítünk vagy élőben közvetítünk, hogy részt vállalunk a koncertek beharangozásában, hogy hírt adunk róla, ha történik valami fontos körülöttük. Márványtermi hangversenyeken rendszeresen felléphetnek a zenekar muzsikusai. Most az együttesek életében

is új időszak kezdődött, hiszen új ügyvezető igazgató kapott megbízást. Hiszem, hogy a Bartók Rádió és az együttesek közötti kapcsolatban új fejezetet indíthattunk. Erre most minden esély megvan. Letettem egy javaslatcsomagot az asztalra. Mi nagyon számítunk rájuk, és nyilván igényeink is lennének, például az előrelátóbb közös tervezés, hiszen ott van a Zenebeszéd című műsorunk vagy az ArTRIUM kortárszenei sorozatunk. Van egy-két talán izgalmas új ötletem is, ami mindenkinek hasznos lehet, de legfőképpen a közönségnek. Nagyon drukkolunk, hogy az együttesek először is erősödjének meg. Mi ehhez minden segítséget szívesen megadunk.

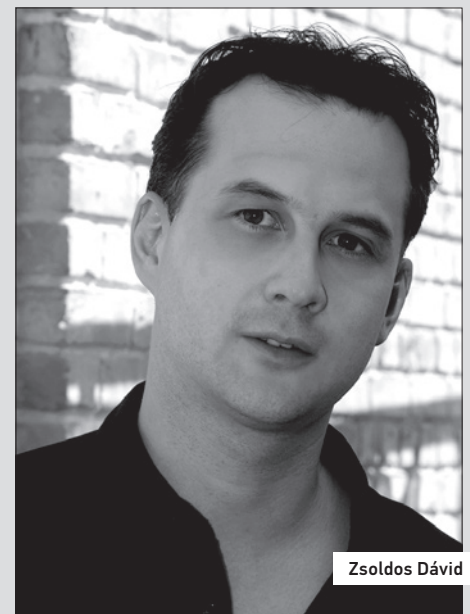
■ *Sok éven keresztül dolgozott kulturális újságíróként, rovatvezetőként, vezető szerkesztőként, majd az MTI és a Duna Zrt. kulturális főszerkesztőségének vezetője volt. Hogyan látja, miként alakult át a komolyzenével foglalkozó média az utóbbi évtizedekben?*

sával, amelyek jelenleg túlsúlyban vannak az elektronikus médiában. Ellenpéldaként hozták fel a Muzsikában közölt zenekritikákat, amelyeket ezzel szemben túlságosan elvontnak, nehezen érhetőnek tartanak. Többben panaszkodtak visszatérően a piac telítettségére, ami miatt nem jut elég felület a zenei események recenziálására. Voltak azonban olyanok is, akik úgy vélték, hogy a kritika igazából csak az előadóművészeket érdekli, a nagyközönseget nem. Mások szerint nem elég gyorsan reagál a kritika, sokszor napokat, de van, hogy több mint egy hetet is kell várni egy adott hangversenyről megjelenő kritikára. E tekintetben leginkább az Új Zenei Újság késedelmes recenzióit kárhoztatták. Innen már csak egy lépés volt addig a kérdésig eljutni, hogy valójában kit is célozzon meg a zenei média, feladata-e a közönség ízlésének alakítása, a zenei nevelés, ismeretterjesztés? Sokan nosztalgia-ával emlegették a Bartók Rádióra egykor jellemző régi, magas színvonalú ismeretterjesztő műsorokat, az ott megszólaló kiváló szakembereket. Viszont volt, aki úgy vélte, hogy szükséges elmenni a kicsit bulvárosabb irányba, annak érdekében, hogy szélesebb rétegekhez jussunk el. Példaként hozták fel Rácz Zoltán és Fáy Miklós elhíresült levélváltását, ami erősebben ráirányította a figyelmét a komoly zenei életben zajló ak-

tuális eseményekre. Voltak, akik szerint az utólagos kritika, recenzió helyett, inkább az előzetes beharangozó írásoknak kellene nagyobb teret adni a médiában, illetve néha a social media jelentőségét hangsúlyozták, mindenekelőtt a fiatal generációk elérésében. Az egyik felszólaló pedig több video-tartalmat látott volna szívesen az on-line médiában.

Végül a harmadik nagy témakör arra irányult, hogy milyen eseményekről tudósítson a zenei média. Egy hozzászóló felvetette, hogy a magyar zenei életet nem az egy-egy estére Budapestre érkező világsztárok éltetik, hanem az a derékhad, amelyik kevésbé exponált helyeken, többnyire vidéken, egyenletesen magas színvonalon, kitartóan dolgozik. Csaknem teljes volt az egyetértés a tekintetben, hogy a komoly zenével foglalkozó médiának ezeket a műhelyeket kellene felkeresnie és megismertetnie a nagyközönseggel, valamint a jelenleginél lényegesen több lehetőséget kellene biztosítani a pályakezdő fiatal művészeknek a bemutatkozására.

Összefoglalva, alapvetően az arányok és a funkciók helyes kialakítására és megtalálására irányult a legtöbb javaslat, illetve a hozzászólók többször vissza-visszatértek a kritika minőségére, illetve műfaji kötelmeire. G. B. Shaw angol drámaíró szócikke a

Zsoldos Dávid

zenekritikáról tehát úgy látszik a mai napig sem veszítette érvényét. Feltűnő volt ugyanakkor, hogy mind a zenei média munkásai, mind fogyasztói milyen elenyésző számban használták helyesen a latinból származó médium, illetve média kifejezést. A felszólalók többsége folyamatosan médiákról beszélt, jóllehet még a számunkra oly fontos zenei nyilvánosság esetében is csak médiáimokra hivatkozhatunk.

Kaizinger Rita

RÖVID ÉLETRAJZ

Született: 1965, Budapest

Nős, három gyermek édesapja

1985-1990 Budapesti Műszaki Egyetem, gépészmérnöki diploma

1990-1992 Konrad Adenauer Alapítvány, újságírói oklevél

1990-1991 Magyar Rádió, reklámszerkesztő

1991-2001 Magyar Nemzet, kulturális rovat, rovatvezető-helyettes

2001-2011 Heti Válasz, a kulturális rovat vezetője, művészeti vezető, vezető szerkesztő

2011-2015 Magyar Távirati Iroda, Kulturális Szerkesztőség, szerkesztőségvezető

2015-2016 Duna Zrt., kulturális főszerkesztő

2016-tól MTVA, Bartók Csatornaigazgatóság, csatornaigazgató

Számtalan kulturális cikk, komolyzenei témájú publicisztika, interjúk szerzője, több könyv szerkesztője. A Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem konzisztóriumának elnöke, a Budapest-Fasori Református Egyházközség főgondnoka

– Nagyon összetett ez a kérdés. Hatalmas változások történtek, aminek szerintem inkább előnyei vannak, mint hátrányai. Nyilvánvaló, hogy a nyomtatott médiumok jelentősen veszítettek a súlyukból, és az internet hatalmas hódítást végzett ezen a területen is. Megjegyzem, minden európai kutatás azt mutatja, hogy a televíziózással ellentétben a rádiózásnak igenis nagy jövője van, mert a rádió a háttérben is, az autóban is szólhat. A komolyzenéről szerintem rengeteg az érdekes és színvonalas olvasnivaló. Ma már minden valamire való művészeti műhelynek, fesztiválnak van honlapja, ahol lehet tájékozódni. Kiváló művészeti-zenei portálok indultak el, elég, ha a Fidelityt említem, vagy a nemrég született Papagenót. Panaszra szerintem semmi okunk. Sokan hiányolják a zenekritikát, mint műfajt. Nincs igazuk, igenis sok fórumon olvashatunk jó kritikákat, vagy zenei jegyzeteket, csak nem feltétlenül ott, ahol régen. Rendkívül gazdag és pezsgő a magyar zenei élet, világsztárok adják egymásnak a kilincset a Zeneakadémián, a Müpában, megnyílt a BMC. Rangos koncerteket gyakran online, élőben élvezhetünk, ha nem tudunk személyesen jelen lenni. Elindult az M5, a közmédia kulturális csatornája, ott is rendszeresen láthatunk koncert- és operaközvetítéseket. Ott a Hangvilla, Batta András zenei ismeretterjesztő műsora. Új műfajként megjelentek a mozikban az operaközvetítések. Online rádiók kezdték meg működésüket. Arról nem is szólva, hogy milyen lehetőségek nyíltak az internet világában a zenehallgatásra. Nekünk, szerkesztőknek az a feladatunk, hogy az élmény- és információ-kavalkádban eligazítást adjunk, és mindig örködjünk a minőség felett.

■ Mindez hogyan érinti a Bartók Rádiót?

– Számunkra döntő a minőség, az értékek közvetítése, és fontos a közszolgálat. Ezzel együtt persze igyekszünk olyan rádióműsorokat készíteni, amelyeket a visszajelzések alapján tényleg örömmel hallgatnak a hallgatók. Ezért is bővítettük ki az élő magazínokat, a Muzsikáló műsorfolyamot. A recept kimondva egyszerűnek tűnik: minél több szerethető zenei műsort kell készítenünk, sok jó muzsikával.

■ A zene és a beszéd arányán nem kell igazítani?

– Mindig keskeny úton járunk. Nehéz az összes hallgatói elvárásnak megfelelni. Van, aki szerint túl sok a zongora, kevés a fúvós zene, mások a régi magyar operafelvételeket hiányolják, vagy a barokkból van elégük. Aztán jön egy levél, hogy túl kevés a zongora... A hallgatók egy szűk csoportja gyakran azt követeli, hogy egyáltalán ne legyen beszéd, ne legyen ismeretterjesztés, ne legyenek interjúk, köszönik szépen, ők tisztán csak szép zenét akarnak hallgatni. Meg kell azonban érteniük, hogy e felett elment az idő, ezt bármennyi mennyiségben és színvonalon megtehetik máshogy, máshol is, például az interneten, vagy számtalan típusú hanghordozóról. A Bartók Rádiónak sokkal többnek kell lennie egy „lemezjátszó-nál”. Arra viszont vigyáznunk kell, hogy ne fecsegjünk túl a műsorainkat. Ugyanakkor jó, ha nem vagyunk folyton olyan „szigorúak” meg tudományosak, mindig felüdt, ha a műsorvezetőink – és így a hallgatóink is – vevők egy kis humorra, közvetlenségre. A játékaink például igen népszerűek. És persze a komolyzenei hírversenyben is megpróbálunk helytállni, az utóbbi időben egyre nagyobb sikerrel.

■ Tudna tematikában hangsúlyokat tenni, irányokat mondani?

– Szeretném, ha a sztárok, az egyébként is nagy publicitást kapó koncertek mellett többet foglalkoznánk a Bartók Rádióban a muzsikustársadalomból az úgynevezett „derékhaddal”, a kisebb műhelyekkel, a fiatal tehetségekkel, és a vidéki zenei élettel. Több fényt, figyelmet érdemelnének.

■ Hogyan lesz egyébként egy mérnökből a Bartók Rádió vezetője?

– Már zongoraművész édesanyám pocakjában is zenét hallgattam, aztán pedig minden oldalról nagy muzsikussal családban nőttem fel, magam is tanultam zongorázni, és a feleségem is zongoraművész, biztos, hogy nem véletlenül. Amikor udvaroltam neki, együtt jártunk zeneakadémiai óráira, például Földes Imréhez. A Budapesti Műszaki Egyetemen a robotmérnöki tanulmányaim nagy kitérőt jelentettek az életemben, és már az egyetem öt éve alatt tudtam, hogy ha megszerzem a diplomámat, nem fogok mérnökként dolgozni. Így is lett, gyorsan visszatértem a zenéhez – ezt muzsikusként már nem, csak újságíróként tudtam megtenni. Ám azt megtapasztaltam és vallom, hogy a kulturális szerkesztés, a cikkírás, a vágás is valahol mérnöki munka, mely jó arányérzékkel, kreatív, összetett gondolkodást, pontosságot követel. Vagyis tudtam mindazt hasznosítani a kulturális újságírásban, amit az egyetemen a fejembe vertek.

■ Napilap, hetilap, hírgyár, rádió – az eddigi pálya mérlege. Ezek közül a média mely ága a legkedvesebb?

– Nehéz lenne választanom. Mindenhol jól éreztem magam, és szerettem a munkámat. Megadatott, hogy rengeteg muzsikussal készíthettem interjút, beszélgettem velük órákat, ez önmagában is nagy ajándék. Évekig írhattam kis Fülfirkáimat, zenei jegyzeteimet, és ma is megjelennek írásaim egy-egy koncertről, operaelőadásról, amelyeket semmiképpen nem neveznék kritikának. Közben egyházi szolgálatom is van, főgondnoka vagyok a Budapest-Fasori Református Egyházközségnek, ahol most éppen az óvodánkat fejlesztjük. Van tehát bőven tennivalóm. Most a Bartókkal új feladatot kaptam, amelybe nagy örömmel és lendülettel vettem bele magam. Hiszem, hogy Isten nem véletlenül helyezett ide, csak ő tudja, hogy miért. A Bartók Rádió régóta szerelem, jó a „közvetlen közelében” lenni, és bármi történjék is, az marad, de amit első helyre teszek mindig, tudatosan, az a családom.

Réfi Zsuzsanna

Hiányzik a rendszerszintű gondolkodás...

A szimfonikus zenekarok edukációs tevékenysége napjainkban a zenei nevelés legfontosabb pillére. A szép számú különböző módszer azt mutatja, hogy van szakmai bázisa a megújulásnak, ha nem is mindig kiforrott koncepció mentén. Három szimfonikus zenekar vezetőjével jártuk körbe a témát, edukációs sorozatunk folytatásában.

**Somogyi Tóth Dániel –
Debrecen**

! Miért van az edukációnak kitüntetetten fontos szerepe napjainkban Ön szerint?

– Véleményem szerint az oktatás szerepe mindig is nagy volt, legfeljebb időről időre rácsodálkozunk, hogy szükség van a szerepét hangsúlyozni. Az emberi tőke elméletek alapvetése szerint az oktatás nem más, mint beruházás, mely által az ember értéke (termelőképessége) nő. Emellett az oktatás egyfajta szűrőként is működhet a munkaadók számára, ha egy bizonyos képességű egyént szeretnének kiválasztani. Valljuk be, a zenei munkaerőpiac messze áll egy átlagos rész-munkapiactól, így általánosabban tekintve a zenei nevelés hatása talán másodlagos. Mégis, nap mint nap láthatunk cikkeket arról, hogy a zenei nevelés által milyen készségszintű fejlődés tapasztalható, melyek aztán más területeken kamatoztathatók (pl. koncentráció, koordináció, kitartás, nyelvtanulás, logika, stb.).

Magyarországon szerencsés helyzetben vagyunk még akkor is, ha látjuk, a kodályi eszmék jelentősen csorbultak az utóbbi években, az énekórák száma nagyon lecsökkent, ugyanakkor számtalan művészetoktatási intézmény létesült, melyek javarészt valamilyen formában felvállalják a zenei képzést is, így kisebb falvakban lakó gyermekekhez is könnyebben eljuthat a kultúra/oktatás ezen ága. Kérdés, hogy a Nyugat-Európában meghonosodott és egyre inkább erősödő zenekari fejlesztési, oktatási folyamatokat nekünk is kopíroznunk szükséges-e, hiszen ott nincs ilyen kiterjedt zeneiskolai jellegű intézményhálózat. Ráadásul úgy érzem, sem az egyes zenekarok, sem a pillanatnyilag még mindig zilált státuszú szimfonikus zenekari szcéná nem eléggé felkészültek e tekintetben; nincs egységes irányvonal, de nem is lehet, lévén, hogy az egyes együttesek adottságai és lehetőségei igen széles spektrumon mozognak. Láttunk szép és példaértékű kezdeményezéseket e téren, ugyanakkor a szimfonikus zenekari méret jelentősen kor-

Somogyi Tóth Dániel

látozza a lehetőségeket, ennek ellenére érünk el eredményeket. A vidéki gyerekekre visszatérve: tény ugyan, hogy nagyzenekari koncertet ezek a gyermekek a lehető legritkábban – vagy soha – nem hallanak, ezért is öröndetes, hogy az elmúlt évadban például a Filharmónia Magyarország Non-profit Kft-vel karöltve több mint 15 hátrányos helyzetű településre jutott el a Kodály Filharmonikusok Debrecen, olyan ifjakat érve el, akiknek még a passzív szókinséből is hiányzott az a szó, hogy „hangverseny”.

! Mit jelent, mit jelenthet a zenekar számára a zenei edukáció?

– Nos, már számtalan fórumon kifejtettük, hogy a zenekarok számára – bár maga a tény öröndetes és támogatandó – veszélyeket hordoz a pedagógus-életpálya bevezetése. Számunkra az utóbbi években leginkább azt jelenti a zenei nevelés, hogy a kollégáink, ha nem hagyják ott a zenekari zenélést, akkor csapat-papot maguk mögött hagyva rohannak a próbáról tanítani, hogy megélhessenek. Mivel egyre nagyobb számban vállalnak a kollégák fő- vagy mellékállásban tanítást, korlátok közé vagyunk szorítva, nem igazán tervezhetünk már délutáni hivatalos elfoglaltságokat. Hozzáteszem, vidéken igen szerény lehetőségeink vannak arra,

hogy rátermett, képzett zenepedagógusok kezébe adjuk a zenekari ifjúsági nevelés koncepcióját, bár ha így is lenne, annak gyakorlati megvalósítása számos akadályba ütközne: a fent említett nehézségen kívül a játszóhely kérdése sem megoldott, illetve aránytalanul nagy anyagi terhet jelentene a koncert hozadékaéhoz képest. Ennek ellenére, mint mindig, a mostani évadban is készülnünk ifjúsági koncertekkel, de nem egy kiforrott koncepció mentén, sőt még az ütemezést sem tudjuk kiegyenlítetté tenni egy ilyen leterheltségű zenekar esetében.

! Milyen technikákkal, módszerekkel dolgoznak, milyen külön programjaik vannak a zenei nevelésre?

– A Kodály Filharmonikusok és a Kodály Kórus is rendez ifjúsági hangversenyeket, természetesen műsorvezető, vagy ha úgy tetszik animátor vezetésével. A hangversenyen belül attól függően, hogy egy vagy több zeneművet mutatunk meg, mi a konkrét mű, illetve milyen a célcsoport, változik a megközelítés. Az egyszerű elbeszéléstől (pl. Mendelssohn: Szentivánéji álom), a mesélésen és hangszerbemutatón keresztül (pl. Ránki: Két bors ökröcske, Prokofjev: Péter és a farkas), a tematikus feldolgozáson (pl. Költészet és zene) és a muzsikálás szimpla népszerűsítésén át (pl. Boros Misi mesél a zongorázásról és zongorázik) a kultúrtörténeti kitekintésig (Bach: h-moll szvit és a korabeli táncok) sokféleség jellemzi ezeket a hangversenyeket, melyek egyszerűen azért is fontosak, mert nem (csak) a tudásanyag átadása, hanem csupán a pozitív koncertélmény az elsődleges célunk.

! Miben érez hiányokat, mi nehezíti az edukációs munkát, létezik-e egyáltalán valamiféle módszertani kézikönyv, amihez nyúlhatnak?

– A fentiek fényében nyilvánvaló, hogy a zenekari létszám, illetve leterheltség, valamint a játszóhely hiánya eleve nem teszi lehetővé kiforrott és széles spektrumú sorozat létrehozását. Amíg ez meg nem oldódik, főlegesennek tűnik részletes koncepciót felállítani, bár az elmúlt években bőségesen javítottunk és szélesítettünk ifjúsági kínálatunkon a korábbi gyakorlathoz képest. Ha egyszer az alapadottságok megváltoznak, keresünk megfelelő kollégát mind a kellően megalapozott koncepció kidolgozására, mind megvalósítására.

Horváth Gábor – Gödöllői Szimfonikus Zenekar

■ Miért van az edukációnak kitüntetetten fontos szerepe napjainkban Ön szerint?

– Egy olyan társadalomban, mely aktívan foglalkozik a jövőjével, központi szerepet kell, hogy kapjon a nevelés, a következő generáció oktatása. Mivel napjainkban egy fiatal előrelépése főleg vagy csakis a nyelvtudáson, a pontokon és a különböző tesztek eredményein múlik, elengedhetetlen, hogy mi következetesen képviseljük a szellemi értékek továbbításának fontosságát és nélkülözhetetlen mivoltát.

■ Mit jelent, mit jelenthet a zenekar számára a zenei edukáció?

– Egy olyan missziót, melyben a zenekari tag átadhatja azt a szakmabeli és érzelmi tudást, melyet fölhalmozott eddigi élete során, másrészt pedig jól felfogott érdeket, hiszen a következő 10-20 év potenciális koncertlátogatói a hallgatók.

■ Milyen technikákkal, módszerekkel dolgoznak, milyen külön programjaik vannak a zenei nevelésre?

– Mesélő Muzsika-sorozat, Zenei utazás-bérlet, beavató foglalkozások, rendhagyó énekórák, ezek váltakoznak attól függően is természetesen, hogy hol történik a koncert, melyik a célcsoport.

■ Miben érez hiányokat, mi nehezíti az edukációs munkát, létezik-e egyáltalán valamiféle módszertani kézikönyv, amihez nyúlhatnak?

Horváth Gábor

– A legnagyobb problémáját vagy sikerét egy ifjúsági koncertnek, illetve szervezésének mindig az adja, hogy az adott iskola igazgatója vagy az adott művelődési ház vezetője mennyire áll az ügy mellé. Ha sikerül meggyőzni őt ennek fontosságáról, vagy jobb esetben ő saját maga a kezdeményező fél, utána már minden más problémamentessé válik. Módszertani könyvről nem tudok.

Hámori Máté – Danubia

■ Miért van az edukációnak kitüntetetten fontos szerepe napjainkban Ön szerint?

– Egyértelmű, hogy nem csak a zene területén kap kiemelkedő szerepet e téma, és ennek egészen egyszerű oka van. Ebben a rendkívül gyorsan változó és kiszámíthatatlan világban a felnőtt generációnak valami érdeke, hogy a felhalmozott tudást és értékeket tovább tudja adni a fiataloknak. Az emberi civilizáció egyik alapja a tanítás, és most, amikor a civilizációk ilyen gyors interakcióban vannak egymással, kiemelten fontossá vált. Ráadásul, ami nagyszülőinknek érték volt, az egyáltalán nem biztos, hogy unokáinknak is érték lesz. A klasszikus zene a civilizáció egyik nagy vívmánya, és ezt az értéket tovább kell vinni, akár megváltozott formanyelvvel, hogy hallják és értsék az emberek, mit akarnak mondani ezek a zenék, hogyan szólnak a lelkünkhöz. Ez a mostani zenekarok, előadóművészek feladata is, nekem pedig személyes hitvallásom, hogy a legfontosabb feladatunk, és minden más ezután következik.

■ Milyen technikákkal, módszerekkel dolgoznak, milyen külön programjaik vannak a zenei nevelésre?

– A mi zenekarunk életének rendszeres és nagyon fontos elemei a gyerekeknek és a fiataloknak szóló koncertjeink, akikhez igyekszünk differenciáltan közelíteni. Van egy általános iskolás sorozatunk, amivel elsősorban Óbudán dolgozunk. Kimegyünk az általános iskolákba, és körülbelül 45 perces előadásokat adunk az iskola tornatermében, ami sokszor jelmez, díszletes opera-előadást jelent. Jellemző ránk, hogy segítségül hívjuk a táncművészeteket is, vagy a táncművészet, vagy az irodalom jelenik meg a zene mellett, de az sem ritka, hogy a felhangzó zene mellé történetet kreálunk. Míg az operánál ez adott, addig például bizonyos műveknél nem, így írtam meg a Csipkejósika és Lúdanyót, ami Bartókhoz és Ravelhez kapcsolódott, aztán

Hámori Máté

született egy kisebbeknek szóló előadás is, a Bélamese. Utóbbiban, bár gyerekeknek szól, de igyekeztem kidomborítani azt, ki is volt Bartók valójában, akinek nem gyerekeknek szánt művei mesét teremtenek mégis.

A nagyobbaknak szóló projektünk az Egy hét a Danubiával, mely a gimnazista korosztályt szólítja meg, aminek keretében egy konkrét osztályt vonunk be a zenekar munkájába. Kapnak egy mentort a zenekarból, meglátogathatják a próbákat, elkísérhetik a mentort előadásokra, sokat beszélgetünk velük, megtapasztalhatják, mit csinál egy karmester. Végül meghívjuk őket a Zeneakadémián egy koncertre, ahol benézhetnek a kulisszák mögé is. Ezzel a munka nem ér véget, mert kérünk tőlük az élményeikről egy blogbejegyzést vagy esszét, akár egy komplexebb iskolai feladatot. Igyekszünk ezzel a projektünkkel bizonyos formális dolgokkal szembemenni és falakat lebontani. Számos egyedi, ifjúsági koncertünk is van, és terveink között szerepel óvodás foglalkozás a próbatermünkben.

■ Miben érez hiányokat, mi nehezíti az edukációs munkát, létezik-e egyáltalán valamiféle módszertani kézikönyv, amihez nyúlhatnak?

– Módszertani könyv nincs túl sok, de ott van például Sárosi László Kreatív zenei gyakorlatok című kézikönyve. A módszertani könyvek hiánya mellett, akár hiánya előtt két fontos problémát látok a zenei edukáció területén. Az egyik a kommunikáció szinte teljes hiánya a tanárokkal, az iskolákkal. Az

intézmények (gyakran önhibájukon kívül) olyan bürokratikus nehézségeket állítanak elénk, az elé, hogy egy zenekar be tudjon kapcsolódni az iskolai munkába, hogy e központosított rendszerrel kizárják a külsős lehetőségeket.

Másrészt – és ez összefügg az előző jelen-séggel – amit mi csinálunk, azt elő kellene készíteni az iskolákban, illetve utómunkát is igényel, például átbeszélni, feldolgozni a

gyerekekkel egy-egy ilyen programot. A tapasztalatok viszont sajnos azt mutatják, hogy az utánkövetés ritka, ahogy az előzetes felkészítés is. A tanárok sem ambiciójuk, hogy bevonják az ilyen projekteket az iskolai tanmenetbe, pedig az élő elmé-nyekre kellene építeni, és úgy vélem, ennek akadálya nem lehet sem a tanterv, sem a tanrend, sem a leterheltség. Volt olyan isko-la, ahol rendszeresen tartottam beavató

órát, de az énektanár sosem volt jelen, egy-szer sem találkoztam vele.

Külföldön sokkal kreatívabb és komple-xebb programok szerveződnek az intézmé-nyekben.

Itthon minden szervezet és minden zene-kar törekszik a saját módszereivel eredmé-nyeket elérni, de hiányzik a rendszerszintű gondolkodás és az összekapcsolás.

(Szekeres Nikolett)

Menni vagy visszajönni?

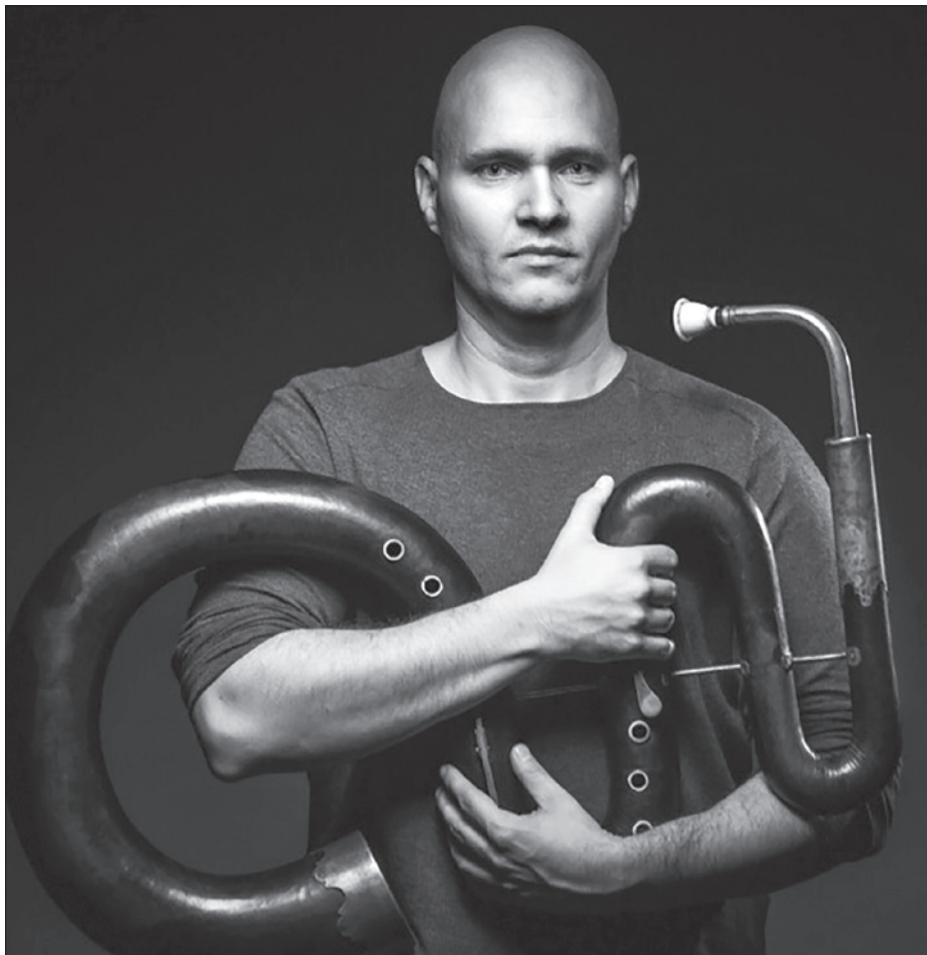
Fiatal zenészek portréja, akik külföldi munkavállalás után itthon muzsikálnak – III. rész

Sorozatunk következő részében ismét a fúvósoké a főszerep, hiszen egy tuba-, egy harsona- és egy kürtművész mesél külföldi tapasztalatairól, s arról, miben, mennyiben más a nemzetközi zenekarokban folyó munka. Eddig főként német, osztrák és angol együttesektől hazatért muzsikuskok idézték fel a kint töltött időszakot, most viszont hongkongi és szlovén zenekarokról is képet kapunk. A fővárosi együtte-sekben játszó művészek után az egyik nemzeti együttes muzsikusa is beszél arról, hogyan vezetett Pécsre az útja.

„Vagyok annyira lokálpatrióta, hogy itthon akarjak muzsikálni”

„Bár kétszer egy évet tanultam nemzetközi iskolákban, Salzburgban és Lausanne-ban, sosem akartam huzamosabb ideig külföldön élni – meséli **Szentpáli Roland** tubamű-vész, zeneszerző. Amikor végeztem a Zenea-kadémián, itthon minden együttesnél kivá-lóbbnál kiválóbb tubások muzsikáltak, így nem volt esély státuszra. De nem is vonzottak különösebben a zenekarok, így tulajdonkép-pem tizenhat éves koromtól majd másfél évti-zedig szólistaként léptem pódiumra. Bár fia-talon meghívást kaptam egy próbajátékra a Bécsi Filharmonikusokhoz, ahol az élen vé-geztem, de kiderült, inkább egy bécsi iskolá-ból jövő muzsikust látnának szívesen. (Érde-kes azonban az élet, most kaptam azért az együttestől visszaigazolást és elismerést is, hi-szen egy hónapja a Musikvereinben rendezett báljukon játszhattam, s meghívtak egy kur-zusra a bécsi főiskolára is.)

Bár a pályám elején nem társulati tagként képzeltem a jövőt, azért úgy véltem, ha egy kiváló együttesnél kapok státuszt, vállalko-zom a zenekari játéokra.... Ezért a Londoni Filharmonikusokhoz is beadtam a jelentkezé-semet. Egy próbaidőszakot kellett volna tölte-

nem az együttesnél, sajnos ez végül az időpontegyeztetési gondok miatt meghiúsult... De akkor is az motivált, hogy amellett, hogy ezek kiváló együttesek, nincsenek túl messze Budapesttől sem. Minden választásomban igyekeztem Magyarországra orientálódni. Viszont akadt egy olyan társulat, ahol óriási megtiszteltetést jelentett játszani, s ez nem volt más, mint a Solti György alapította Világzenekar a Békéért. Ez az együttes ugyanis nagyrészt a chicagói zenekarra épült, és tényleg a legkiválóbb zenészek játszottak benne a világ minden tájáról. Solti halálát követően Gergiev vette át a vezetését, akinek Gene Pokorny ajánlott engem. Így több turnén is részt vehettem velük, olyan helyszíneken léptünk pódiumra, mint a londoni Royal Albert Hall, a Berliini Filharmónia, a pekingi Tiltott Város. Eközben azért találtam már itthon is egy státuszt, a Debreceni Filharmonikus Zenekarnál. Nyíregyházán éltem abban az időben, s a környéken kerestem lehetőséget. Nagyon jó közösséget ismertem meg, élveztem a játékot az együttesben, annak is örültem, hogy rendszeresen kísértünk operát is. Közben azért sokat szólózhattam (szerencsére ezt az akkori vezetés is támogatta), mesterkurzusokat tartottam világszerte, és többek között felléptem a Gergiev vezette Világzenekarral. Az egyik ilyen szereplésen hallott engem játszani a Hongkongi Filharmonikusok menedzsere. Mivel az együttesük tubása egy éves, fizetés nélküli szabadságra ment, volt egy listája a szóba jöhető zenészekről, s ezen én is szerepeltem. Felkért hát a helyettesítésre. Szerencsére a debreceni együttes vezetője, Kocsár Balázs elengedett erre a hongkongi kirándulásra, ami óriási élményt jelentett. Ez az együttes ugyanis Ázsia legjobb zenekara, kiváló karmesterekkel, olyan dirigensekkel játszhattam, akiket itthon nem tudnak megfizetni... S olyan vendégművészekkel, mint Anne-Sophie Mutter, Vladimir Ashkenazy, Yo-Yo Ma vagy Jevgenyij Kiszin. Frenetikus együttes, s kiváló koncerteken muzsikálhattam. Tubás szemszögből is különleges darabokat adtunk elő, például a Prokofjev V. szimfóniát vagy a Britten Hegedűversenyt. Bár egy évre hívtak, nagyon meg voltak velelem elégedve, s ahogy ez az időszak a vége felé járt, a hongkongi együttes igyekezett marasztalni. Én azonban már hallottam, hogy zeneakadémiai mesterem, Szabó László – aki fogalom a tubások között – nyugdíjba vonul. Az NFZ-s állására pályázatot írtak ki, amelyre én is jelentkeztem. Nagyon jól fizető posztot hagytam ott, és ezzel kockáztattam, hiszen úgy jöttem el Hongkongból, hogy nem lehettem biztos benne, elnyerem-e az állást. Elhatároztam, megpróbálom, mert itthon szerettem volna játszani, s

nagy álmom volt az NFZ. Jól döntöttem, hiszen Kocsis Zoltánnak minden próbán volt két-három olyan mondata, amelyből egy zenész egy életen keresztül táplálkozhat... Persze, abban, hogy váltsak és hazajöjsek, lényeges szempontot jelentett, hogy ennél a zenekarnál már elfogadható fizetést kínáltak, amelyből egy családot el lehet tartani.

Már az ötödik szezonomat töltöttem itt. Visszatekintve, valószínűleg külföldön sem éreztem volna magam rosszul, de vagyok annyira lokálpatrióta, hogy itthon akarjak muzsikálni. Annyi tehetséges ember él itt, ráadásul remek jazz-zenészekkel is játszhatok, akikkel inspiráljuk egymást. Ilyen minőségre máshol nem volna lehetőség.

Úgy vélem, Magyarországról nem kell más-hová menni zenélni, mert minden itt van. Hongkongban nyolcmillió emberre jutott egy kiváló és egy közepes színvonalú együttes, Budapesten pedig tíznél több együttesből lehet választani, s a vidéki zenekarok is egyre kiválóbbak... Amikor egy-egy darabomat műsorra tűzi valamelyik társulat, mindig rácsodálkozom, hogy mennyire jól játszanak a hazai zenészek.

Szeptembertől Luzernben docensi állást kaptam, nem költözöm azonban ki, ingázom majd. Itt építettem fel ugyanis az életemet, itt az otthonom.”

A magyar zenészeknek nagyon jó a híre

A szegedi egyetemen éppen az utolsó félévét végezte **Asztalos Tamás**, amikor eljött a fővárosba, a Schagerl cég szervezte mesterkurzusra, amelyen olyan művészek tanítottak, mint Tarkövi Gábor és Edgar Manyak. A berlini rádiózenekar szóló har-

sonása két napi munka után felajánlotta a fiatal harsonásnak, felvételizzen a baseli tanszakára.

„Már középiskolás korom óta voltak olyan ambícióim, hogy próbáljak meg külföldön tanulni, majd állást találni, hiszen akadtak barátaim, akik Szegedről indulva komoly nemzetközi karriert futottak be, és rájuk mindig példaképként tekintettem” – idézi vissza ezt az időszakot.

Így sikerrel felvételizett Edgar Manyakhoz Baselban, a 2010-es esztendőben.

„Azért is gondolkodtam abban, hogy külföldön próbálkozzam, mert nagyon kevés volt itthon a státusz, a generációim tagjai közül soha nem találtak állást maguknak. Így a tanulmányaimat Basel után is folytattam, mégpedig Weimarban. A tanári mesterképzéshez – hiába ajánlotta a baseli tanárom – Svájcban nem volt kedvem, ezért mentem tovább a németországi Liszt Ferenc Akadémiára, ahol sikerrel felvételiztem. Az ottani mesteremmel főként a próbajátékokra koncentráltunk, s elkezdtem jelentkezni mindenfelé, Németországtól kezdve Ausztrián át egészen a skandináv országokig. Legalább húsz ilyen seregszemlén vettem részt, amikor megtapasztaltam, milyen nagy a konkurencia, hiszen ezekre a státuszokra egész Európából rengetegen jelentkeztek. De nemcsak külföldön próbálkoztam, ha Magyarországon meghirdettek egy-egy próbajátékot, azokon is mindig igyekeztem részt venni.”

Eközben folyamatosan zenélt is, hiszen Weimarban egy szezont játszott az ottani zenekarnál, amely a színházi feladatokat is ellátta, s melyet a magyar származású Stefan Solyom irányított. Majd ezt követően a Jénai Filharmóniánál több fél éven keresztül töltött be kiségitői állást.

„Azt láttam, hogy a svájci és a német együtteseknél nagyon precízek, talán azért is tudnak eredményesebben a feladatokra összpontosítani, mert a próbák után nem kell még tanítani is elrohanniuk... Más az ottani muzsikuskok életszínvonala. De nem mondanám, hogy tehetségesebbek lennének, mint az itthoniak. Sőt, azt hamar tapasztaltam, hogy a magyarokra mindenütt kiváló zenészként tekintenek, nagyon jó a hírünk. Nagyon jónak tartják a magyar iskolát. Bármerre is jártam, szinte minden együttesben találkoztam honfitárssal. Sajnos, a státusz-szerzésben nem jártam sikerrel, de mentem tovább ezen az úton. Úgy gondoltam, próbálkozom, amíg csak lehet. A menyasszonyommal, aki szintén muzsikos, megbeszéltük, arra törekszünk, hogy valamelyikünk találjon minél hamarabb magának stabil állást, s akkor ahhoz az együtteshez próbál csatlakozni a másik is. Ekkor írták ki a pécsi próbajátékot....”

Itt két évvel ezelőtt Asztalos Tamás sikerrel járt, s nagy öröme a barátnője is szerződést kapott.

„Végre letelepedtünk, és nagyon jól érezzük magunkat a Pannon Filharmonikusoknál. Az együttes magas színvonalon muzsikál, a Kodály Központ pedig valóban egyedülálló koncerthelyszín, ahol kiválóak a munkakörülmények. A német, a svájci együtteseknél változó volt, hogy hogyan fogadnak egy külföldit, s bár én mindenütt gyorsan beilleszkedtem, azért itthon sokkal barátságosabb a hangulat. A harsona szólam pedig valóban a béke szigete. Annak is örülök, hogy a szimfonikus darabok mellett időnként operákban is játszhatok, ezzel ugyancsak bővül a repertoárom. Szóval, most itthon hosszú távra gondolkodunk...”

„Külföldön nagyon más érzés magyar művet játszani”

Kutas Dávid kürtművész némileg kivételként jelent az eddigi muzsikuskok sorában, hiszen ő úgy játszott külföldön, hogy teljesen akkor sem szakadt el Magyarországtól. Élvezte azonban a Szlovén Filharmonikus Zenekar tagjaként tett zenei kirándulást, azt, hogy egy némileg másképp működő együttesnek is a tagja lehet.

„Főiskolás voltam még, amikor kürtfesztivált rendeztek Csobánkán, ezen játszottunk egy 4 kürtre íródott versenyművet. Itt ismerkedtem meg egy szlovén kürtössel, Bostjan Lipovsekkel, aki ezt a koncertet hallva hangversenyre hívott Szlovéniába. A Szlovén Filharmonikus Zenekar koncertterme a Cankarjev dóm-ban van, ami kívülről ugyan egy betonmonstrumnak tűnik, belülről azonban egy remek akusztikával bíró hangversenyterem. Előad-

tuk itt is a Schumann-versenyművet, nagy sikerrel. Egyik alkalommal felhívott Bostjan, hogy első kürtöst keresnek az együtteshez, és szívesen vállalkoztam a próbajátékra. Persze ahhoz, hogy elnyerjem az állást, szerencse is kellett, de végül megkaptam a posztot. Szlovéniában három jelentős zenekar működik, a rádió és az opera együttese mellett a Szlovén Filharmonikus Zenekar bír a legnagyobb múlttal, ezt a társulatot ugyanis 1701-ben alapították. Az együttesben sok különböző nemzetiségű zenész játszik, macedónok, németek, olaszok, horvátok és rajtam kívül több magyar is, akik Újvidékről érkeztek. Bár itthon kevésbé ismerik ezt a zenekart, kiváló társulat, igazán magas színvonalú vonósrészleggel, rangos karmesterekkel. Egy alkalommal Carlos Kleiber is vezényelte a zenekart, aki szlovén feleségének köszönhetően örömmel dirigált Ljubljánában. De vezényelte őket például Kocsis Zoltán is. A vendégművészek, fellepők névsora szintén jelentős. Én például Marjana Lipovsekkel, a világhírű mezzoszopránnal is játszhattam egy Mahler-esten. Bár Ljubljana jóval kisebb város, mint Budapest, minden héten adtunk egy koncertet, amelyre megtelt a Cankarjev dóm. A muzsikuskok számára kedvező volt a próbabeosztás ideje, általában hétfőn kezdődtek a pénteki koncertek próbái, és odafigyeltek arra, hogy a hétvége szabad legyen. Izgalmas darabokat is előadtunk a zenekarral. Rendhagyóak voltak a szlovén zeneszerző, Rok Golob kompozíciói, de az is előfordult, hogy egy-egy ismert művet, például Mozart Sinfonia concertante-ját elsőként mutathattuk be – tehát ősbemutató volt – Macedóniában. A zenekar gyakran turnézott a környező országokban.

Az időbeosztásnak köszönhetően az ottani, teljes állásom mellett meg tudtam tartani az itthoni MÁV Zenekari félállásomat, ahol is a diplomám megszerzését követően alkalmaztak. Így a magyar zeneéletről sem kellett elszakadnom.

Ljubljana nagyon emberi léptékű város, ahol a zenekaron belüli hangulat is kiváló volt, baráti kapcsolatok születtek, a próbák után gyakran rendeztünk pikniket, ültünk le beszélgetni. Összetartó társaságot ismertem meg, ott valahogy barátkozóbbak az emberek, több időt töltenek egymással. Még az is előfordult, hogy koncertet követően a karmester meghívta magához az egész zenekart. Nekem pedig nagyon jóleső érzést jelentett, hogy elismertek szakmailag, azonnal hangszert, koncertruhát, lakást kaptam, érezhetően örültek annak, hogy az együttesrel muzsikálok.

Érdekes volt, amikor Kodály Galántai táncok című művét tűzték műsorra, nem igazán értették, miről is szól a darab, hogyan kellene bemutatni. Először furcsán játszotta a klarinétos a kadenciákat, olyan etűd-szerűen. De megfogadták a tanácsaimat, s így aztán már szép, kellő tempójú, stílusú lett az előadás. Ekkor tapasztaltam meg, hogy külföldön mennyire más érzés magyar művet játszani... Szerettem Ljubljánában zenélni.

Négy éven keresztül muzsikáltam velük, majd itthon, három zenekarban folytattam. A MÁV mellett az Operettnek is a kürtöse lettem, s aztán következett a Nemzeti Filharmonikusok. Az NFZ-nél először félállást kaptam, jelenleg teljes állásban zenélek ott. Természetesen a MÁV Zenekartól sem váltam meg, náluk továbbra is félállásban muzsikálok....”

R. Zs.

„Nemcsak tehetséges gyerekek: tehetséges szülők is kellenek nekem!”

Magyarországon dolgozó külföldi muzsikuskok portréja – 1. rész

Natalia Gorbunova 24 éve él Szegeden, ahol a szimfonikus zenekarban hárfázik, illetve gyerekeket ismertet meg a hangszerjátékkal. A Tavaszi Hárfa Napok és a Nemzetközi Hárfa-verseny megálmódója Sztoljarszkij szemléletéről, a saját életének fordulatairól mesélt.

■ Hol kezdett el hárfán tanulni?

– A Sztoljarszkij iskolában kezdtem hárfázni, Odesszában. Pjotr Sztoljarszkij 1933-ban alapította meg zenei bentlakásos magániskoláját, ahol tehetséges gyerekek tanulhattak hangszereken. Ez volt a Szovjetunióban a prototípusa a – később országsszerte elterjedt – Sztoljarszkij zenei szakiskoláknak. A Sztoljarszkij iskolában tíz évig tanultak a gyerekek. Később az odesszai intézet mintájára az egész országban – Moszkvában, Leningrádban, Szverdlovskban – sorra nyíltak a hasonló intézmények. Sztoljarszkijnek egy igazán sajátos módszere volt a zenei tehetségek felkutatására: többek között játszótereken figyelte a gyerekek játékát, és abban keresett zenei képességekre utaló jeleket, mint például a jó koordináció vagy a ritmusérzék. Sztoljarszkijről, illetve a hozzáállásáról sokat elárulnak a mondásai, mint például: „az önök fia egy teljesen átlagosan zseniális gyerek”, „a hegedűt büszkén kell tartani”, „nemcsak tehetséges gyerekek, hanem tehetséges szülők is kellenek nekem”, „jó anyaghoz jó szabóra van szükség”.

■ A Sztoljarszkij iskola után hol tanult, hol szerzett diplomát?

– Olga Erdeli hárfa osztályába jártam a Moszkvai Csajkovszkij Konzervatóriumban, ami magyar viszonylatban a Zeneakadémiának felel meg. Mint kiderült, az Erdeli család magyar nemesi eredetű, a 17. században települtek át Oroszországba. A családban sok hárfás van, az Erdeli egy igazi hárfás dinasztia. Olga nagyszerű tanár volt, és nagyon érzékeny muzsikusk. Akkoriban nem volt sok lehetőség a külföldi koncertezésre; azt a keveset pedig, ami adódott, főként Vera Dulova kapta meg. Ennek köszönhetően Dulova nevét világszerte ismerik, hiszen eljutott nemzetközi fórumokra, fesztiválokra, mindenfelé koncertezhetett. Erdeli sorsa nem volt ilyen szerencsés: bár a Szovjetunió-

ban elismert művész volt, sajnos kevesen ismerik a nemzetközi szakmai körökben. Azon ritka alkalmak egyike, amikor külföldi fellépése volt, éppen Magyarországhoz kapcsolódik: 1949-ben Olga egy Budapesten rendezett nemzetközi zenei fesztiválon első díjat nyert. Miután lediplomáztam, Murmanszkba költöztem a férjemmel, és ott a Filharmóniánál kezdtem dolgozni. Szóló- és kamarazenei koncerteket adtam.

■ Mikor és miért döntött úgy, hogy Magyarországra költözik?

– A Csajkovszkij Konzervatóriumban volt egy magyar évfolyamtársam, Felletár Melinda. Én Erdeli osztályába jártam, Melinda pedig Vera Dulovánál tanult. Barátnők voltunk, ezért egyik évben Melinda meglátogattott Odesszában, majd együtt elutaztunk Krímbe is. A Konzervatórium elvégzése után Melinda meghívott magához minket a férjemmel; ekkor jártunk először Szegeden, illetve Magyarországon. 1993-ban Melinda megkérdezte, volna-e kedvem helyettesíteni őt néhány hónapig a Szegedi Szimfonikus Zenekarban. Minden olyan véletlenszerűen alakult, soha nem gondoltam volna, hogy itt is maradok.

■ Ezek szerint nagyon hirtelen jött a lehetőség, ami a szegedi letelepedéshez vezetett. Mennyiben támogatta ezt a döntést a családja?

– A férjem, Razvaljajev Dmitrij Moszkvában, a Lomonoszov Egyetemen végzett tengeri geofizikusként. A diploma után mindketten Murmanszkban dolgoztunk. Ez a város az északi sarkkörön túl van, a norvég és finn határ közelében. Dmitrij egy kutatóhajón dolgozott, amely rendszeresen kiment a nyílt vizekre, ott töltöttek egy-két hónapot. Miután begyűjtötték a szükséges mintákat, több hónapig a szárazföldön dolgozták fel az anyagot, itt publikálták a kutatások eredményét. Magyarországról – ahová először csak

ideiglenesen jöttünk – a férjem továbbra is visszajárt a murmanszki kutatóhajóra. Egy idő után nem csak oda hívták dolgozni, hanem szerte a világon kapott feladatokat különböző kutatóhajókon. Mindketten egyetértettünk abban, hogy bármeddig is tart a szegedi kirándulásunk, mindenképpen jó élmény és értékes tapasztalat lesz. Murmanszkban, mint minden északi településen fél évig sötét van, aztán fél éven keresztül állandó a világosság. Ez nagyon megterheli az ember szervezetét. A hideg északi táj után Szeged maga volt a paradicsom a maga napfényével, friss gyümölcsseivel és zöldségeivel. Emellett szakmai szempontból is nagy lehetőséget jelentett számomra a költözés. Évekkel később az édesapám, aki addig Csebokszáriban lakott, szintén Szegedre költözött.

■ Hogyan tudnak kapcsolatot tartani az Oroszországban élő rokonokkal?

– Kint már csak viszonylag távoli rokonaink maradtak, illetve barátaink. Közben Magyarországon egyre nő a családunk létszáma, ugyanis az édesapám megérkezése óta az unokaöcsém, Gorbunov Dmitrij is átköltözött Odesszából. Az édesapámnak köszönhetően – aki operaénekes és színházi rendező – Dmitrij kiváló klasszikus énekes alapokat kapott, gyerekkorában sokat énekelt kórusban és szólóban is. Jelenleg Szeged és Budapest között ingázik, mert tavaly döntős volt az X-Faktor című tévéműsorban, s ennek köszönhetően most szép lehetőségei nyílnak az énekes karrier építésében. Valószínűleg húgom és férje, illetve kisebbik fiuk is csatlakozni fog hozzánk.

■ Mennyire sikerült megőriznie a régi barátságait? Vagy már a baráti kapcsolatok is inkább Magyarországhoz kötöttek?

– Sok barátunk van Magyarországon és Oroszországban is. Manapság, a telefon, skype, internet segítségével nem nehéz tartani a kapcsolatot. Szerencsésnek mondhatom magam, mert sikerült megőrizni néhány gyerekkori barátságot is. Ma is tarjuk a kapcsolatot férjem gyerekkori padtársával, akit ő második osztályos kora óta ismer. Szegeden már 24 éve élünk, itt is vannak igazán közeli barátaink, akikkel meg lehet osztani minden

örömet, bánatot. Az egyik legjobb barátom pedig nem más, mint a saját lányom, aki szintén hárfázik; vele éppúgy tudok beszélni a szakmáról, az életről, mint mondjuk a könyvekről, vagy az emberi kapcsolatokról.

■ Mik voltak az első tapasztalatai Magyarországon? Hogyan fogadták, kikkel került kapcsolatba?

– A körülöttünk lévő emberek mind segítettek nekünk. Persze az első időszak így is nagyon nehéz volt. Mi teljesen mások voltunk, másképp gondolkodtunk. Számomra a zenekari munka is merőben új dolog volt, hiszen addig szóló- és kamarazenei koncerteket adtam a Murmanszki Filharmónia szervezésében. Oroszországban a Filharmóniák nem kizárólag a nagyzenekarok mögött állnak, hanem kisebb együtteseket is működtetnek. Sőt, saját előadóművészekkel is rendelkeznek, akiknek szóló hangversenyeket szerveznek. Így sosem merült fel, hogy nagyzenekarban játszom; Szegeden pedig ez volt az első feladatom. Most már erre is máshogy tudok tekinteni: nagyon örülök, hogy megismerhettem a zenekari repertoárt és játszhatom például Puccini operáit, vagy Dohnányi Ernő: Szimfonikus percek című darabját.

■ Mi az, ami különösen tetszik Önnek a magyar viszonyok között?

– Most, hogy már hosszabb ideje itt vagyok, elég tapasztalatot szereztem, és a jó benyomásaim erősödtek. Egyszerűen szeretek itt élni, emberileg is, szakmailag is jól érzem magam. Tetszik, hogy a kulturális gyökerek olyan mélyre nyúlnak Magyarországon, főleg zenei téren. Minden évvel egyre jobban szeretem Szeged városát, ami tele van fiatal diákokkal, és megtartja a maga zenei- és egyéb kulturális hagyományait.

■ Ön az utóbbi időben a növendékei révén is egyre nagyobb hírnévre tesz szert. Mit tapasztal, miben más az orosz és a magyar zeneoktatás?

– Az oktatásban nagyon sok a közös pont. Mindkét országban felismerték, hogy a zene-tanulásban az első tíz év a meghatározó, a legfontosabb. Ekkor történik a technika, a zenei hallás, zenei ízlés, a stílusérzés, a színvonal jelenlét és viselkedés megalapozása. Ehhez, ahogy Sztoljarszkij is mondja, tehetséges gyerekek kellene, és okos szülők. Próbálom a tanítványaim szüleinek elmagyarázni, hogy 16 évesen még bárki dönthet úgy: orvos lesz, vagy ügyvéd, esetleg űrhajós. Ha megdolgozik érte, akkor ezt el is érheti. De profi zenész csak akkor lehet valaki,

ha gyerekkorától zenét tanul, mert a hallás fejlesztését, a játéktechnika alapjait 12 éves korig lehet megalapozni, illetve lerakni. Ebben a zeneoktatás nagyon hasonlít a sporthoz. Senkiből sem lesz olimpiai bajnok, ha gyerekkorától kezdve nem edz napi néhány órát. Természetesen mindig vannak kivételek, a zsenik utat törnek maguknak.

■ Jelenleg mivel foglalkozik Szegeden?

– A Szegedi Szimfonikus Zenekarban dolgozom, emellett a Király-König Péter Zeneiskolában tanítok. Három évente szervezünk nemzetközi hárfaversenyt Szegeden. Az első 2007-ben volt, így 2016 novemberében már negyedik alkalommal bonyolíthatuk le ezt a rendezvényt. A hárfaverseny remek lehetőséget kínál a nemzetközi mezőny megismerésére; legutóbb körülbelül 30 országból érkeztek hárfások – versenyzők, zsűritagok. Ezen felül minden tavasszal koncertsorozatot szervezünk Szegeden Tavasz Hárfák Napok címmel. A hangversenyeknek a Móra Ferenc Múzeum és a REÖK-palota ad otthont. Próbálok külföldi előadókat is meghívni, akik ittlétük során koncertet adnak és mesterkurzust is tartanak. Emellett törekszem arra, hogy a fiatalabb generációnak is nyújtsunk koncertlehetőséget.

■ Hogyan sikerült megbirkóznia a magyar nyelvvel?

– A magyart nekem a kis növendékeim tanították és tanítják a mai napig. Persze még távolról sem tökéletes a nyelvtudásom, folyamatosan birkózom vele. A részleteket, árnyalatokat, finomságokat nehéz magyarul kifejeznem. A lányom, Násztya 6 éves volt, amikor Magyarországra érkeztünk. A helyzetből adódóan be kellett íratnunk egy magyar általános iskolába úgy, hogy egy szót sem tudott magyarul. Pár hónap múlva már olyan folyékonyan beszélt, mint egy magyar gyerek.

■ Mi az, amin Ön szerint jó lenne változtatni a magyar zeneoktatásban illetve a zenekari gyakorlatban?

– Jó lenne, ha a zeneiskolák több anyagi támogatást kapnának a hangszerállományuk bővítésére. Ilyen szempontból a hárfá egy elég mostoha instrumentum; nagyon jó lenne, ha több hangszer tudnának az intézmények biztosítani a hárfázó gyerekeknek. Ha a növendékeknek otthon is lenne hárfája, sokkal többet tudnának gyakorolni, sokkal gyorsabban fejlődnének. Nem gondolok példás koncerthárfákra, hiszen tudom, hogy mennyire drágák; de már az olcsóbb, méretben is kisebb, kampós hárfák is tökéletesen alkalmasak lennének erre a célra.

■ Magyarországon az elmúlt időszakban elég kevés helyen volt lehetőség hárfát tanulni; a legtöbb hárfás zongoristaként kezdett, és később váltott erre a hangszerre. Hogy működik ez Oroszországban?

– Ez szerencsére most már nem így van Magyarországon sem. A hárfá egyre népszerűbbé válik az előző évtizedekhez képest. Érezhető az igény, ami teret követel magának az oktatásban is: egyre több budapesti zeneiskola indít hárfá szakot, és vidéken is egyre több helyen nyílik lehetőség a hárfá tanulására. Hogy csak a legszűkebb környékünket említsem: Szegeden két zeneiskolában, illetve Makón is van hárfáoktatás. Ismerve a nemzetközi gyakorlatot, úgy gondolom: a világon a legtöbb országban, így Oroszországban is 6-7 évesen kezdenek a gyerekek hárfázni – vagy bármilyen másik hangszeren tanulni. Ez Magyarországon inkább a zongorára, furulyára, hegedűre volt igaz, de ma már egyre többen kezdenek ilyen korban hárfázni is.

■ Ennyi feladat mellett mivel foglalkozik, ha van egy kis szabad ideje?

– Nincs szabadidőm...

Mechler Anna

Frauke Adrians

Hegedűk az égen

A zenészek szeretnék, ha repülőútjaik során fair elbánásban lenne részük, és hangszereiket is nyugodtan magukkal vihetnék.

A poggyásztérben, külön ülésen vagy sehogy sem? A hangszerek repülőgépen történő szállítása az EU-n belül még mindig a repülő-társaságok egyéni döntésére van bízva, ám a Zenészek Nemzetközi Szövetsége (FIM) által kezdeményezett internetes petíció ismét napirendre emelte a kérdést.

Van, amikor csak a humor segít. Miután David Carroll countrynékes gitárja a kanadai Halifaxból a Nebraska állambeli Omahába történő repülőút során eltört, és az amerikai United Airlines légitársaság panaszai egy részét visszautasította, másik részét pedig még tudomásul sem vette, Carroll és „Sons of Maxwell” nevű zenekara zenés videóval vette fel ellene a harcot, amelynek címe „United Breaks Guitars”. A satirikus videoklip sok humorral és kissé túlzóan adja elő a történeteket: a poggyásrakodók boldogan dobálják a futószalagon érkező gitártokokat (egy ilyen jelenetnek Carroll saját szemével is tanúja volt a chicagói O’Hare reptéren), a stewardessek úgy tesznek, mint aki semmit nem vesz észre, és a United Airlines chicagói irodájában az ügyintéző hátráltatja a kártérítési követelések ügyintézését.

Carroll kálváriája hosszabb és borzalmasabb volt, mint ami a videóban látható. Háromnegyed éven keresztül számtalanszor hívta a United Airlines ügyfélszolgálatát az Egyesült Államokban, Kanadában és Indiában, rengeteg e-mailt írt, és folyamatosan akadályokba ütközött. Amikor a légitársaság elutasította azt az ötletét, hogy legalább repülőjegy-utalvány formájában térítsék meg számára az 1200 euró összegű gitárjavítási költségeket, jelezte nekik, hogy írni fog és az interneten közzé fog tenni ingyen letöltésre három dalt a légitársaság üzleti módszereiről. Az első, a „United Breaks Guitars” című videoklip elsőprő sikert hozott. A cikk megírásáig több mint 15,7 millióan nézték meg, és a következő két videóra is több millióan voltak kíváncsiak. A www.sentium.com marketingplatform valóságos közönségkatasztrófának nevezte a United Airlinest. Csak mert nem akart kifizetni 1200 dollárt, több millió potenciális ügyfélre tett rossz benyomást.

A vállalat végül belátta, hogy hibázott, és kártérítést ajánlott fel David Carrollnak,

aki azonban visszautasította, és egy közhasznú szervezetnek ajánlotta fel a pénzszeget. Ily módon a „Thelonious Monk Institute Of Jazz” 3 ezer dolláros adományhoz jutott. A gitárgyártó Taylor vállalat, amely láthatóan sokkal jobban ért az arculatépítéshez, mint a United Airlines, új hangszert ajándékozott Carrollnak.

Az ember azt hihetné, hogy a többi légitársaság képes tanulni a fenti történetből. Azonban a brit író és zenekritikus Norman Lebrecht által létrehozott www.slippedisc.com kulturális platformon megosztott vélemények egyértelműen azt támasztják alá, hogy az utazó zenészeket és hangszereiket néhányan még mindig rendkívül barátságtalanul kezelik. „Ne utazz az Air Berlinnel! Komolyan gyűlölik a hegedűket” – figyelmeztet az egyik február végi bejegyzés. Pedig egy ideig úgy tűnt, a német légitársaság nagyvonalúbban kezeli a hangszerszállítás kérdését. Fiona Stevens és Daniel Deuter hegedűművészek február elején például egymástól függetlenül kézipoggyászként felvihették magukkal a repülőre hangszereiket. Időközben azonban az Air Berlin is láthatóan visszatért a régi merev hozzáálláshoz – kivéve, ha a hangszer kisebb, mint a kézipoggyász maximális mérete (55×40×23 cm). Aki ennél nagyobb hangszert kíván felvinni az utastérbe (csak egy hegedűtok bő 80 cm), annak külön helyjegyet kell váltania, mint ahogy az például a csellók esetében megszokott. Alternatívát jelentene, ha a hegedűt légi áruként szállított csomagnak tekintenék, erre azonban a sérülésveszély, illetve a csomagterben fellépő szélsőséges hőhatás és légnyomás miatt minden bizonnyal egy zenész sem vállalkozik szívesen. Kivéve persze, ha a legjobb szándék ellenére sincs más megoldás, mert a hangszer túl nagy ahhoz, hogy felvigyék az utastérbe.

Az európai és a világ többi részén működő légitársaságok teljesen eltérő szabályozáso-

kat alkalmaznak arra vonatkozóan, hogy a zenészek – ingyenes – kézipoggyászként felvihetik-e magukkal hangszerüket a repülőgépre. Európában az egységes szabályozás hiánya nagymértékben visszavezethető az EU döntéshozási folyamatára. 2014. február elején az Európai Parlament képviselői elsőprő többséggel, 41 ellenszavazat és 48 tartózkodás mellett 580 igen szavazattal voksoltak amellett, hogy az Unió egész területén egyszerűbb legyen a hangszerek utastérbe történő felvitele. A határozat azóta is az Európa Tanács jóváhagyására vár. Felmerült ugyanis, hogy a légi fuvarozók az utasok és poggyászuk légi szállítása tekintetében fennálló felelősségéről szóló csomagból töröljék éppen azt a részt (6c cikk), amely a hangszerek fedélzeten történő könnyebb szállítását szabályozza. Az indok: „minden légi fuvarozónak lehetővé kellene tenni, hogy saját alapelveket határozzon meg ez ügyben”. Ennek pedig a zenészek fizetik meg az árát, akik egyszer magukkal vihetik hangszerüket, máskor meg nem, vagy csak több száz eurós felár ellenében. Az ember ezek láttán pedig úgy érzi, az európai légterben önkényesség alapelve uralkodik.

A franciaországi székhelyű Zenészek Nemzetközi Szövetsége (FIM) 2016 februárjában petíciót indított a Change.org-nál, és követeli „a hangszerekkel repülőn utazó zenészekkel szembeni fair bánásmódot”. A FIM-nek nemcsak az a célja, hogy elérje a munkaeszközök ingyenes szállítását, hanem hogy felhívja a figyelmet azokra a kirívó esetekre is, amikor a zenészek külön foglalt helyjegy ellenére sem vihették fel magukkal a repülőre értékes hangszereiket. Ez történt 2012 nyarán Paul Katz amerikai csellistával, aki Calgaryból utazott Los Angelesbe, és majdnem idegösszeomlást kapott, miután az 1669-es Guarneri-csellóját kénytelen volt a poggyásztérbe leadni. Mint számos korábbi repülőútja során, most is külön jegyet vett hangszerének, azonban a kanadai WestJet társaság megtiltotta neki, hogy felvigye a gépre a csellót. Az indoklás szerint az ülőhelyek és biztonsági övek kizárólag emberekre vannak méretezve. Katz két lehetőség közül választhatott, vagy elhagyja a repülőt, vagy megengedi, hogy 45 éve használt csellóját a csomagterben szállítsák. A

hangszer végül sérülésmentesen megérkezett, de a történet rosszabbul is végződhetett volna.

A FIM petíciója kapcsán, amelyhez többek között a Német Zenekarok Egyesülete és a Német Hangverseny-igazgatóságok Szövetsége (VDKD) is csatlakozott, a zenészek beszámoltak a különböző légitársaságoknál szerzett rossz tapasztalataikról. „A brácsám befér a poggyásztartóba, mégis külön jegyet kellett váltanom.” – „Felvihettem a gitáromat, de más kézipoggyászt nem, még egy kis kizárólag sem.” – „Az EasyJet személyzete becsekkoláskor kötelezett, hogy külön helyjegyet vásároljak, mert a hangszerem egy alumíniumbőröndben van. A textilbevonatú kofferrel utazó kollégámnak nem volt ilyen problémája.” – „Az Alitaliánál kétszeres áron pluszjegyet kellett váltanom a gembámért.” – „Az Alitalia három helyjegy megváltására kötelezett a csellóm szállításához, pedig minden további nélkül elfért volna egy helyen is.”

A www.slippedisc.com platformon Mike Block csellista arról számol be, hogy a légi áruként feladott hangszere komolyan megsérült a Southwest Airlines egyik járatán: letörött a nyaka, a fedlapon pedig négy nagy repedés keletkezett. Kollégái megrökönyödéssel reagáltak: hogyan adhatta a poggyásztérbe a hangszert? „Légy igazi csellista, és vegyél helyjegyet a csellódnak”

– állt az egyik hozzászólásban. Azonban egyrészt Paul Katz esete azt bizonyítja, hogy ez sem mindig megoldás, másrészt sok zenész van, aki nem engedheti meg magának ezeket a többletköltségeket. Ezért vannak, akik eleve lemondanak a repülőutóról és ezzel a külföldi fellépésekről. A FIM petíciója éppen ezért egyenlőségre is törekszik: minden zenésznek – nemcsak a nagy jövedelműeknek – joga kellene legyen ahhoz, hogy hangszerét biztonságosan magával vigye. „Ne a légitársaságok döntsék el, hogy játszhatunk-e külföldön vagy sem” – mondja Katie Melua popénekesnő, aki arcával és hangjával is támogatja a kampányt:

A FIM igyekszik a zenésztársadalmon kívül is, különösen az Európa Tanácsnál megértő fülekre lelteni, hogy felismerjék a zenészek és hangszereik közötti különleges kapcsolatot, hiszen a hangszerek nem pótolhatók a fellépés helyszínén kölcsönzött más hangszerekkel. Emellett azt ajánlja az EU-nak, hogy vegyen példát az egyesült államokbeli rendelkezésekről. A 2014-ben meghozott és minden államra érvényes szabályozás azt rögzíti, ami valójában teljesen magától értetődő: a hegedűk, brácsák és hasonló méretű hangszerek felár nélkül szállíthatók a kézi-

UTAZÁS REPÜLŐN, HANGSZEREKKEL

LÉGITÁRSASÁGOK HANGSZEREK SZÁLLÍTÁSÁRA VONATKOZÓ SZABÁLYZATAINAK ELEMZÉSE

Az elemzés közel 20 légitársaság kézipoggyászként szállítható hangszerekre vonatkozó szabályzatát taglalja, ezzel a témában a 2012 óta megjelent hasonló felmérések közül ez a leg részletesebb, és egyben az első olyan, amelyben már két nagy amerikai légitársaság is szerepel.

Bár léteznek bizonyos nemzetközi egyezmények, amelyek a poggyász elvesztése vagy sérülése esetén alkalmazandó szabályokat határozzák meg, a hangszerekre vonatkozó előírások inkább az Egyesült Államokban nyújtanak nagyobb jogbiztonságot. Az ott jelenleg érvényes szabályozás szerint az adott feltételeknek megfelelő hangszerek az USA légitársaságai a kereskedelmi járataikon kötelesek kézipoggyászként vagy feladott poggyászként szállítani. Az amerikai közlekedési minisztérium a <http://www.dot.gov/airconsumer/air-travel-musical-instruments> honlapon hasznos tippeket és információkat közöl a hangszerek légi útra való előkészítésével kapcsolatban.

Bár az Európai Unióban hasonló szabályozással védik az utasok jogait, azonban a tagállamok mindezülig nem tettek hathatós lépéseket az átláthatóság, a jogbiztonság és az egyértelmű szabályozás érdekében. Az elemzés rámutat, hogy a légitársaságok szabályzatai jelentősen eltérnek egymástól, hiányzik egy általános és egységes szabályrendszer, amely így bizonytalanságot eredményez a hangszerrel utazó zenészek és zenekarok körében.

A dokumentum 17 európai és 2 amerikai légitársaság szabályzatait veti össze, ezek: Airberlin, Airfrance, Alitalia, American Airlines, British Airways, Brussels Airlines, Czech Airlines, Easyjet, Finnair, Iberia, KLM, LOT, Lufthansa, Ryanair, SAS, Swiss Airlines, TAP, United Airlines és Wizzair. Az összehasonlíthatóság érdekében minden légitársaságnál kizárólag a turista osztályra vonatkozó előírásokat vették alapul, az európai légitársaságoknál pedig csupán az Európán belüli célállomással közlekedő járatok feltételeit vizsgálták meg. Az összehasonlító táblázat öt kategória alapján ismerteti az egyes légitársaságok szabályzatainak a hangszerek szállítása szempontjából releváns előírásait, ezek: kézipoggyászok, rakterben szállított poggyász, túlsúlyos vagy extra poggyász, extra ülés és hangszertok. Az összehasonlításból is nyilvánvaló, hogy a fenti öt kategóriában nincs általános és közös álláspont a hangszerekre vonatkozóan. A korábbiakhoz képest azonban két területen javulás tapasztalható: egyes légitársaságok már felár nélkül felengednek egy második kisebb kézipoggyászt is a gépre (pl. kézi táska, laptop táska), valamint a légitársaságok honlapjain a korábbinál már könnyebben elérhetők és részletesebbek a hangszerekre vonatkozó információk.

Az elemzésben szereplő légitársaságok többsége – az EasyJet, a Ryanair és a Wizzair kivételével – tagja a három nagy légiszövetség, azaz a Oneworld, a SkyTeam vagy a Star Alliance valamelyikének. Az írás azonban rámutat, hogy a légiszövetségeken belül is hiányzik az egységes szabályozás, sőt mindegyik szövetség honlapja külön felhívja a légiutasok figyelmét arra, hogy az utazás megkezdése előtt mindenképpen ellenőrizték az adott légitársaságok poggyászokra vonatkozó szabályzatait.

(Forrás: PEARLE)

poggyásztartóban vagy az ülés alatt, míg a nagyobb hangszerek, amelyek elférnek az ülésen, szállíthatók az utastérben, ha foglalnak számukra jegyet.

A petíciót néhány hét alatt több tízezer támogató írta alá. Azonban az Air Berlinnél és új igazgatójánál, Stefan Pichlernél továbbra sem látszanak az enyhülés jelei. Viviane Hagner hegedűsnek saját elmondása szerint februárban 396 eurót kellett fizetnie, hogy az Air Berlin egy Münchenből Berlinbe tartó járatán felvihesse magával az utastérbe a hangszert. Miután panaszt tett az ügyben, később visszakapta a pénzét. Március 10-én a „Service Team airberlin group” egyik munkatársa az alábbiakat nyilatkozta: „Legfeljebb 8 kg súlyú kézipoggyászt vihet fel költségmentesen a fedélzetre. Ha van Önnél egy notebook, a maximális súly 10 kilogramm. Kérjük, tartsa be a megengedett méreteket: 23×40×55 cm. Ha a hangszer nagyobb ennél, nem szállítható kézipoggyászként. Foglalhat a hangszernek külön helyet, és azon szállíthatja.”

Nagyjából ugyanekkor, március elején az Air Berlin „Political Affairs” részlege panaszt tett a VDKD-nál a zenészek érdekvépviseleteinek panaszai kapcsán, és felhív-

ta a figyelmet arra, hogy a társaság új szabályozásokat kíván kidolgozni a hangszerek szállítására vonatkozóan. A jövőben állítólag a legfeljebb 86 cm hosszú hangszereket – tehát legalább a hegedűket – kézipoggyászként lehet majd szállítani. Azt azonban, hogy a szabályozást mikor és ténylegesen életbe lépteti-e az Air Berlin, lapzártáig nem sikerült megtudni.

A www.slippedisc.com az Air Berlint helyezte a zenészek szempontjából legrosszabb légitársaságok listájának első helyére. A listát alkotó színes és kétes megbízhatóságú „csapatban” a német légitársaságok mellett megtalálható számos vállalat Nagy-Britanniából, Spanyolországból, Norvégiából, Kanadából és az Egyesült Államokból, illetve egy ír fapados társaság is. Néhányra közülük, de nem mindegyikre, az alacsonyabb árfekvésű kínálat a jellemző. A United Airlines konszern nem szerepel a listán. A David Carrollal történt affér alapján ők minden bizonnyal levonták a megfelelő és hosszú távú következtetéseket. Más légitársaságoknak még túl kell esniük ezen a tanulási folyamaton.

(Das Orchester 2016/06;
Köszönjük a közlés jogát!)

Koncertekről

Budapesti Dohnányi Zenekar – 2017. január 8.

MŰPA – Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem

Miként az életben az(évente visszatérő) ünnepek, úgy a kulturális életben, nevezetesen a zenei életben az évenként megrendezett, azonos típusú hangversenyek játszanak sajátos formai, tagoló szerepet. Egy-egy jólsikerült est arra inspirálja a hallgatót, hogy a következő évben annak utódát válassza a bármennyire is gazdag kínálatból. Máskor a későbbi program lehetőséget kínál „javításra”, azaz, a korábbi, kevésbé sikerültnek a „törlésére”.

Hollerung Gábornak nem kellenek hangzatos szlogenek, hogy felkeltse szép számú érdeklődő hallgatóságának figyelmét. Eleve sejtethetjük, hogy lesznek „meglepetések”, de legalábbis érdekességek a műsorban. „Újévi koncert” – elég ennyi információ, s máris teltházas közönség várja a programot a Bartók Béla Nemzeti Hangversenyteremben. (Akkor is, ha a BDZ még egy újévi koncertet hirdet, 20-ra, José Carreras búcsúkoncert-sorozata keretében, a Papp László Budapest Sportaréna-ba.)

Január 8-án színes estélyi ruhákban pompáztak a BDZ hölgytagjai, a látvánnyal is sejtette, hogy oldottabb program várható. Hollerung Gábor „Ellentétek, küzdelmek, párbajok, extrémítások” ígéretével harangozta be a műsort, amely valóban kiteljesítette ezt a tematikát. Pontosabban, a zenei anyag összeállítása után, annak jellegzetességeiből állt össze a kissé furcsa tartalmi beharangozó.

Szerencsére nem volt idő elmélkedni ezen, mert sorjázta a zenék, többé és kevésbé ismertek. A zenei különlegességekről többnyire a szólista-szerephez jutott zenekari játékosok gondoskodtak, így az ütősök Händel Vízi zenéjének két tételével, amelyek ezúttal valóban „vízi” zenék voltak. A Hornpipe-ban ujjal simogatott vízespoharakon szólalt meg a dallam, a Bourrée-nál pedig verővel csendítették meg az üvegpo-harakat. Hangszín-élmény volt, a javából! Megunthatatlan extrémításnak tűnik a magas-mély ellentét, kiváltképp, ha egymás tőszomszédságába kerül. Piccolóversenyt ritkán hallani, és nagy élmény látványként is követni a harsonás villámgyors mozdula-

itait, ha virtuóz szólamot játszik. Ez utóbbinál vendégművészként Kiss Zoltán működött közre – a szólistaként remeklő zenekari játékosok nevét nem minden alkalommal lehetett egyszeri hallás alapján megjegyezni. E sorok írója is abban reménykedett, hogy a hangverseny végén, amikor elhagyjuk a hangversenytermet, utólag megkapjuk a műsorában meglepetés-koncert programját – más zenekarnál korábban volt már ilyenre példa. Ez a gesztus azonban, sajnos, ezúttal elmaradt. Maradt tehát leginkább az élmény, konkrétan felidézhetőként pedig az egyébként is ismertebb nevek, műsorszámok.

Hollerung Gábor szívesen hív énekes vendégművészeket, minden bizonnyal örömet okozva azoknak a hallgatóknak, akik leginkább zenekari estekre járnak. Talán az a mögöttes szándék is munkál, hogy felébressze (illetve, erősítse) a vokális műfajok iránti érdeklődést. Cser Krisztián mindig lelkes fogadtatásra talál – Ozminként csakúgy, mint Don Giovanniként, amikor Szakács Ildikó Zerlináját szándékozik elcsábítani. A Mozart-örökzöldek szomszédságában viszont kevésbé hatásosnak tűnt Rossini Macska-duettje, pedig a két macska, Kertesi Ingrid és Szakács Ildikó a látvánnyal (és gombolyagos játékkal) is igyekezett élményszerűbbé tenni a hatásos betétszámot. Ugyanők kaptak lehetőséget, hogy Mozart Színigazgatójának tercettjében vetélkedjenek a címszereplőt alakító Kálmán László szereposztó kegyéért. Hatásosabb volt Donizetti Szerelmi bájjal című vígoperájának jelenete, ahol Szakács Ildikó partnereként Kálmán Péter varázsolt színpadot a pódiumra, fergeteges humorú alakításával.

Inkább extrémítást, mint zenei érdekességet jelentett az elektromos hegedű és gordonka, aki ilyen nem látott még, rácsodálkozhatott, a többiek pedig elgondolkodhattak azon, hogy mennyire más hatású a tempó és a sebesség...

Amennyiben elsődlegesen bónusz-ajándékként kerülnek a BDZ újévi koncertjébe közreműködők, fontosnak tartom nyomatékosítani: a legnagyobb zenei élményeket ezúttal is a kidolgozott előadásban felcsendülő zenekari műveknek köszönhetjük. Respighi Varázsboltjának öt tétele korántsem csak csemege volt, hasonlóképp Johann Strauss Quadrille-jához.

A zarzuela immár ízelítő lehetett a következő újévi programjuktól, s természetesen nem maradhattak el a hatásos ráadásszámok sem.

Ami az idei újévi koncert speciális ajándéka volt, az Hollerung Gábor műsorvezetése. Taníthatatlan az a charme, amellyel valóban lényeges tudnivalókat közöl, észrevétlenül tanítva, értővé nevelve közönségét. Érdemes lenne erre megannyi szakmabelinek felfigyelni!

Az egész évadban sok fellépést vállaló zenekar, amely rendszeresen játszik komoly erőpróbát jelentő programokat is, ezúttal oldottan muzsikált, abban a biztos tudatban, hogy ezúttal korántsem a perfekció a tét. Tehát, ha valami nem sikerül tökéletesre, azt ügyis jótékonyan korrigálja a zenei folyamatok során a hallás. Ily módon gyakrabban jutott kifejezésre a játék-öröm, s ettől még hangulatosabb lett az est.

(Fittler Katalin)

Nemzeti Filharmonikusok – 2017. január 25.

MŰPA – Bartók Béla Nemzeti
Hangversenyterem

Pécsett, Budapesten és Miskolcon, három egymás után következő estén hallhatta a közönség Stravinsky I. és II. szvitjét, Alexandra Soumm szólójával Mendelssohn e-moll és Mozart A-dúr (K. 219) hegedűversenyét, valamint a Mozart Haffner-szimfóniáját, Kovács János vezényletével.

A Stravinsky-darabokat (miként a műsorismertetőn is szerepel) kis zenekarra szánta a szerző, ezúttal 10-8-6-6-4 játékosból álló vonóskar közreműködésével csendültek fel. A Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem közönsége komolyan fogadta e szellemes-frappáns karakterű tételeket – vélhetőleg a zenekarnak is része volt ebben. Kifogástalanul játszottak, csak épp már-már közhelyszerűen ismertnek tartva a tételeket, tehát anélkül a többlet nélkül, amely a hangzó kottaképet közvetlen élménnyé tudja tenni a hallgatóság számára.

Alexandra Soumm (aki felolvasott magyar szöveggel lepte meg a közönséget) elmondta, hogy először három éve járt hazánkban, Kocsis Zoltán meghívására. Számíthatott tehát arra, hogy visszatérő közönség hallja,

ha úgy tetszik, ismerősöknek játszik. Az egykori csodagyerek, aki kétségkívül fantasztikusan tud hegedülni, előadóművészként mindmáig nem nőtt fel. Ami gyerek-nél-fiatalnál imponáló, hogy otthonos, sőt, magabiztos a színpadon, később nem jelent külön többlet-értéket. Azt várnánk, a sikerélmények hatására a játékörmhöz a közlésvágy, a szépség megosztásának a szándéka társul. Ehelyett azzal kellett szembe-sülnünk, hogy a gyakran pódiumra lépő művész a közismertnek tekinthető (gyakran játszott, s vélhetőleg általa is régen repertoáron tartott) darabokhoz is kiteszi a kottát. Amitől persze senki nem gondolhatja, hogy ne tudná fejből a darabokat, viszont beszédes bizonyítéka annak a rendszeres fellépésekkel velejáró mellékhatásnak, hogy egy műsorra készülve előtte nincs lehetősége „megállítani az időt”, hogy teljes valójával (értelmileg-érzelmileg) az adott művekre tudjon koncentrálni. Kérlelhetetlenül ketyeg az óra, a figyelem pauszpapírján át-ütnek a következő dátumok és programok, tehát a művész, az adott kompozíciók interpretátoraként korántsem teljes értékűen van jelen. Pontosabban, szükség van a kotta segítő látványára! Hasonló kényszeres jelen-ség tűnt fel abban is, hogy a szólista – legfel-tűnőbben a Mozart-versenymű kezdetén – pótcselekvéses gesztusokkal és mozgásokkal igyekszik „rákoncentrálni” a műre. Mert ugyan mi mással magyarázható, hogy kvázi „szemmel tartotta” a dallamokat megszólaltató játékosokat, fej- és karmozgással mintegy inspirálva őket, jóllehet erre több-rendbelileg nem volt szükség.

Kovács János a tőle évtizedek óta megszokott kidolgozottsággal figyel mindenkori együttesét, felelősségteljesen a mű formája és a hangszerezésből következő dinamikai arányok iránt. „Besegítésre” tehát korántsem volt szükség, a szólistát pótcselekvése viszont hozzásegíthette, hogy beleélje magát a kompozíciókba. A hangzásra nem lehet panaszunk, legfeljebb a futamok belülről fakadó, gyöngyöző örömet hiányolhattuk – mert a koncertlátogató már csak olyan, hogy nem újrahallani akarja a műveket, hanem ismételten átélni. Mindezek fényében a legnagyobb élményt a Haffner-szimfónia jelentette. Az arányos hangzásvilág elhithető erejű volt – aligha kérhetné számon bárki is a historikus előadások által feltárt „másfajta” relációkat. A megváltozott körülmények közé, a nagy terembe méltán került harsányabb muzsika. Igaz, ettől Mozart kicsit eltávolodott – a meghittség, a közvetlen hozzáfordulás

gesztusa ebben a léptékben kevésbé juthat érvényre. Ami egyedül hiányzott – de ebben vélhetőleg megannyi más tényezőnek is szerepe lehetett – annak a belső ragyogásnak, felfénylő mosolynak a hiánya, amelyet Mozart zenéje különleges alkalmakkor képes elővarázsolni mindenikből, előadóból és hallgatóból egyaránt.

(Fittler Katalin)

Győri Filharmonikus Zenekar – 2017. január 22.

Brahms-maraton, Müpa, Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

A Müpa és a Budapesti Fesztiválzenekar immár hagyományosnak tekinthető zeneszerző-maratonja először 2008-ban invitálta a közönséget egy teljes napi együttlétre egy nagy zeneszerzővel. Ez a komponista akkor az egyik legnépszerűbb romantikus, Csajkovszkij volt – elmondhatjuk tehát, hogy az első maraton szerkesztői „biztosra mentek”, kiválasztván az egyik legvonzóbb közönség-kedvencet. Pjotr Iljicsot a későbbi években Dvořák, Beethoven, Schubert, Mozart, Bartók, Bach és Stravinsky követte, majd 2016 januárjában egyszerre két zeneszerzőnek áldozta Fischer Iván a hónap utolsó vasárnapját: a legendás baráti páros, Mendelssohn és Schumann művészete kínálta ez alkalommal a válogatás alapját. 2017-ben – mintha a szerkesztők csak folytatni kívánták volna az előző esztendőben félbehagyott zenetörténeti gondolatot – Schumann felfedezettje és pártfogoltja, Johannes Brahms következett: a zeneszerző-maraton délelőtt fél tizenegyől este tízig tartó eseményfolyama az ő százhuszonkét opus és további jó néhány, opus-szám nélküli alkotást tartalmazó életművéből igyekezett bemutatni tizenegy koncertben minél több fontos és jellemző darabot – többek közt a teljes szimfóniatermést, azaz a négy nagy zenekari kompozíciót.

A négy szimfóniát négy különböző zenekar szólaltatta meg: az első a Concerto Budapest, a másodikat a Győri Filharmonikus Zenekar, a harmadikat a MÁV Szimfonikusok, a negyediket a Nemzeti Filharmonikus Zenekar. A négy közül egy szimfónia „kiosztásának” biztosan megvolt a maga speciális logikája: a 2. szimfóniát ugyanis annak idején, 1877-ben a magyar származású karmester, korának legnagyobbja, a győri születésű Hans Richter – Richter János – mutatta be. A zenekar ápolja a város nagy fiának emlékét: nemrég, Richter ha-

lálának centenáriumán, 2016. december 5-én önálló hangversenyt rendeztek emlékére, amelyen a két másik, szintén Richter által bemutatott, nagy Brahms-alkotást, a *Tragikus nyitányt* és a 3. szimfóniát szólaltatták meg. (Erről a koncertről is beszámolhattam a Zenekar hasábjain.) Logikus volt tehát, hogy a Brahms-maratonon a Győri Filharmonikusok kapták a 2. szimfónia előadásának lehetőségét – a zenekar művészeti vezetője, Berkes Kálmán vezényletével –, ezzel is emlékeztetve Győr büszkeségére, a szinte minden hangszeren játszó, univerzális muzsikusra; a karmesterre, aki ritka elfoglaltsággal és diplomáciai érzékkel egyszerre tartott fenn gyümölcsöző művészi és harmonikus emberi kapcsolatot a Brahms-kör és a Wagner-tábor tagjaival, s aki nemcsak két Brahms-szimfóniát mutatott be, de az ő betanításában hangzott fel először Bayreuthban, 1876-ban (történetesen éppen az első Brahms-szimfónia ősbemutatójának évében) *A nibelung gyűrűje*-tetralógia is.

A nyitótétel (*Allegro non troppo*) elején a kürt kicsit bizonytalankodott, de megvolt a hiteles tempó, a hiteles hangulat, és ugyanígy megszületett a mű kezdetének dinamikája és atmoszférája is. Lágyan, szelíd hangvétellel muzsikáltak a Győri Filharmonikusok, fogékonyan a zene sajátos kértarcúsága iránt: ez Brahmsnál olykor a nyitótételekben is olyan békét és nyugalmat eredményez, amely más szimfonikus szerzők gyors nyitótételeiben ritkaságnak számít. Aztán persze a tétel belsejébe érve Berkes Kálmán vezényletével is megvalósult az az erősödés és gyorsulás, amelyben már megfeszül a ritmika és intenzív sodrással szólalnak meg a széles ívű vonós dallamok. A tétel centrumában már a nagy hangzás volt jellemző, szenvedélyes előadásmóddal, markáns akcentusokkal és széles gesztusokkal.

Az *Adagio non troppo* második tételt átszellemült hangon indította Berkes Kálmán. A zene hangulatának megteremtését szolgálta a dús és lágy vonóshangzás, felfigyelhettünk szép kúrthangokra, kulturált oboa- és fuvolaszólókra. A fokozásokban emelkedettség érvényesült, a karakterizálásban szelídség és béke uralkodott. A G-dúr harmadik tételt (*Allegretto grazioso, quasi Andantino*) szépen kivitelezett oboaszóló indította, majd a fuvola választékosan formált válaszát hallhattuk. Fürgén léptek be az aprózó ritmusú vonósok, és az ezt követő energikus táncritmus is plasztikusan rajzolódott ki a Győri Filharmonikusok

hangszerein. A hangzást fény, derű és lágy-ság jellemezte. Végül élvezetes volt követni, ahogyan a finálé (*Allegro con spirito*) halk indítása után szinte robbanásszerűen tört fel a piano-játék felszíne alól a hangerő és az energia, hogy meginduljon a nagy sodrású zene feltartóztatathatlan irama. Dúsan, sürűn, és szélesen dalolt a vonóskar, fényes hangzás fedőrétegével vonták be a vonósok hangzásszövetét a fafúvók, a rézfúvós harmóniák pedig erőt adtak a hangzásnak. Újra és újra feltűnt, Berkes Kálmán értelmezése milyen fogékony a tételben itt-ott felbukkanó, más előadásokban rejtve maradó tánckarakterek iránt.

(Csengery Kristóf)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2017. január 26.

Zeneakadémia

Népszerű műsort ígért az Erdélyi Miklós bérlet 3. estje: az első részben Kodály két remekével, a Galántai táncokkal és a Psalmus Hungaricussal, a másodikban pedig Csajkovszkij IV. szimfóniájával.

A Galántai táncokról időről-időre, rendre bebizonyosodik, hogy előadókat-próbáló kompozíció. És, elsősorban, karmestert! A mű sajátos helyzetét az adja, hogy „ismerjük”, de valójában mégsem – s ez egyaránt vonatkozik előadókra és hallgatókra. Magam nem tudok szabadulni attól az elementáris élménytől, amit sok éve a Gulbekian Zenekarnak köszönhettem. 2007-ben ráadásként játszották e művet, a ráadásszámoknak ideális esetben kijáró lelkesedéssel. Egyszerűen frenetikus volt (ebben közrejátszhatott persze a meglepetés ereje, de korántsem csupán az!). „Nagyon szeretjük ezt a művet” – mondta később, keresetlen közvetlenséggel a dirigens Lawrence Foster, és én mindmáig ebben látom annak az élménynek a titkát.

Felvetődik a kérdés: szereti-e eléggé megannyi hazai előadói gárda ezt a megannyi színben pompázó remekművet? Gyakorlati síkra lefordítva: szentel-e kellő időt-figyelmet a kottában rögzítettek értelmezésének, kifejezésre juttatásának? A mindennapi hangversenygyakorlatban vélhetően gyakran háttérbe szorulhat nehezebb, kevésbé ismert, stb. kompozíciók társaságában, éppen „ismertségére” való hivatkozással. S tény, a mű sohasem téveszti hatását (akár csak egy népszerű Beethoven-szimfónia), függetlenül az adott interpretáció kidolgozottságának minőségétől.

Halász Péter vendégkarmesterrel sok szép pillanatot villantott fel a műből ez az előadás, soha rosszabbat nem kívánnék hangversenytermeink műsorán. Csak épp a látató kompozíciónak a – részben múltat megidéző – „távlatossága” maradt rejtve. De ne legyünk telhetetlenek!

Ebből a kezdésből remek folytatás következett; a Psalmus Hungaricus elementáris élményt adott valamennyi hallgatójának. Ezúttal nem lehetett panasz a szöveg érthetőségére/érthetetlenségére sem. A Kodály Kórus Debrecen (karigazgató: Szabó Sipos Máté) és a Kodály Zoltán Magyar Kórusiskola Iubilate Leánykara (karig.: Sapszon Ferenc) úgy énekelt, hogy nemcsak artikulálta a szöveget, hanem közvetítette a mondanivalót, értőn és szuggesztíven. Ideális választás volt Horváth István a tenor-szólóra, aki csodálatosan tudta ötvözni az oratorikus mű kívánta magatartást operaénekesei tapasztalataival. Lebilincselő volt, ahogyan hangjával ki tudott fejezni minden érzelmet-indulatot, a szélsőségeket is, mentesen a külsőségektől. Talán csak a csúcspontnál lehetett volna kissé figyelmesebb a karmester, hogy az elszabaduló indulatok hevében se nyomja el Dávid király egetrázó indulati kitörését a szimfonikus zenekar és énekkar decibel-rengetege. Belefeledkező, belefeledkeztető interpretáció volt, pirosbetűs hétköznappá tette az estet.

Csajkovszkij muzsikája esetében hasonlóképp kétes értékű az ismertség kérdése. Ismét egy régebbi hangversenyélményemet kell felidézni: orosz zenekar tolmácsolásában éppen már-már klasszikusan letisztult interpretáció által váltott ki elementáris hatást a szimfónia. Valószínűleg az immár hagyományos (mondhatni, historikus) interpretációs elképzelés (és elvárás) készíteti arra világszerte a legtöbb zenekart, hogy Csajkovszkij zenéjét az érzelmi-indulati összetevők skálájának kiszélesítésével szólaltassák meg, ily módon „találva” többlet-kifejeznivalót a partitúrákban. Halláskárosodással veszélyeztetett napjainkban pedig kifejezetten „trendi” a szélsőségek felé terelése mindannak, ami egyébként is tudna hatni. Mintha nem bíznának az előadók a művekben, hatásosabbra rajzolva segítik őket nagyobb népszerűsége. Mert kétségkívül ellenállhatatlan a lehengerlő hangerő, főként, ha az előadói apparátus az erőlködés legkisebb jele nélkül képes létrehozni.

Ilyesfajta hatásra törekedett Halász Péter, akinek lelkesedését vélhetőleg fokozta,

hogy az operai zenekari árok otthonos közegből pódiumra kerülve, ezúttal „megmutatható” a közönségnek is. Már-már vibráló (a hosszú hangokat aprózó-toporzékoló lábmozdulatokkal kitöltő) gesztusai-
val sikerült megakadályoznia a figyelemnek a pillanatnyi lankadását is. Úgy a közönség, mint az előadók részéről. Kérdés, hogy vajon anélkül, elsődlegesen a megszólaló hangzásra koncentrálni kevesebb eredményre jutott volna-e.

Mindenesetre, a zenekari játékosok töretlenül intenzív jelenléte önmagában emlékeztetést avatta az estet.

(Fittler Katalin)

Budafoki Dohnányi Zenekar – 2017. február 18.

MÜPA – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Ismét opera a Müpa Bartók Béla Nemzeti Hangversenytermében, ismét a kétes értékű „félíg szcenírozott” előadásként beharangozva – de szerencsére ismét élményként.

A szokatlant (elsősorban valamilyen szempontokból redukáltat) sejtető „félíg szcenírozott” kifejezésről rendre kiderül, hogy értelmét és jelentését veszítette, legalábbis a Müpa vonatkozásában mindenképp. A nagy pódiumról nyilvánvaló, hogy játéktérként speciális adottságai vannak, az pedig nyilvánvalóan „borítékolható”, hogy a Ház igazgatója, Káel Csaba rendezőként kihasználja a lehetőségeit. Tegyük hozzá, a hagyományos, eredetileg is operaszínpadnak tervezett helyszíneken gyakran olyan minimális díszletezést alkalmaznak, hogy a „félíg szcenírozott” ilyen szempontból megannyi színpadi előadást „leköörözt”.

Ez történt Rossini remekével, A sevillei borbéllyal is. A Szombathelyen és Tokajban szabadtéren már nagy tetszéssel fogadott „hordozható” produkció „belakta” a színpadot, megannyi tér-idő réteggel lepve meg a közönséget. Az egykor szórakoztató vígopera ma is teljesítette funkcióját – a néző-hallgató csak kapkodta a fejét az ötletek láttán.

Már a Müpa magazinjának beharangozó interjújából lehetett „felkészülni” az élményre – de meglepetés akadt azért bőven. Mert tudhattunk a „némafilmes” keretről, az interaktív vetítővászon, amelyen hol feliratokat olvashattunk, hol pedig a színpad két oldalán elhelyezett állványos „fényké-

pezőgépekből” került kivetítésre kép – azt láttatva fekete-fehérben, amit egyik-másik szereplő ott és akkor produkált, mimikával, gesztusokkal. Aki akarta, kapkodhatta a fejét, de a zenébe belefeledkező sem maradt le sok mindenről.

Remekül működött Szendrényi Éva díszlet-konceptiója, amely egyszerre biztosított játékeret a szereplőknek, ugyanakkor lehetőséget hagyott arra is, hogy igényes zenei feladatoknál csak az éneklésre koncentráljanak. Előre beharangozott információ volt, hogy az előadás rokonságot tart a *commedia dell'arte* világával is. Ehhez remek lehetőséget biztosított több szereplő jellegzetes sminkje (a vastagon megrajzolt szemöldökkel, Rosina esetében a már-már bohócosra torzított rúzsozással), így a felvevőgépbe néző (szelfiző?) szereplők mókás-túlzó torzításai tovább fokozták a hatást. Rosina toll-ruhája afféle Hófehérke-Papagenát varázsszó színpadra, aki látványával (amelyhez hatásosan társult Megyesi Schwartz Lúcia frappáns pantomim-mozgása) szinte ellensúlyozta, hogy Figaro (az opera cselekményének központi mozgatója, a színpadon a némafilm-réteg rendezője) egymaga legyen a mű protagónistája.

Nemzetközi énekesgárda gondoskodott a szórakoztatásról. A címszereplő Pietro Spagnoli nevét bizonyára sokan megtanulták – csakúgy, mint a gróf szerepében fellépő René Barberát, akit várhatóan a Met produkcióiban is láthatunk hamarosan. Remekül komédiázott Bartolóként Bruno de Simone – Megyesi Schwartz Lúcia látható játék-örömmel mozgott a színpadon, Cser Krisztián pedig hozta remek formáját (Don Basilióként). Bertaként Balga Gabrielt érdemes lett volna úgy maszkírozni, hogy üde fiatalsága ne legyen zavaró a történetben, ahol a kor (a korkülönbség) nem lényegtelen szempont (főként akkor, amikor Rosináról közelkép-felvételek is készültek).

Játszottak az énekesek, Gábor Sylvie gondoskodott arról, hogy geg-lehetőség ne maradjon kihasználatlanul. Játszhattak is, biztonságban érezve magukat, hiszen Hollerung Gábor irányításával a zenekar ideális akusztikai környezetet biztosított számukra. Éltek és hatottak a híres Rossini-crescendók, megunhatatlanul, miként a némafilmek habostorta-effektusai! Dicséretes az a figyelem, amellyel Hollerung biztosította, hogy a zenekar ne nyomja el az énekeseket. Bárhol ült is valaki, (szinte) mindent érthetett-hallhatott! Amikor pedig

mégsem, akkor többnyire annak is volt poén-értéke.

Hogy a vígjáték, a megannyi helyzetkomikumával, mindvégig képes volt szórakoztató maradni, abban része volt annak is, hogy az idő-faktorral is remekül gazdálkodtak az előadók. Mindenre biztosított időt Hollerung Gábor, tehát a gyors is követhető volt, viszont sohasem hajszoa úgy a tempót, hogy az kapkodást eredményezzen. Éppen ezért keltettek különleges hatást a „hadaró” mozzanatok.

A zenei kidolgozottság másik – a színpadi játék közben szinte fel sem tűnő – jelét a speciális hangszerek effektusok kiemelésében figyelhetjük meg. Néha dinamikailag előtérbe kerültek az ütősök (egy metronóm is tud poénos hatást kelteni, ha megfelelő érzelmi-indulati tartalom illusztrálására szolgál...), máskor a vonósok szolgáltattak hatásos kíséretet speciális játékmóddal.

Viszont a recitativókban közreműködő zongora (piano) hangja furcsának hatott, pedig Dinyés Dániel igencsak frappáns kommentátornak bizonyult.

A mű, az előadás, időtartamát tekintve, hosszú. Érdemes lett volna korábbi időpontban kezdeni (az operaelőadásoknál gyakori hét órás kezdés jobb lett volna) – hogy a közönség maximálisan elégedett volt, annak bizonyítéka, hogy nem sajnálták az időt a hosszas tetszésnyilvánítástól.

(Fittler Katalin)

Miskolci Szimfonikus Zenekar – 2017. február 7.

Zeneakadémia
Akusztikus színház

Február 7-én a Zeneakadémia Nagytermében adott hangversenyt a Miskolci Szimfonikus Zenekar, Gál Tamás vezényletével. Műsorukon Wagner *Rienzi nyitánya*, Brahms *a-moll kettősversenye* valamint Brahms *3. szimfóniája* szerepelt. A kettősverseny szólistái apa és fia, Varga István és Varga Oszkár voltak. Teltház előtt, nagy sikerrel zajlott le a koncert.

A műsor összeállítása meglehetősen hagyományos, hiszen nyitány, versenymű és szimfónia követik egymást. Ugyanakkor, ha az egész koncertet egységként értelmezzük, az összeállítás nagyon is érdekes. Wagner nyitánya ugyan „tisza zeneként” is hallgatható, de színpadiassága, nyitottsága, folytatást: kibontást és megoldást kívánó drámaisága mégis mintha egy színházi előadás atmoszférájába zippantaná be

a hallgatókat. A kettősverseny azután két szereplővel, két szólistával tárja elénk a drámát, a konfliktust és megoldást, majd a szimfónia összegzi, hatalmas „fináléval” zárja a képzeletbeli akusztikus színházi esetet.

A *Rienzi* nyitányával „Kezdődik a mese”, a zenekar mélyvonásai és fúvós tömbjei meleg, titokzatos hangon hívják be a közönséget a sötét utcáról a fényes szentélybe. Az együttes hangzása kiegyenlített, s bár az első doppelschlag még egy kissé kócos, a dinamikailag és tempóban kiválóan felépített fokozás az esetleges kételkedőket is magával sodorja. Rendkívül pontos, koncentrált az együtt-játék, akár csak egy színházi előadáson, ahol – egy zenekar tagjaihoz hasonlóan – számtalan közreműködő szigorúan összehangolt, egymást segítő munkája hozza létre a kerek egészet. A lírai-szelíd és ünnepélyes-méltóságteljes karakterek kontrasztja remekül érvényesül. A tempót Gál Tamás éppen csak annyira tarja vissza, hogy a feszültséget megőrizhesse.

Brahms *a-moll hegedű-gordonka kettősversenye*nek lendületes zenekari bevezetője széthúzza a függőnyt, apa és fia állnak a színpadon. Az első komoly, érett hangú cselló szóló után a fúvósok nem tudják egyből felvenni a fonalat. A szólisták és a zenekar együtt játékában tapasztalható kisebb-zökkenők sajnos jellemzőek maradnak a versenymű előadásának egészére. Talán az lehet az oka, hogy a karmester ritkábban teremt kontaktust a szólistákkal, elsősorban a zenekarra figyel, s ettől a concertino és a tutti időről időre elveszíti az összhangot. A kifinomult kamarazenei hangzás azonban újra és újra kárpótol érte. Gordonka és hegedű folyékonyan adják át egymásnak a szót, hol unisono, hol felváltva hoznak motívumokat. A zenekar időnként elnyomja a beszélgetést, bár meglehet, hogy ez a terem adott pontján nem teljesen előnyös akusztikából adódik. A második tétel hangja meghitt és nyugodt, a főtema unisonójában egymásra találunk a szólóhangszerek, azonban a tétel kissé széteső. A harmadik tétel elején sajnos – mint ilyenkor, tél végén különösen jellemző – még tart a köhögés, mikor a cselló lendületesen, remekül elindítja a témát. Jól megragadott táncos karakter jellemzi a szólókat és a zenekart egyaránt. A második téma líraisága ismét meggyőző kontrasztot biztosít, az első téma tutti visszatérése remekül hangsúlyozott. A szólisták a szünni nem akaró tapsot a *Goldberg variációk* vonósátiratának egy tételé-

vel, a hetedik variációval köszönik meg. A műsorhoz stílusában jól illeszkedő kamarazene, vérbélien játékos és elegáns előadásban.

Brahms 3. szimfóniája a képzeletbeli színházi előadás katartikus lezárásának bizonyul. Olyan kiváló előadás, amelyben nem kell külön-külön sem az előadókra, sem a helyszínre, sem bármilyen külső körülményre gondolnunk, teljesen elmerülhetünk a műben. A tételek tökéletes harmóniában követik egymást, mindegyik után arra gondolok: vajon a következő is ilyen gyönyörű lesz-e, s minden alkalommal igen a válasz. Az első tétel tempója remek, a zenekar kiváló teljesítményének köszönhetően a hangszerezés minden finomsága jól hallható, az együttes ismét olyan összedett, mint a nyitány alatt. A dinamika remekül felépített, a tétel vége pedig puhán visszabomlik a semmibe. A második tétel pasztorális fafúvós kara és a rá felelő rövid vonósokari belépések egységesen, áttetszően hangzanak, a tétel élénk, mozgalmasság, a vonósok sötét, homogén hangzása jól kiegészíti a fafúvós kórust. A tétel végén, a tagolás révén mintha a karmester nagytárgy alatt mutatná meg a közönségnek, mi minden történik a zenekarban. A harmadik tétel sóhajtó, éneklő gordonka szólamát átveszik a hegedűk, a két szólam harmonikus összefonódása a kettősversenyre emlékeztetheti a hallgatókat. Mintha a finálé felidézné a dráma szereplőinek ismerős vonásait. A sóhajtó dallamegységek közti tagolások végtelenül finomak, a piano remekül előkészíti a téma kürtön hallható visszatérését, melyre szép hangszíni oboaszóló válaszol. A tétel egészen az utolsó pizzicatókig gömbölyű. A záró tétel „kétszeresen” is finálé, lezárja a szimfóniát, s a képzeletbeli színházi előadást. Erőteljes unisonóval indul, feszültségét mindvégig megőrzi, ugyanakkor – a lendületet meg nem akasztva – pihenőt nyújtanak a hallgatóknak a fafúvók cikornyás menetei. Ezek a futamok, mint egy fényes fonál, húzódnak végig a tételen, s a legnagyobb gyönyörűséget okozza, hogy senki sem ejti le, kézzel kézre adja a zenekar. Papp Márta egy elemzésében felveti, hogy a szimfónia előadásaira kétféle megközelítés jellemző. Szerinte a 3. szimfónia interpretálásakor Klemperer „megnyugvást”, míg Furtwängler „beletörődést” közvetít. Gál Tamás érzelme szerint az előbbi megoldást választja: a tétel vége tiszta, békés megérkezésként hat.

(Fedoszov Júlia)

MÁV Szimfonikus Zenekar – 2017. február 23.

Müpa – Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

A MÁV Szimfonikus Zenekar budapesti programjából immár hagyományosan kiemelkedik a Müpa Nemzeti Hangversenytermében rendezett Szőke Tibor-mesterbérlet, amelynek rendezvényein mindig valami többletet kapunk, és pedig nem színben-hangulatban (hiszen a változatos programösszeállítást illetően aligha lehet panaszunk), hanem érdemben-intenzitásban.

A február 23-i koncert színvonala viszont még az előzetes magas elvárásokat is meghaladta. A műsor „spanyol” estet ígért – pontosabban, különböző nemzetiségű zeneszerzők által jellegzetesen spanyolnak tartott hangulatok, karakterek zenei megfogalmazását.

Vannak nemzeti karakterek, amelyek arra készítetik a külföldit, hogy magabiztos legyen felőlük. A külföldi – legyen muzsikusság vagy laikus – könnyedén bizonygatja, hogy a magyar: jellegzetes zene, könnyen felismerhető. Ugyanakkor közelebből, hazai – és szakmai – berkekben időről-időre kísérletek történnek annak meghatározására, körüljárására, hogy mi a magyar a zenében. Hasonlóképp, erőteljesen él a köztudatban az a meggyőződés, hogy bizonyos zenéket bizonyos (nemzetiségű) muzsikusság tudnak igazán megszólaltatni. Elég, ha a bécsi keringőre utalunk – de hasonló az elképzelés a magyar zenével is, egészen addig, amíg nem érkezik egy zseniális külföldi előadó, aki visszavezeti a magyar hallgatóságot a magyar zene „tisztá forrásához”.

Hasonló a helyzet a spanyol zenével (karakterrel, hangulatvilággal, életérzéssel), korábbi vizuális és hangzó élmények előterében fantáziával életre keltett couleur locale-lal. Ezen az esten világhírű spanyol karmester, Jesús López-Cobos irányításával kaptunk ízelítőt autentikus spanyol muzsikálásból, magyar zenekar (és fiatal spanyol szólista, Juan Péter Floristán) előadásában. Miként február 11-én a Varga László-bérlet 4. koncertjén az Olasz Intézetben, úgy itt is Rimszkij-Korszakov Spanyol capricciójára volt a nyitószám. A zenekarnak tehát „közben volt” a darab, maximálisan jutott figyelmük-energiájuk a karmesteri instrukciók követésére. De, mint a folytatásból kiderült, ez nem jelentett megerőltetést a számukra, hiszen mindvégig remekül együttműködtek a dirigenssel. Pedig nem kis műsorra vállalkoztak: de Falla Éj a spanyol kertekben című, nálunk hangverse-

nyen ritkán hallható zongoraversenyét játszották, majd szünet után Ravel Spanyol rapszódiaját, és mindkét szvitet A háromszögletű kalap című balettzenéjéből.

Jesús López-Cobosnak köszönhetően sokdimenziós hangzásképpen gyönyörködhetünk az est folyamán. A hetvenes évei derekán járó karmestert látni is érdemes lett volna karmestereknek és karmester-növendékeknek! Alapos műismeret birtokában arra inspirálja muzikusait, hogy megvalósítsák azt a sokszínű hangszóttest, amelyet a partitúra rejt. Ő nem „beintette” műgonddal a belépő szólamokat (fúvósoknál gyakran rövid szólistikus motívumokat), hanem mintegy teret adott az egyes játékosoknak a szólista-pillanatokra. Most szembeállítottunk a ténnyel: megannyi szólistikus felkészültségű muzikus ül a MÁV Szimfonikusok soraiban! Éltek e gesztusok, sokdimenzióssá varázsolva a hangképet. Ugyanakkor mindvégig érződött valamiféle klasszicizáló letisztultság – nyoma nem volt annak, hogy túlzó-ágáló gesztusokkal, elrajzolt fordulatokkal gerjesztették volna a feszültséget, vagy színezték volna rikítóvá a hangzásképet. A háromszögletű kalapról írott ismertetőben helyet kapott egy idézet, miszerint egy méltatója szerint „úgy szól a zenekar, mint egy hatalmas gitár”. Nos, ezen az estén többről volt szó. Joggal feltételezhetjük: a kiváló spanyol gitárosok számára épp az lehet a kihívás, hogy ilyesfajta gazdag zenekari hangzást próbáljanak elővarázsolni hangszerükből.

Jesús López-Cobos számos zenekarral dolgozott világszerte. Van tapasztalata abban, hogyan bányon alkalmi partnereivel. A MÁV Szimfonikusokat dicséri, hogy méltónak bizonyultak e rangos karmesterhez, játszottak a kezére, értőn megvalósítva elképzeléseit. Az elképzeléseket, amelyek kompozíciókra irányultak, nagyformákat építettek színpompásan, de mentesen minden külsőséges hatásvadászattól.

Ebben az intenzív légkörben a „leggyengébb láncszemnek” a mindössze 22 éves szólista bizonyult, aki visszafogottan játszott, technikailag kifogástalan szólamtudással, ám híján annak a kifejezőerőnek, amely felszínre hozta volna a mű érzelmi-indulati (erotikát is sejtető) atmoszféráját. Talán az is befolyásolta ebben, hogy tudta: kamerák rögzítik a produkciót. Nem derült ki semmiféle forrásból, vajon először járt-e fővárosunkban a dirigens – az estet követően csak remélhetjük, hogy visszatérő vendég lesz, a MÁV Szimfonikusoknál mindenképp!

(Fittler Katalin)

Könyvismertető

A zenekar mindennapjainak szürke eminenciása – David Daniels: *Daniels' Orchestral Music*

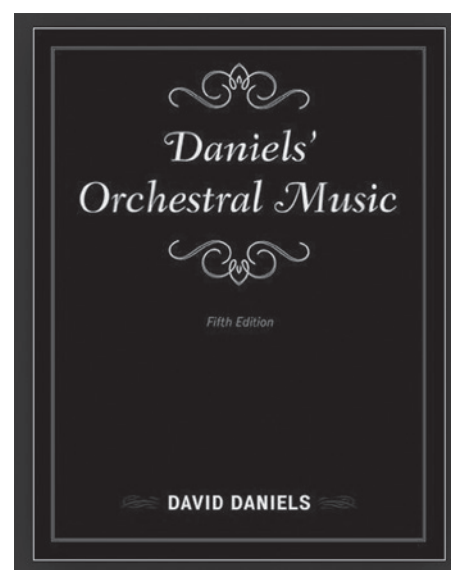
Szükség lenne még egy rövid, frappáns darabra a teljes estét betöltő műsorhoz? Vagy éppen egy kevésbé ismert barokk mű kellene a koncert elejére? Kiválóak a zenekar fafúvósai, milyen nekik írt versenyművekkel mutathatjuk meg ezt a közönségnek? Tematikus hangversenyhez és évfordulós megemlékezéshez kellenének ötletek – és még sorolhatnánk a kérdéseket és kívánságokat, melyekkel egy zenekar művészeti vezetője vagy karmestere, egyáltalán, az évad műsorának megtervezője naponta szembesül. Ezekre a kérdésekre is választ adhat David Daniels – a zenekari repertoárt több szempontból áttekintő – könyve.

Sok helyen olvashatjuk, hogy manapság meglehetősen beszűkült a zenekarok repertoárja, melynek persze sokféle oka lehet, nemcsak az anyagi lehetőségek szabta határok: így például a kényelmesség, a kották elérhetősége és beszerezhetősége, a zenekar korlátozott létszáma és hangszerparkja, vagy – *horribile dictu* – az, hogy a műsor tervezője nincs tisztában a lehetőségekkel. David Daniels könyve éppen azért született, hogy a zenekar műsorának összeállítója minél gyorsabban és hatékonyabban tudjon tervezni azokkal a paraméterekkel, melyekkel együttese rendelkezik. A fentebb említetteken kívül a *kinek szól a könyv* megválaszolásánál a szerző ajánlása mindennél beszédesebb: a Philadelphia Orchestra már nyugdíjban lévő főkönyvtárosa (Clinton F. Nieweg) mellett „a világ minden zenekari könyvtárosának, akik csendes anonimitásban dolgoznak, de munkájuk elengedhetetlen a zenekarok, a muzsikások és a közönség számára.”

No, de ki is az a David Daniels? Csak szerényen – igencsak vaskos könyvének utolsó oldalán – ad magáról némi háttér-információt. Zenetörténeti tanulmányait a Boston University-n végezte, majd a University of Iowa-n szerzett doktori fokozatot zenekari irodalomból és vezénylésből. Huszonnyolc évig tanított Michiganban az Oakland University-n, miközben az Egyesült Államok számos zenekarát vezényelte, többek között Detroitban, Bostonban, Illinoisban, South Carolinában, sőt eljutott Venezuelába is. Az idők folyamán terjedelmessé lett *Daniels' Orchestral Music* című könyve többszempontú listáinak-adatainak összeállítása 1968 nyarán kezdődött, ami-

kor is a zenekari repertoár egy szolid terjedelmű kézikönyvét tervezte megírni. Az elkövetkezendő évtizedekben – ahogyan a szerző fogalmaz – a könyvvel való foglalkozás „csalárd módon” befészkelte magát Daniels életébe. A kötet 5. kiadása 2015-ben látott napvilágot, éppen tíz évvel a 4. kiadás után. A szerző nyilatkozata szerint ez az utolsó általa szerkesztett kötet, melynek alapja Daniels és az amerikai OLIS (Orchestra Library Information Service) adatbázisainak összeolvasásával jött létre, még az 1990-es évek elején. A súlyra is jelentékeny könyv mellett – természetesen előfizetés ellenében – a neten is elérhető a kiadvány webes applikációja (OrchestralMusic.com), melynél kihasználják a technika adta nagy előnyt, és időről-időre frissítik az adatokat.

A kézikönyv gerincét a több mint 1.200 zeneszerző közel 8.500 művének listája adja. A sort Karl Friedrich Abel késő barokk-korai bécsi klasszikus komponista nyitja és Ellen Taffee Zwilich kortárs amerikai zeneszerző zárja. Ilyen mennyiségű információ közlésnél bizonyára nem volt könnyű kiválasztani az egyes szerzőkhöz és művekhez kapcsolódó legszükségesebb, elengedhetetlen adatokat úgy, hogy minél többet megtudjunk egy bizonyos műről, ám mégse váljon adatok átláthatatlan halmazává a munka. Nézzük például Abelt, mit közöl róla Daniels. A zeneszerző neve mellett jobbra, vastagon szedve az alkotó születési és halálévi évszámát olvashatjuk, neve alatt pedig a pontos születési helyet és dátumot (itt már hónapra, napra pontosan), illetve az állampolgárságot (Köthen, 1723. december 22. – London, 1787. június 20.,

német). Ebből az olvasó máris sok fontos közvetett információhoz is jutott, például, hogy Abel a Bach-fiúk, illetve W. A. Mozart kortársa volt. Gyanakodhatunk továbbá, hogy nagy valószínűséggel ismerhette Johann Christian Bachot is, aki Abelhez hasonlóan szintén Londonban telepedett le. (Ezután már csak egy jó zenei lexikont kell keríteni, amiből többek között kiderül a Bach- és az Abel-család közötti szoros kapcsolat. Többek között az, hogy Abel édesapja lett utódja „a nagy Bach”-nak a kötheni udvarnál; Karl Friedrich Abel tanítványa volt Johann Sebastian Bachnak a lipcsei Tamás-templomban; Londonban pedig a két német honfitárs – Karl Friedrich és Johann Christian – nemcsak baráti viszonyt ápolt egymással, hanem üzlettársak is lettek: elindították a Bach-Abel koncert-sorozatot.) A továbbiakban a könyv

¹ A szerző figyelmeztet, hogy még azonos karmesternél is változhat ugyanannak a műnek az előadási ideje, így a mű időtartamára vonatkozó adatokat hozzávetőlegesnek kell tekintenünk. Az előadás időtartamát ráadásul az is befolyásolja, hogy a karmester mennyire érzi magára nézve kötelezőnek a kiírt ismétlések betartását.

Abel négy szimfóniáját listázza: a pontos opusz-számot és hangnemet megadva – ezzel egy sorban a mű előadásának időtartamát,¹ majd alább közli a pontos hangszerelést, végül a kotta kiadóját. Ha olykor szükséges, Daniels rövid megjegyzést is fűz az illető darabhoz. A *F-dúr szimfóniánál* (op. 1, no. 5) például azt, hogy az oboák és a kürtök elhagyhatók, vagy fuvalával és klarinétal helyettesíthetők. Az *Esz-dúr szimfóniánál* (op. 7, no. 6) pedig nem felejt el megemlíteni, hogy a mű W. A. Mozart másolatában maradt fenn – ennek tudható be, hogy a Breitkopf-kiadó Mozart 3. szimfóniájaként adta ki a darabot, amit aztán a Breitkopftól átvéve Kalmus azóta is Mozart műveként hirdet. Abel után az első oldalon még Michael Abels (1962), Jean Batiste Accolay (1845-1910) és Lee Actor (1952) szerepel, az Abelnél már ismertett adatokkal szolgálva. Amerikai szerző munkájáról lévén szó, meglehetősen sok, Európában szinte ismeretlen kortárs amerikai szerző neve is szerepel a gyűjteményben. Ilyen például a már említett, fejezetet záró Ellen Taffee Zwilich (1939) is, akinek tizenkét zenekari műve szerepel a könyvben. A kiadvány további részében függelékek sora kezdődik, melyek különböző szempontok szerint csoportosítják a főrészen már listázott kompozíciókat. Az első terjedelmes függelék (*Appendix A*) a *Kórus* címet kapta. Itt különféle mutatók segítségével tájékozódhatunk – minden alcsoportban időrend szerint haladva, ezzel is megkönnyítve a munkát –, ha zenekart és kórust foglalkoztató művet keresünk. (Ha megtaláltuk a számunkra megfelelő darabot, a műre vonatkozó részletes információkért visszalapozhatunk a főszöveghez.) Az első alcsoport azokat a műveket sorolja fel, melyekben a zenekar mellett a zeneszerző két kórusra komponált. A sort Monteverdi *Vespero della beata* című alkotása nyitja és Rodriguez *Forbidden Fire*-je zárja. Szintén hasznos kiegészítő információ, hogy a mű szólistáinak hangfaját zárójelbe téve felsorolja a kézikönyv összeállítója. A kórusos műveket számba vevő, második legnagyobb alcsoportnál, a vegyeskaros daraboknál több szempontú besorolás szerint tájékozódhatunk: a művek egyrészt a kórusral együtt szereplő zenekar méretét tekintve kerülnek egy csoportba – így könnyen rákereshetünk nagyzenekart, közepes zenekart, kis zenekart, vonószenekart és vonósok nélküli zenekart igénylő darabokra –, ezeken belül pedig időtartam szerint kategorizál Daniels. Lássunk néhány kiragadott példát. Vegyeskart, nagyzenekart

foglalkoztató, húsz percnél rövidebb mű például Verdi *Stabat mater*e, húsz és harminc perc közötti Dvořák *Te Deum*a; harminc és negyvenöt perc közötti Berlioz-Lélio *Symphonie funèbre et triomphale* című darabja (melyben két tenorra és egy basszus szólistára is szükség van); negyven és hatvan perc közötti Holst *First Choral Symphony*-ja (szoprán szólistával); végül az egy óránál hosszabb kategóriába tartozik mások mellett Joseph Haydn *Teremtés* című oratóriuma, melynél gondoskodni kell egy szoprán, egy tenor és egy basszus hangfajú szólistáról is. Ugyanezek a besorolások találhatók a fentebb említett méretű zenekarokra is. Találunk még nőikart, férfikart és gyermekkórust foglalkoztató műveket is. Utóbbinál az első példa J. S. Bach *Máté passió*-ja, melyet természetesen már a kétkórusos kompozíciókhoz sorolva is olvashattunk.

A következő függelék (*Appendix B*) a művekben szereplő szóló-énekhangok szerint osztályoz. Izgalmas lehet például a tíz percnél rövidebb, szopránszólós *Bachianas brasileiras no.5* Villa-Lobostól; az alt- vagy mezzoszoprán-szólós, tíz és húsz perc közötti művek listájában szerepel – többek között – W. A. Mozart *Ombra felice* (K. 255) című koncertáriája; húsz és harminc perc közötti tenorszólós alkotás például Chausson *Poème de l'amour et de la mer* című kompozíciója; harminc percnél túli bariton- vagy basszus-szólót igényel Berlioz *Nuits d'été* (op. 7) című darabja. Ugyanígy „bogarászhatunk” olyan alkotásokat is, melyek két-, három, négy- vagy még több szólóénekest igényelnek. A szólókat tartalmazó művek utolsó kategóriája a narrátort foglalkoztató műveket listázza, a már ismertett időkategóriáinként csoportosítva, jól ismert, idetartozó példák Schönberg *Egy varsói menekültje*, Saint-Saëns *Az állatok farsangja* és Honegger *Jeanne d'Arc au bûcher* című oratóriuma.

A harmadik függelék (*Appendix C*) a szólóhangszeres műveket veszi számba. Az egyes hangszeres alosztályokon belül a már bevett gyakorlatot követi a szerző: a nagyobb kategóriákat ismét időtartam, ezen belül pedig időrendi sorrend szerint csoportosítja. A sor a zongorával kezdődik, melynek tekintélyes listáját a balkézre írt zongoraversenyek követik (nemcsak Ravel műve létezik!), majd a kétzongorás koncertek, továbbá az egy és több csembalóra írt versenye, az orgonaversenyek, illetve a különböző billentyűsökre írt concertók (mint például Messiaen *Trois petites liturgies* és *Turangalila-symphonie* című alkotása,

mindkettő zongora- és ondes martenot szólót kíván). A fentebbi kategóriák mellett Daniels különleges alosztályokat is megnevez: például külön sorolja be azokat a műveket, ahol táncosokat kell szerződtetni (Stravinsky: *Histoire du soldat*), vagy melyekben hat- esetleg még több szólószólómot írt a zeneszerző (például Vivaldi két oboára, két fagottra és két kürtre írt versenyművei, RV 569 és 574). E függelék utolsó kategóriájába pedig azok a művek kerültek, mikor jazz-szólista után kell nézni (például Leonard Bernstein *Prelude, Fugue and Riffs* című darabjához egy jó jazz-klarinétosra van szükség).

A negyedik függelék kizárólag a tisztán zenekari műveket veszi górcső alá (tehát a versenyműveket és a kórust igénylő műveket nem). A lista nyitóoldalán egy hasznos táblázat segíti a visszakeresést: ez mutatja meg a különböző hangszeres kombinációkat, a legegyszerűbbtől a legnagyobb hangszerparkot igénylő kompozíciókig, a táblázat alján megemlítve a meghatározatlan hangszerelésű műveket és a többzenekaros alkotásokat is. A lista egyes darabjai ismét időrendi sorrendben követeik egymást a barokktól a kortárs művekig. Ha egy-egy kategória több mint tizenöt darabot foglal magában, akkor időtartamok szerint is csoportosított a könyv szerzője. Ez a függelék különösen akkor hasznos, ha tudjuk, milyen paraméterek között keresünk művet. A táblázat és a lista segítségével pillanatok alatt rátalálhatunk például olyan 19. századi, kettőzött fafúvókat és „szerény” számú rézfúvót igénylő darabokra, melyek nem hosszabbak mint húsz perc. Rendkívül jól használható a könyvnek ez a része azon zenekarok számára is, melyek korlátozott hangszerparkkal rendelkeznek, így könnyen kikereshetők azok a művek, melyeket „külsős” művészek nélkül is műsorra tűzhetnek.

Az *Appendix E* oldalait akkor érdemes fellelőzni, ha a tervezett programba egy meghatározott hosszúságú művet keresünk. Ez a függelék kizárólag zenekari darabokat listáz (szólisták, kórus, valamint egyéb közreműködők nélkül), időtartam szerint csoportosítva, kezdve az öt perces vagy annál kevesebb időt igénybe vevő daraboktól az egy órát meghaladóig. Az egyes kategóriákat nemzetek szerinti alkategóriákba is besorolta a szerző, így amerikai, kelet-európai, francia-belga, német-osztrák, olasz, orosz, spanyol-latin-amerikai, angol és egyéb nemzetek komponistáinak művei közül válogathat az érdeklődő. És ahogy azt már korábban megszokhattuk, az egyes alkate-

góriákba besorolt alkotások itt is többé-kevésbé kronológiai sorrendben találhatók.

A hatalmas zenekari repertoár egy kis – bár kétségkívül fontos – szeletére fókuszál a következő függelék: azokat a műveket ismerteti, melyek általában az ifjúsági koncertek kedvelt műsorszámai. Ezek lehetnek mesével előadott zeneművek (egy jól ismert példa erre Prokofjev *Péter és a farkas* című darabja), leíró zenék (minden bizonnyal a legnépszerűbb e kategóriában Saint-Saëns *Az állatok farsangja* című kompozíciója). Ismeretterjesztő műsorokba illeszthetők a zenekar hangszereit bemutató kompozíciók (lásd Britten *Young Person's Guide to the Orchestra*, op. 34), vagy a zenét különböző nézőpontokból bemutató kompozíciók (néhány kiragadott példa: Victoria Bond: *Mi a lényege az ellenpontnak?*; Russell Peck: *Játék a stílussal*; Lucas Richman: *Légy zeneszerző!*). Nagyon hasznosak az *Appendix G* oszlopai: a könyvben szereplő zeneszerzők fontos évfordulóit sorolja. Feltételezem, hogy ez a rész az internetes változatban folyamatosan frissítve olvasható.

Érdekes és olykor megmosolyogató adatokat közöl a H jelű függelék, melyre a szerző szerint akkor lehet szükség, ha tematikus programot szeretne a műsor tervezője. Például ha egy bizonyos nemzet szerzőinek műveit szeretné játszani a zenekar, vagy fekete bőrű zeneszerzők, netán női komponisták műveit tervezik műsorra tűzni. Természetesen egy-egy alkotó több kategóriában is szerepelhet. Így Pártos Ödön és Doráti Antal nevét három helyen is olvashatjuk: a magyar és a zsidó mellett, az izra-

eli, illetve amerikai zeneszerzők kategóriájában, vagy például Rózsa Miklóst a magyar mellett az amerikai szerzőket felsoroló oszlopban is (e logikát mégsem követi – persze helyesen – Bartók Béla és Dohnányi Ernő besorolása, hiszen nevük „csak” a magyar szerzőknél olvashatók). Megmosolyogató ugyanakkor, hogy a Strauss-család négy tagja (Eduard Strauss, ifj. Johann Strauss, id. Johann Strauss és Josef Strauss) – bár kétségkívül voltak magyar gyökereik – az osztrákok mellett a magyar zeneszerzőknél is listázva vannak.

Noha az internetnek köszönhetően a zenekari programok tervezői manapság már számos információt megtalálnak az interneten, mégis – David Daniels szerint – sokszor nem helyettesíthetők azok a régi, jól bevált módszerek, melyek a partitúra gondos tanulmányozásához, az ültetési rendhez, a próbákhoz vagy éppen az előadáshoz nyújtanak segítséget. Az *Appendix I* hasznos segédanyagokat sorol fel, *Könyvek – Intézmények és szervezetek – Online* kategóriákban. A *Könyvek*nél az általános zenekari ismeretekkel foglalkozó kiadványok mellett Daniels felsorol néhány kóruossal és operákkal foglalkozó alpművet is, külön alfejezetet szentelve az ütős szekciónak, továbbá érdekesség, hogy egy, a klasszikus zenében használatos nevek, címek kiejtéséhez útmutatót adó kötetet is ismertet. Az *Intézmények és szervezetek* és az *Online* alcím alatt olyan hasznos elérhetőségek szerepelnek, melyek minden bizonnyal jó kiindulási pontot adnak egy-egy kevésbé hozzáférhető kotta beszerzésénél.

Az utolsó előtti függelék (*Appendix J*) megkülönböztető címekkel, esetleg becenévvel rendelkező kompozíciók „hivatalos” nevének visszakeresésében segít. Például az „1905-ös év” vagy az „1917-es év” Sosztakovics 11. és 12. *szimfóniájának* mellékneve. Egy másik példa: aki *A kilenc csodaszarvas* címet ismeri, innen megtudhatja, hogy ez bizony Bartók *Cantata profandja*, és remélhetőleg így tünteti majd fel a művet a hangverseny műsorfüzetében.

A könyvet záró utolsó függelék – *Kiadók és források* – bevezetőjében Daniels összeállítója önkritikusan megjegyzi, hogy ennek a résznek az adatai előbb évnél el, mint ahogyan a papíron megszárad a tinta: saját tapasztalata szerint számos alkalommal kellett egy-egy ellenőrzött adatot néhány héttel később korrigálnia. Nem is csoda, kiadók naponta születnek és szűnnek meg. A nagy, széles margók tehát nem véletlenek: a szerző nagylelkűen helyet hagyott a könyv használóinak, hogy az esetleges változásokat bevezessék a könyvbe. Egyúttal arra kéri az olvasót, hogy tájékoztassák az esetleges változásokról.

A könyv viszonylag könnyen megrendelhető, és talán az internetes előfizetése sem túl drága (a könyvről és az árakról a <https://daniels-orchestral.com> weboldalon lehet tájékozódni), ezért is – elsősorban pedig a fentebb leírtak miatt – melegen ajánlható minden zenekarnak, hiszen a mindennapok hasznos, nélkülözhetetlen segítőjévé válhat. (David Daniels: *Daniels' Orchestral Music*. Lanham, Maryland: Rowman & Littlefield, 2015; XVIII, 883.) Kovács Ilona

Két jelentős Bartók-kiadvány megjelenéséről – Megjelent a Bartók összkiadás első kötete, a *Gyermekeknek*

Több mint négy – de valójában írhatnánk akár hetet is – évtized múltán végre révbé érni látszik Bartók Béla életművének összkiadása. Legalábbis erre enged következtetni az az örömteli kotta-és könyvbemutató, amelyre 2017. február 11-én, egy télies szombat délutánon a Zenetudományi Intézet Bartók-termében került sor. A bensőséges ünnepségen két, a Bartók-kutatás és interpretáció tekintetében fontos állomást jelentő kiadvány bemutatására került sor. Az egyik a régóta várt Bartók-összkiadás első kötete, a *Gyermekeknek* című zongoraciklus szinoptikus kiadása, míg a másik a *Bartók Béla Írásai* című sorozat negyedik kötete, amely a zeneszerző népzenei tárgyú

publikációinak egy részét tartalmazza *Írások a népzeneről és a népzeneekutatásról II.* címmel.

A *Gyermekeknek* Vikárius László és Lampert Vera kritikai közreadásában, a müncheni székhelyű G. Henle Verlag és a budapesti Editio Musica együttes vállalkozásaként jelent meg. A két patinás kiadó közösen gondozza Bartók zeneszerzői életművének kritikai kiadását, amelyet összesen 48 kötetre terveznek, évenként két kiadvány megjelentetésével. Ha minden jól halad, akkor tehát 24 évet kell várni, míg Bartók valamennyi kompozíciójából hiteles és megbízható kottaszöveg áll a muzsikuskok, kutatók, pedagógusok, zenét tanulók és ér-

deklődők rendelkezésére. A Bartók-összkiadás előkészítése még a korábbi igazgató, Somfai László irányításával indult meg, s jelenleg Vikárius László vezetésével folyik a Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóintézetének Zenetudományi Intézetén belül működő Bartók Archivumban.

Az ünnepélyes kötet-bemutató három részből állt. Vékás Lajos, a Magyar Tudományos Akadémia társadalomtudományi alelnökének rövid, dicséretes öniróniával fűszerezett köszöntője után először Somfai László, a Bartók Archivum korábbi vezetője, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem emeritus professzora foglalta össze lectio

magistralisszal felérő visszatekintésében az összkiadás előkészítő munkájának megelőző évtizedeit, különös tekintettel annak lényeges fordulataira. Elmondta, hogy amikor 1972-ben átvette az Archívum vezetését nem látta folytathatónak az Archívum első igazgatója, a flamand származású Denijs Dille professzor által 1961-ben megkezdett munkát. A magyarul csak kevésbé, inkább alig beszélő belga kutató valóban nem rendelkezett a posztmodern zenetudományi kutatás módszereinek teljes arzenáljával. Elévülhetetlen érdemei közé tartozik azonban, hogy 1937-től kezdődően, Bartók utolsó európai éveiben kapcsolatban állt a zeneszerzővel, a háborút követően pedig – amint lehetett – igyekezett felkutatni Magyarországon Bartók Béla életének és működésének legfontosabb, és akkor még többségükben életben lévő közvetlen tanúit, elsősorban családtagjait valamint összegyűjteni a még fellelhető dokumentumokat. Az Archívum élén töltött évtized során, és az azt követő már visszavonultságban töltött évtizedekben Dille professzor tovább folytatta Bartókra vonatkozó kutatásait és számos eredeti és fénymásolt forrást – köztük a zeneszerző leveleit – gyűjtött össze. Személyes gyűjteménye szinte teljes egészében a brüsszeli Királyi Könyvtár zenei gyűjteményébe került, mielőtt a 90 éves professzor végleg visszaköltözött szülőföldjére, ahol még több mint egy évtizedet élt.

A Bartók-kutatás „hidegháborús” éveit követően újabb fordulatot hozott a zeneszerző özvegyének, Bartókné Pásztory Dittának 1982-ben bekövetkezett halála. Az Amerikában élő fiatalabb Bartók-fiú, Péter ekkor került a hagyaték birtokába, és a két közvetlen Bartók-leszármazott harmonikus viszonya új lendületet adott a -kutatásnak. Megállapodás született arról, hogy a New York- és a budapesti Bartók Archívum kölcsönösen kicseréli – fénymásolatban – a két részre szakadt hagyatékban őrzött kéziratokat, ami fontos lépést jelentett a már régóta tervezett kritikai kiadás előkészítésében. Hogy egy 20. századi zeneszerző ismertsége, játszottága tekintetében milyen jelentősége van egy megbízható kritikai közreadásnak – mutatott rá előadásában Somfai professzor – azt leginkább a Schönberg- és a Webern-összkiadás mutatja, amelyek esetében az örökösök rögtön a megfelelő személyekre bízta a kritikai szöveg godozását. Mindaddig azonban, amíg az összkiadás feltételei nem voltak adottak, a hazai kutatók figyelme elsősorban a Magyarországon

található kéziratok hasonmás kiadása, illetve a Bartók zongorajátékát és előadásait őrző hangfelvételek minél teljesebb körű felkutatására és közreadására irányult, amelyben előadóként oroszánrészt vállalt a fiatal Kocsis Zoltán, aki interpretációs kérdésekben a későbbiekben is a Bartók-kutatás megkerülhetetlen támasza volt.

A nyolcvanas években megindult ígéretes együttműködés után újabb megtorpanást jelentett ifj. Bartók Béla 1994-ben bekövetkezett halála. Bartók Péter ettől kezdve önállóan vette kezébe a kritikai kiadás megjelentetésének sorsát, kezdetben még együttműködve a Bartók Archívummal, és annak vezetőjével. Problémát jelentett azonban a megfelelő kiadó megtalálása. A főként amerikai érdeklőségekkel – ahol teljesen más a szerzői jogok szabályozása – rendelkező, és elsősorban gyakorlati kiadásokkal foglalkozó Boosey & Hawkes kiadó nem mutatott érdeklődést egy lehetséges Bartók-összkiadás megjelentetése iránt, a kritikai kiadásokban egyik legnagyobb tapasztalattal rendelkező Bärenreiter kiadóval megbeszélte találkozón pedig Bartók Péter nem jelent meg. A 2000-es évektől viszont elindította a saját neve által fémjelzett kritikai közreadást, saját közreadói gárdával. Ismét újabb bő évtizednek kellett eltelnie mindaddig, amíg a müncheni G. Henle kiadó megkereste a Bartók Archívum időközben kinevezett új vezetőjét, Dr. Vikárius Lászlót, azzal a szándékkal, hogy szívesen megjelentetné Bartók műveinek kritikai kiadását. A közbeeső évek persze nem teltek tétlenül. Időközben, az összkiadás megvalósulásának reményében a Bartók Archívum munkatársai és a Somfai László által majd Vikárius László által felkért közreadók több kötetet készítettek elő kiadásra, amelyek most a 2020-ig megjelentetni tervezett első nyolc kiadvány anyagát jelentik. Következő kötetként még az idén publikálásra kerül a zenekari Concerto kottaszövegének kritikai közreadása, Móricz Klára gondozásában, ami nyilvánvalóan óriási hatással lesz Bartók világszerte játszott zenekari opusának interpretációjára. A kritikai szövegkiadás ugyanis nélkülözhetetlen alapja annak a gyakorlati kottakiadásnak, amelynek szövegei végül a zenekari muzsikusok pultjaira kerülnek.

A most bemutatott első megjelent kötet színoptikus formában, vagyis egymással szemben fekvő oldalakon közli a sorozat két változatát: az 1909 és 1911 között publikált első kiadás szövegét és az 1943-as revideált alakot. A kiadvány I. függeléke tartalmazza Bartók jegyzeteit az első

kiadáshoz, amelyekben a népdalok lelőhelyét és szövegét közölte, kiegészítve a népdalok kottás lejegyzéseivel és a népdalszövegek angol fordításával. A II. függelék további műalakokat közöl az egyes darabokhoz.

A kötetet angol, magyar és német nyelvű, részletes keletkezés- és recepciótörténeti tanulmány vezeti be, amelyet az előadókknak szóló útmutatás egészít ki Bartók kottaírásának jellemzőiről és a *Gyermekeknek* sajátos előadási problémáiról. A függelékeket angol nyelvű kritikai kommentár követi, amely bemutatja a *Gyermekeknek* teljes forrásanyagát.

Somfai professzor visszatekintése után, az Archívum korábbi és jelenlegi vezetője, valamint a két szerkesztő, Lampert Vera és Bíró Viola Kovács Sándor zenetörténész moderálásával bemutatják a Bartók Archívum és a Zeneműkiadó által még 1989-ben megkezdett *Bartók Béla Írásai* című sorozat most megjelent negyedik kötetét, amely a zeneszerző népzenei tárgyú publikációit tartalmazza *Írások a népzeneről és a népzene-kutatásról II.* címmel. Amint Somfai László megjegyezte, Bartók írásainak kritikai kiadása mindig akkor vett lendületet, amikor a zeneművek összkiadásának ügye megtorpan, és fordítva: amikor a zeneművek kritikai kiadása jó úton haladt, akkor egy időre leállt az írások gondozása. A két szerkesztő, Lampert Vera és Bíró Viola röviden beszámolt a sorozat alapvető szerkesztési elveiről, valamint a jelen kötet szövegkritikai kiadásával kapcsolatban felmerült közreadói problémákról, különös tekintettel a különböző idegen nyelveken tartott előadások fogalmazványaira és szövegváltozataira. Maga a nyolc kötetre tervezett sorozat, amely szándéka szerint Bartók Béla írásban rák hagyott életművének eddigi legteljesebb kiadása, nagy mértékben támaszkodik Szöllősy András 1966-ban *Bartók Béla Összegyűjtött írásai I.* címmel megjelent kiadványának bőséges jegyzetanyagára és tudományos tanulságaira.

A szünet után élvezetes „kottabemutató” hangversenyre került sor Bartók egykori Bösendorfer zongoráján. Fejérvári Zoltán fiatal zongoraművész a *Gyermekeknek* 1908-1911-es, illetve 1943-ban revideált változatából játszott válogatást, mégpedig a legkorábbi sorozatterv kilenc darabja, valamint a revideált változat I. füzetében található magyar, illetve szintén a revideált változat II. füzetében szereplő szlovák népdalfeldolgozások érzékeny tolmácsolásával.

Kaizinger Rita

Corelli és Vivaldi – Az arkangyal és a vörös pap

A Zenekar újság 2015/5. számában írtunk a Viotti-Rode-Böhm hegedűiskoláról, amelyből a világhírű magyar hegedűművészet kisarjadt. Mivel Pugnani révén ez a három kiváló mester közvetlenül kapcsolódik Corelli és Vivaldi művészetéhez, ezúttal a hegedűjáték bölcsőjéhez térünk vissza, ahonnan ez a fejedelmi családfa kisarjadt, és Corellitól és Vivalditól egészen Böhm Józsefig vezetett, hogy aztán a Joachim-Hubay és a Joachim-Auer iskolának köszönhetően napjainkig éreztesse hatását. Az előzményekhez hozzá tartozik, hogy Corelli és Vivaldi tanítványa volt Giovanni Battista Somis (1676–1763), Somis tanítványa Gaetano Pugnani (1731–1798), és Pugnani tanítványa Giovanni Battista Viotti (1753–1824).

A rövid bevezetés után rögtön arra szeretnék felhívni a figyelmet, hogy Somis – akitől manapság kevés szó esik, bár néhány szonátáját ma is játsszák – milyen fontos összekötő kapcsot jelent a hegedűjáték történetében. A maga korában széles, *grand détaché*-vonókezeléséről volt nevezetes. (A *grand détaché* „megszakított” vonás, a vonó teljes hosszának, vagy egy részének használatával). Margaret Campbell a következőket írja róla „The Great Violinists” című könyvében (1980, 11. l.):

Kicsiny, de fontos kapcsot képez a „klasszikus” és „modern” hegedűiskola között az itáliai Giovanni Battista Somis (1676–1763). Tanult Corellinél és Vivaldinál is. A két nagy mester tanításának kombinációja révén alakított ki saját előadói stílusát, és ezzel jelentős lépést tett előre a hegedűtechnika terén. Egész Európából vonzotta a növendékeket Turinba, ahol iskolát alapított. Leghíresebb tanítványa Jean Marie Leclair (1697–1764) volt – rajta keresztül jelentős hatást gyakorolt a francia hegedűiskolára is –, valamint Gaetano Pugnani (1731–1798). Az egyik kortárs író, Herbert le Blanc szerint „Somisnak volt a lehető legszebb vonóvezetése egész Európában”, és diadalra vitte a hegedűjátékot. „Úgy tudott kitartani vonójával egyetlen hangot, hogy valóssággal elképedt az ember, ha csak rá gondolt.” (Van der Straeten: The History of the Violin, 1968, 153. l.)

Hogy a hegedű a 17. század közepére rendkívül népszerű hangszer lett, ez szép hangjának, változatos kifejezőmódjának köszönhető. A nagyobb hangszeres tudással rendelkező muzikusok addigra már felülmúlták táncmuzsikát kísérő kollégáikat, és a hegedűjátékban is megjelentek a nemzeti

sajátosságok. Itáliában ekkor alakult ki a „bel canto” énekstílus, a hegedűjátékban pedig az éneklést utánzó, *cantabile* előadásmód. Hogy mennyire az énekhang volt a mérték, az is bizonyítja, hogy Corelli magasságban soha nem lépte túl a szoprán énekesnők hangterjedelmét. Viszont túlzás lenne azt állítani, hogy a hegedűmuzsikát és annak stílusát egyedül ő teremtette meg. Közelebb járunk az igazsághoz, ha Corellit a hegedűs elődök örökösné, és egy új korszak előkészítőjének tartjuk (Marc Pincherle: A hegedű, 1969, 63. l.).

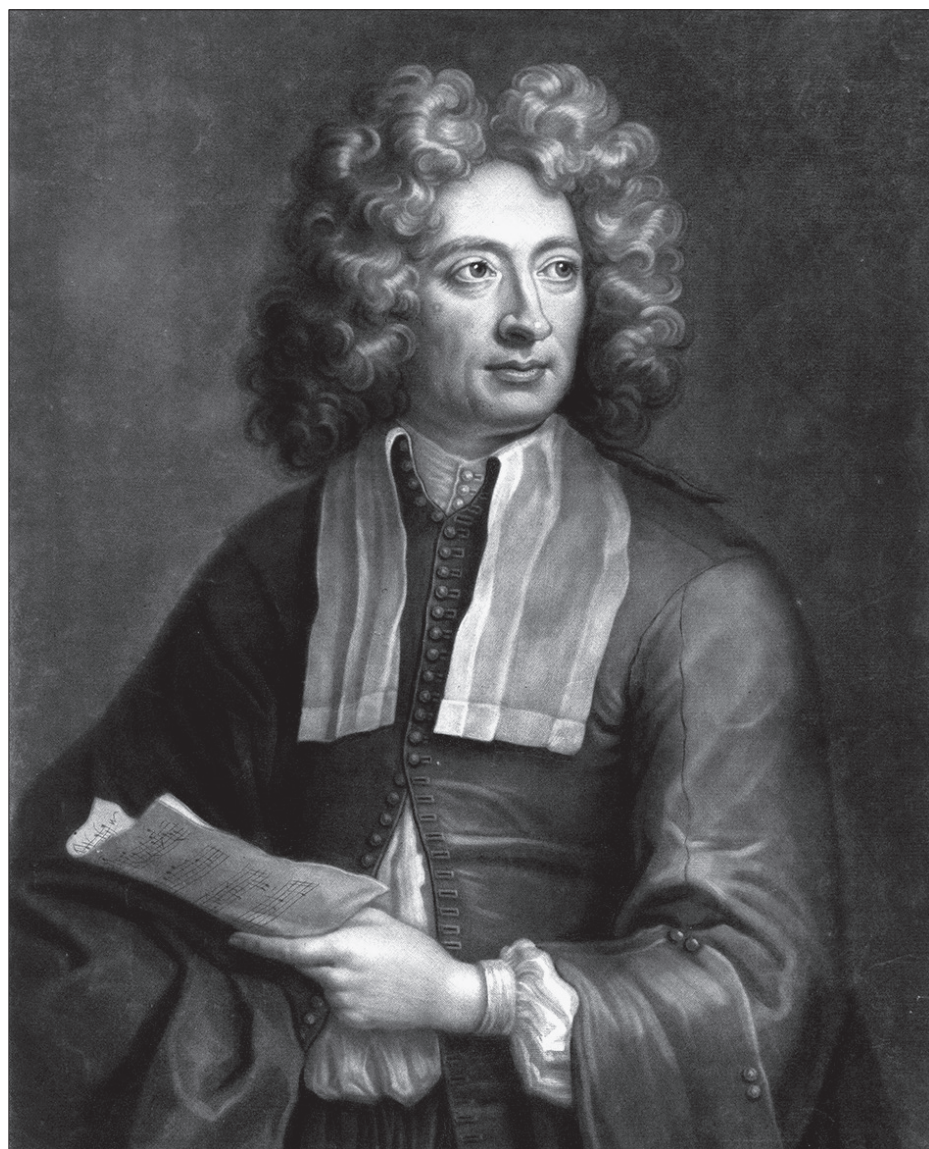
„Abban a korban, midőn minden zeneszerző az egyház, a színpad és a koncertterem számára komponált, Corelli szinte egész életműve megtalálható 1681-től 1714-ig megjelent hat gyűjteményében. Zenéje hallatlanul nemes, jól megkonstruált, kiegyensúlyozott és dallamos, a hegedű kezelésében óvakodik az akrobatikus nehézségektől, ragaszkodik a vokális fordulatokhoz, és mind a hangszerteknikai, mind kompozíciós tekintetben egyöntetű rendszerre törekszik. Ez a mértéktartás az, amely Corelli szonátáit, különösen az Op. 5-öt – amit a 18. század folyamán harmincszor jelentettek meg új kiadásban – oly megbízható tanulmányi alappá teszi. Ami pedig az Op. 5-tel kapcsolatban sokszor kifogásolt akadémikus jellegét, és lassú tételeinek szigorú méltóságát illeti, nem szabad elfelejteni, hogy ezek a tételek díszítettek voltak. A még életében Estienne Roger által (legkésőbb 1711-ben) közreadott kiadás – „ezen mű Adagióinak A. Corelli Úr által komponált ékesítéseivel, ahogyan ő játssza” – példát ad nekünk erről a díszítőtechnikáról. ...Mint pedagógusnak, neki köszönhetjük a hegedűművészet rendszerbe kényszerítését egy olyan korban, amikor a frissen támadt virtuozitás önnön sike-

reitől megrészegevedve éppen a kalandok útjára lépett.” (Pincherle i.m. 64–66. l.).

A franciák a 17. század közepére fejlesztették ki azt a kifinomult, elegáns vonókezelést, amely kiválóan alkalmas volt a zenei hangsúlyok és a táncos karakterek kiemelésére. Az általuk játszott, stilizált táncok később Suite-ekké szerveződtek, amelyek egyre több táncot foglaltak magukba.

Marc Pincherle említi azt is, hogy Mersenne szerint, 1636 körül a legjobb francia hegedűsök igen értették a módját, hogy „egyetlen vonással szólaltassanak meg egy *courante*-ot vagy más egyéb darabot... minden húron egy oktávval magasabb fekvésben játsszanak...utánozhatatlanná tegyék a hangzást bizonyos remegtetéssel, amely elbűvöli a lelket...és egyidejűleg több húron játszva akkordot szólaltassanak meg” (i.m. 62. l.). A németek főként az olasz mintákat követték, és szenvedélyesen érdeklődtek a hegedűtechnika tökéletesítésére, a virtuóz játéktílus, a kettősfogások és a *scordatura* (a húrok elhangolása) használatáért.

A hegedűkoncert műfaja Vivaldinak köszönhetően teljesedett ki. Mintegy négyszáz koncertet írt, amelyek rövid idő alatt meghódították egész Európát. Elszakadt a Corelli-féle *concerto grosso* típustól, és Torelli, Albinoni és mások versenyműveinek, valamint a velencei operaáriáknak a hatására jutott el a háromtételes versenyműig, benne az operák lamentóira visszavezethető lassú tételig. 1713-tól 1739-ig csak versenyműveken és operákon dolgozott. A hegedűversenyt élettel töltötte meg. Az opera szellemében szenvedélyes párbeszédet alakított ki szólólista és zenekar között (Pincherle i.m. 66.l.). Első gyűjteménye, az *Estro armonico*

Arcangelo Corelli

(Op. 3) 1712-ben jelent meg, amit 1712–1730 között nyolc további gyűjtemény követett, köztük az op. 8-as „Négy évszak”. Ritmikai és dallami gazdagság, színes zenekari hangzás jellemzi, bár csak vonósokat foglalkoztatott. Mivel egyben operaszerző is volt, olyan érzelmi mélységek jelentek meg műveiben, amelyek azelőtt ismeretlenek voltak.

Miután röviden szóltunk a hegedűjáték korai korszakáról, Corelli és Vivaldi működéséről, lássuk, hogyan ír a két kiváló olasz mesterről Margaret Campbell „The Great Violinists” című könyvében (1980).

Arcangelo Corelli (1653–1713)

Elsőként Corelli volt jelentős hatással a hegedűjátékra, nem szólva befolyásáról a korai 18. század muzsikájára. Ravenna mellett, Fusignano-ban született. Eleinte egy papnál tanult zenét Faenzában, majd 13 éves korá-

ban Bolognába került. Itt két ismert hegedűtanár, Benvenuti és Brugnoli voltak a mesterei, majd 1671 körül Rómába ment. Adatok tanúsítják, hogy 1679 elején már a Teatro Capranica zenekarában működött, és M. Simonellinél tanult zeneszerzést.

Corellinek több neves patrónusa is volt, köztük Krisztina svéd királynő, de a legfontosabb közülük Pietro Ottoboni bíboros volt, akihez személyes barátság fűzte, és akinél hegedűs szólistaként, hangversenymesterként és gazdag zenei gyűjteményének gondnokaként állt szolgálatban. A bíboros palotájában lakott, komponált, tanított, és vezette a hétfői hangversenyeket, ahová a római elit rendszeresen eljárt. Egyszerű ember volt, szerényen élt és keményen dolgozott. Händel írja róla, hogy ruházata eléggé elnyűtt volt, arra pedig soha nem lehetett rávenni, hogy kocsin menjen bárhová is. „*Kedvenc időtöltése festmények nézegetése volt, ami nem került neki semmi-*

be.” (Van der Straeten: *The History of the Violin*, 1968, 143. l.) Szép képgyűjteménye volt és ezen a téren szaktekintélynek számított.

Rendszeresen kérték fel magas rangú emberek, hogy játsszon nekik, de nem kezelték egyenrangú félként. Egyszer éppen az Ottoboni-palotában játszott egy hangversenyen, amikor néhányan a vendégek közül beszélgetni kezdtek. Erre abbahagyta a hegedülést, és leült a vendégek közé. Amikor kérdezték, miért hagyta abba, azt válaszolta, attól tartott, hogy a hegedülés zavarhatja a társalgást...

A 18. század elején nehéz lett volna találni olyan hegedűst, aki ne Corellinél akart volna tanulni. Közülük talán Pietro Locatelli (1695–1764) lett a leghíresebb. Tanári munkájával és műveivel lerakta a hegedűjáték alapjait. Szólódarabjait a hegedűsök rögtön a megjelenésük után megszerezték. Szólóhegedűre írt *Capriccio*i annak idején akrobatikus ügyességet követeltek az előadótól, és bizonyos tekintetben még Paganini sem ment nála messzebbre.

Corelli kompozíciói már annak idején is fontosnak számítottak, és mindmáig hatással vannak a hegedűirodalomra. Átvette elődei legjobb elgondolásait, olyan módon foglalva egységbe azokat, hogy jól kiaknázza a hegedűben rejlő lehetőségeket, és teljesen új utakon haladt mind a szóló, mind pedig a zenekar vonatkozásában. Corelli volt az első, aki kihasználta a hegedűben rejlő melodikus, éneklő lehetőségeket. Úgy tűnik, a 17. század közepe előtt a komponisták főleg a skálamenetek, a figurációk és a különleges hanghatások megszólaltatására törekedtek. Azonban Corelli párbeszédszerűen kombinálta a kisebb hangszercsoport, és a nagyobb létszámú vonós együttes játékát, mint például Op. 6-os 12 Concerto Grosso-jában. Leghíresebb a „*La Folia di Spagna*” népszerű témájára írt 23 variációja. Corelli játékának fő jellegzetessége a szép hegedűhang, az elegáns és változatos vonókezelés, a kifejezésteljes játék a lassú tételekben, és a fejlett balkéz-technika. Különösen ismert volt arról, hogy addig nem engedte a növendékeknek, hogy a hegedűtanulás kezdetén a bal kezüket is használják, amíg nem fejlesztették mesteri fokra a vonóhúzást az üres húrokon. Ezt a gyakorlatot napjaink legjobb hegedűtanárai is helyeslik. Legalábbis részben, a Corelli szonátákban mind a mai napig megtalálhatók a legjobb vonógyakorlatok. Corelliről azt mesélik, hogy szigorú, tiszteletet parancsoló előadóművész volt, de időnként, amikor elragadta a muzsika „*arckifejezése és egész*

magatartása megváltozott, szemei tűzben égtek, mintha haláltusáját vívná.” (George T. Ferris: Great Violinists and Pianists Corelli to Paderewski, 2007, 12. l.)

Humorérzékét tanúsítja Nikolaus Strungk (1640–1685) német hegedűvirtuózzal történt találkozása, akinek ragyogó hírnevét beárnyékolta hírhedt, hencegő magatartása. Azt mesélik, hogy Strungk egész este a húrok eltérő behangolásával mutatott be nyaktörő bravúrokat, minden különösebb nehézség nélkül, és várta a mester lelkes tettségnyilvánítását. De Corelli csak mosolygott, majd csendesen megszólalt: „*Engem Arcangelo-nak, arkangyalnak hívnak, Önt viszont nyugodtan lehetne Archidiavolo-nak, fősátánnak nevezni.*” (Van der Straeten: History of the Violin, 139. l.) Amikor Corelli meghalt, jelentős vagyon és szép hegedűkből álló gyűjtemény maradt utána. A festmények Ottobonira hagyta, aki háláját azzal fejezte ki, hogy földi maradványait a Pantheonban helyeztette el, Raphael sír- emléke közelében.

Antonio Vivaldi (1678–1741)

Ha Corelli rakta le a hegedűjáték szilárd alapjait, akkor Vivaldi volt az, aki azt tanítványai és követői révén sziporkázó ötletességgel és találmányossággal ékesítette fel, és hegedűs repertoárral látta el a 18. század virtuózeit. A velencei Szent Márk székesegyház egyik hegedűsének a fia volt. Olyan városban született, ahol szinte a levegőben volt a muzsika, a társadalom minden rétege kedvelte azt. Azt mesélik, hogy 10 éves korában Vivaldi már elég jól hegedült ahhoz, hogy a székesegyházi előadások alkalmával édesapja segítségére legyen. 15 éves korában világi pap lett (megjegyzés: tehát nem kolostorban élő szerzetes pap, akit szigorúbb egyházi szabályok köteleztek, hanem a világi hívek között élő pap). Élénk színű, vörös haja miatt ragadt rá az „*il prete rosso*” (vörös pap) elnevezés. Az akkori szokásoknak megfelelően a templomi szolgálat ellátása mellett tanított is.

1703-ban a velencei Ospedale della Pietà hegedűtanárának és az ottani zenekar karmesterének nevezték ki, ahol időnkénti távollétét leszámítva csaknem 40 évet töltött el. A Pietà egyike volt annak a négy velencei árvaháznak, amelyeket a 14. században árva és talált leányok számára alapítottak. A leányok az általános oktatás mellett jó zeneoktatásban részesültek, saját kórusuk és zenekaruk volt. Az intézmény fenntartási költségeinek biztosítása érdekében hangversenyeket tartottak, és Vivaldi idejében

egész Európában jól ismerték a Pietát magas színvonalú koncertjeiről. A leányok közül sokan lettek hivatásos muzsikuskok.

Vivaldi több mint 40 operát írt, és ezek leg többjét a nagyobb olasz városokban elő is adta. Ő látta el az impresszáriói feladatokat is, ő választotta ki az énekeseket, a táncosokat és a zenekari muzsikuskokat. És éppen az opera miatt jött el életének hanyatló korszaka. Három évig volt Philipp von Hessen-Darmstadt örgróf szolgálatában – aki 1714–1735 között Mantua kormányzója volt – és ekkor találkozott korábbi tanítványával, Anna Giraud énekesnővel, aki Vivaldi operáinak primadonnája lett. Amikor Anna testvére, Paolina Vivaldi gondozónője lett, kapcsolatuk még szorosabbá vált, és végül már közös háztartásban éltek mind a hárman. Erre elkezdtek terjedni a pletykák, és végül már az egyház is állást foglalt az ügyben. Annához fűződő kapcsolata miatt – akit „a vörös pap kedvese”-ként emlegettek –, a pápai nuncius betiltotta Vivaldi operáinak előadását Ferrarában. Ez mozgásba hozta az eseményeket, és népszerűsége kezdett csökkenni Velencében is. Más zeneszerzőket kértek fel, hogy írjanak műveket az Ospedale számára. 1740-ben már nem tudta elviselni a mellözést, és Bécsbe költözött. Előtte pénzzé tette értékeit, elkötyavetyélte kottáit, fedelmi személyektől kapott ajándékait. Kellott a pénz az utazáshoz. Pártfogójának, VI. Károly császárnak a segítségével reménykedett, aki azonban októberben meghalt. Vivaldi hamarosan megbetegedett, és már nem folytathatta útját Drezdába, hogy a szász udvarnál próbáljon szerencsét. Magányosan, mindenki által elfeledve halt meg Bécsben, 1741. július 28-án. A Szent István dóm halotti anyakönyve szerint a tisztelendő Antonio Vivaldi világi papot – aki a Satler-féle házban hunyt el – a spittali temetőben temették el. Arról egyetlen szó sem esik, hogy muzsikusk volt. Így távozott a világból a nagy Vivaldi, aki egykor így büszkélkedett: „*Abban a megtiszteltetésben van részem, hogy kilenc magas rangú herceggel állok kapcsolatban, és leveleim beutazzák egész Európát.*” (Walter Kolneder: Antonio Vivaldi. His Life and Work; 1970, 31. l.)

Vivaldi hírneve, valamint virtuóz hegedűsként, és zeneszerzőként korára gyakorolt hatása óriási volt, de utolsó éveiben hírneve alább hagyott, és azt követően csaknem egy évszázadon keresztül teljesen mellőzték. Neve ritkán bukkant fel a 18. századi hegedűoktatásban, bár Németországban történetek erőfeszítések, hogy előadják és kiadják műveit. Viszont a francia hegedűiskola a

század fordulóján teljesen mellőzte. Azonban elképzelései tovább éltek tanítványai műveiben, és hegedűtechnika alapjait így lényegében másodkézből adta át a 18. század hegedűseinek.

Bár nem rendelkezünk pontos ismeretekkel azokról a hegedűsökről, akik Vivaldinál tanultak, azonban hatásról sok kortárs hegedűs tanúskodik. Marc Pincherle szerint La Chieretta – egyik leány-növendéke a Pietában – akkoriban Itália egyik legjobb hegedűse volt. A későbbi években nála tanult Santa Tasca hegedűvirtuóz is, aki I. Ferenc császár szolgálatában állott. Német, cseh és francia hegedűsök jöttek hozzá Velencébe, hogy tiszteletüket tegyék. Teljesen valószínűtlen, hogy ilyenkor ne kaptak volna instrukciókat a mestertől.

Vivaldi legjelentősebb tanítványa, a német Georg Johann Pisendel (1687–1755) már képzett hegedűs volt, amikor a szász választófejedelem – akinek szolgálatában állt –, Velencébe küldte, hogy Vivaldinál tanuljon. Pincherle szerint „*egészen nyilvánvaló, hogy munkássága magán viseli Vivaldi tanítását*”, és „*valami előre meghatározott harmónia működött kettőjük személyes kapcsolatában.*” (Pincherle: Vivaldi, Genius of the Baroque, 1957, 43. l.) Vivaldi és Pisendel szoros barátságba kerültek, és a zeneszerző sok hegedűversenyt – ezek közül a leghíresebb az A-dúr Concerto (RV 29) – tanítványának ajánlotta.

Vivaldi termékeny szerző volt, aki elképzeléseit olyan gyorsan vetette papírra, hogy – amint maga mondta – egy versenyművet gyorsabban készített el a hozzá tartozó szólamanyaggal együtt, mint ahogy azt a kottamásoló leírta volna. Negyven operáján kívül csaknem 400 hegedűversenyt írt. Pincherle álláspontja szerint Vivaldi szinte ösztönösen „*talált rá azokra a futamokra, amelyek a legjobban a kézre állnak*, és a húrok több ujjal történő lefogására, amely során a legbiztosabb támpontokat az üres húrok képezik, és ezek adnak a hangszínnek rendkívül zengő jelleget.” (Pincherle i.m. 91. l.) Hegedűre írott szerzeményeiben előfordulnak nagy ugrások is, egyik húrról a másikra, és sok példa van arra is, hogy igen gyakorlott vonókezeléssel, a legmélyebb húrról a legmagasabbra kell ugrani. A cantabile részek ösztönös mesterségbeli tudását tükrözik, és sok olyan hanghatást alkalmaz, amelyek az énektechnikához állnak közel, amikor – mintegy kontrasztot képezve – a szólista legato-játékát a zenekar pizzicato kíséri.

Vivaldi hegedűs fellépéseiről kevés beszámoló maradt fenn, de a muzsikája és betöl-

tött állása arról tanúskodnak, hogy képes volt előadni saját kompozícióit. Mindig virtuóz hegedűsként emlegették. Hogy mennyivel járult hozzá a hegedűjáték technikai fejlődéséhez, az ezzel kapcsolatos legfontosabb bizonyítékot német tanítványa, von Uffenbach szolgáltatja. Naplójának 1715-ből való bejegyzésében operalátogatásáról számol be.

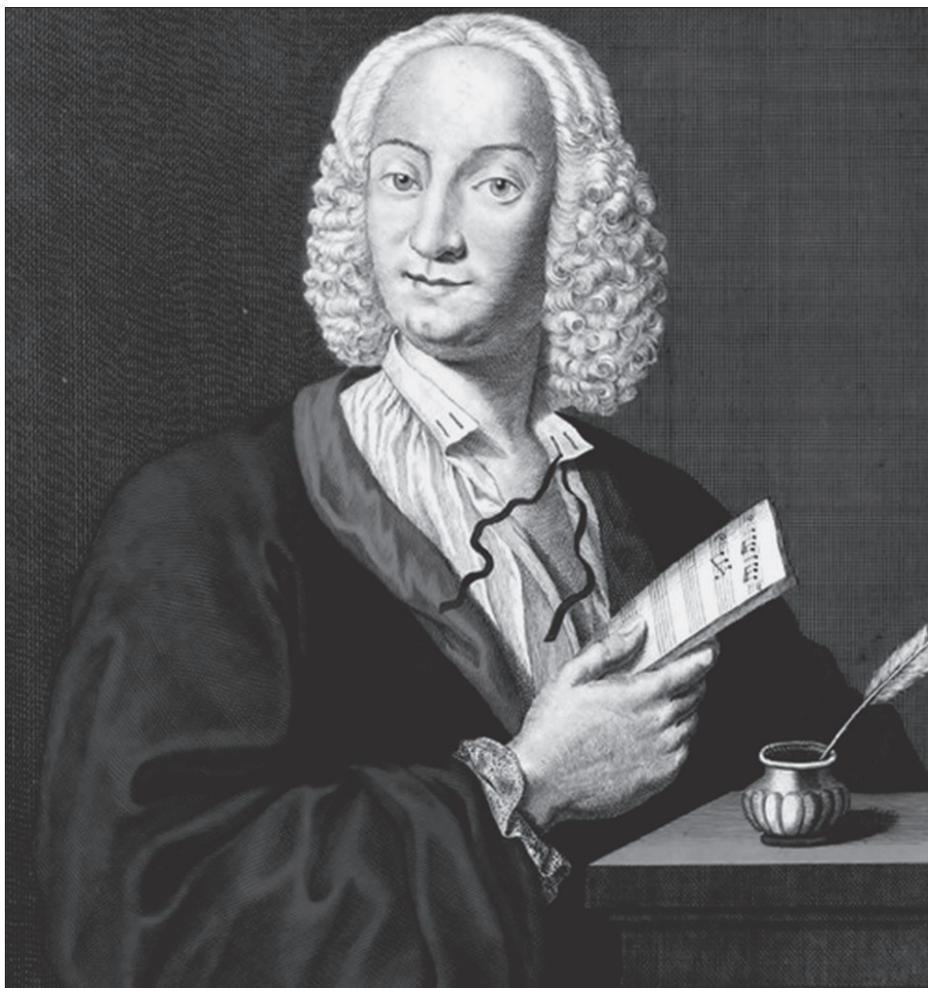
„Az előadás vége felé Vivaldi csodálatra méltóan játszott egy hegedűkíséretes szólót, amelynek befejezéseként szabadjára engedte fantáziáját, ami szinte rémülettel töltött el, mivel teljesen valószínűtlen, hogy korábban bárki is így tudott volna hegedülni, vagy fog hegedülni a jövőben. Bal kezének ujjai csak hajszálnyi távolságra voltak a lábtól, alig hagyva helyet a vonó számára, és ezt mind a négy húron csinálta, hihetetlenül gyors imitációval.”

Von Uffenbach maga is hegedűs volt, és a naplójában található beszámolóit megbízhatónak tartják. És ha túlzás is a „hajszálnyi távolság”, már ez is igazolja virtuozitását, hogy olyan fekvésekben játszott, amelyek még a tájékozott megfigyelő számára is ismeretlenek voltak. Érdekes az is – amennyiben pontos a beszámoló –, hogy Vivaldi sokkal magasabb fekvésekben játszhatott, mint amit az abban a korban használt rövid fogólap lehetővé tett. Erre csak az lehet a logikus magyarázat, hogy olyan hosszabb fogólapot használt, ami megfelelt saját igényeinek.

Johann Joachim Quantz (1697–1773), Nagy Frigyes császár fuvolistája és udvari muzsikusa Vivaldinak tulajdonítja a kadencia feltalálását. A drezdai levéltárban van egy Vivaldi kézirat, amelynek Finálé tételébe egy eredeti, 39 ütemes kadencia van beillesztve, közvetlenül a zenekari belépés előtt. Gyors skálafutatokkal kezdődik, gyakori hangnemváltásokkal, majd a magas fekvésekbe szárnyal, mintha már előre örülne Mozart, Beethoven és a későbbi szerzők kadenciáinak.

Nagy ember, istenfélő ember volt – mesélik róla, hogy csak akkor tette le a rózsafüzért, ha a tolláért nyúlt – de vérmérséklete forró volt, és könnyen kijött a sodrából, de aztán hamar visszanyerte a nyugalomát. Ezek a tulajdonságai csodálatosan tükröződnek muzsikájában is.

Európa többi részéhez képest Angliában a hegedűjáték művészete a 18. század elején még kezdetleges állapotban volt. De az olyan olasz hegedűsök tanári munkájának köszönhetően, mint Francesco Geminiani

Antonio Vivaldi

(1687–1762), ez a helyzet jelentős mértékben javult. Geminiani Corellinél tanult Rómában, és zenekari koncertmesterként kezdte pályafutását Nápolyban. A 18. századi író, Busby szerint tempói a megszokottól eltérőek és kiszámíthatatlanok voltak, és ez „megzavarta a zenekar játékát, kellemetlen helyzetbe hozta őket, egy szóval zűrzavart keltett az egész zenekarban.” (Thomas Busby: Concert Room and Orchestra Anecdotes, 1825, 205. l.) Büntetése az lett, hogy „lefokozták” brácsássá. Ugyanis abban az időben még az volt általános nézet, hogy azért nem írtak jó zenét brácsára, mert a brácsások nem voltak jók, ami persze fordítva is érvényes. Geminiani tehetségének természetesen nem felelt meg zenekari besorolása, és szólistaként tett szert hírnévre. Játékában kettősfogásokat és fekvésváltásokat használt, briliáns előadói stílusa volt, és messze felülmúlta a korábban hallott hegedűsöket. De a hegedűjáték művészetéhez leginkább „The Art of Playing the Violin” című, 1740-ben kiadott munkájával járult hozzá. Ez Corelli tanításának lényeges elemeit tartalmazza, és a kor legjobb oktatási célokat szolgáló könyve volt. Geminiani volt az,

aki elsőként szorgalmazta, hogy a hegedűt úgy kell tartani, ahogy a mai hegedűsök teszik, állukat a húrtartó bal oldalára helyezve. Abban az időben a hegedűt a nyaknak támasztották, az áll a húrtartó jobb oldalára került, és csak kis mértékben szolgált támaszként: az álltartót még nem találták fel. A fő támaszt a bal kéz adta, miközben a viszonylag vastag hegedűnyakat fogta (ennek átalakítására később került sor). A kar helyzete sokkal alacsonyabb volt, mint manapság, ezért a hegedű csigája alacsonyabbra került, mint a húrtartó. Ez ugyan megfelelő tartás volt az egyszerű tánc kíséretéhez, de a bonyolultabb zeneművek esetében – amikor fekvésváltáskor felfelé és lefelé irányuló mozgást kellett végezni a fogólapon – a nyakkal és a fejjel való támasz már elkerülhetetlenné vált. Geminiani változtatása lehetővé tette, hogy fejét a hegedűs egyenesen tartsa, fekvésváltáskor a karja szabadabban mozogjon. Leopold Mozart 1756-ban megjelent könyvében még a korábbi gyakorlathoz ragaszkodott, mely szerint az állat a húrtartó jobb oldalára kell helyezni.

Közreadta: Rakos Miklós

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. HEGEDŰ ÁLLÁSRA, határozott és határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

- Mozart: G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedűversenyének I. vagy II. – III. tétele, kadenciával
- Bach: két különböző karakterű partita vagy szonátatétel
- Egy szabadon választott romantikus koncerttétel vagy karakterdarab

Zenekari anyag:

- Mozart: Jupiter szimfónia IV. tétele kidolgozásig
- Brahms: III. Szimfónia I. tétele ismétlődő jelleg
- R. Strauss: Don Juan – szimfonikus költemény első oldala
- Bartók: Concerto III. tétel (Elégia) első 5 sor

V. tétel első két oldal és a fuga

A zenekari részletek letölthetőek a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2017. március 14. kedd 11.30

Az állás, sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2017. március 7.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar,
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel.: 20/3600234, e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2017. február 13.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

II. HEGEDŰ ÁLLÁSRA, határozott és határozatlan idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

- Mozart : G-dúr, vagy, D-dúr vagy A-dúr hegedűversenyének I. vagy II. – III. tétele, kadenciával
- Bach: egy partita vagy szonátatétel

Zenekari anyag:

- Bartók: Concerto – III. tétel 86 - 99, V. tétel 265 – 278
- Mozart: Jupiter szimfónia IV. tétel – az ismétlődő jelleg
- Verdi: A végzet hatalma – nyitány

A zenekari részletek letölthetőek a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2017. március 14. kedd 11.30

Az állás, sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető.

Jelentkezési határidő: 2017. március 7.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar,
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel.: 20/3600234, e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2017. február 13.

Kiss Barna
igazgató

A SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

CSELLÓ TUTTI ÁLLÁSRA, határozott idejű kinevezéssel

Kötelező anyag:

- Haydn: D-dúr csellóverseny I. tétel (kadenciával)

Zenekari anyag:

- Beethoven: V. szimfónia 2. tétel – (a kijelölt részek)
- Brahms: II. szimfónia 2. tétel – (a kijelölt részek)
- Verdi: Requiem – Offertorio – (a kijelölt részek)
- Rossini: Tell Vilmos – nyitány – (a kijelölt részek)
- R. Strauss: Hősi élet és Don Juan – (a kijelölt részek)
- Bartók: A csodálatos mandarin – (a kijelölt részek)

A zenekari részletek letölthetőek a zenekar honlapjáról (www.sso.hu)

Követelmények:

- felsőfokú végzettség
- erkölcsi bizonyítvány (az állás elnyerése esetén)
- magyarországi munkavállalási engedély

A jelentkezéshez szükséges dokumentumok:

- szakmai önéletrajz
- zenei végzettséget igazoló dokumentum

A próbajáték helyszíne: Bartók Terem, Szombathely, Rákóczi F. u. 3.

A próbajáték időpontja: 2017. március 14. kedd 11.30

Az állás a sikeres próbajátékot követően azonnal betölthető!

Jelentkezési határidő: 2017. március 7.

Jelentkezés: Savaria Szimfonikus Zenekar,
9700 Szombathely, Rákóczi F. u. 3. taky.gyorgy@sso.hu

Információ: Táky György, tel.: 20/3600234, e-mail: taky.gyorgy@sso.hu

Szombathely, 2017. február 13.

Kiss Barna
igazgató

A GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet az alábbi állásra:

HEGEDŰ TUTTI

A próbajáték időpontja: **2017. április 12., szerda, 13 óra**

A próbajáték helyszíne: Győr, Richter Terem (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.)

A próbajáték anyaga:

- egy szabadon választott Bach szólószonáta vagy partita tétel,
- Mozart D- dúr vagy A- dúr hegedűverseny I. tétel kadenciával
- zenekari szemelvények
- Brahms: IV. szimfónia op. 98.
1.tétel: 281-297-ig, 392-a tétel végéig
3.tétel: elejétől 44-ig, 311 – a tétel végéig
- R. Strauss: Don Juan op. 20, II. hegedű, elejétől a „B” betűig
- Bartók: Concerto V. tétel: 21-től 50-ig, 55-86-ig
- Mozart: D-dúr Haffner szimfónia 1. tétel elejétől 48-ig
- Beethoven: IX. szimfónia 3. tétel 99-114 (Lo'stesso tempo)
- Mendelssohn: Szentivánéji álom: Scherzo 17-től a D után 7-ig (99)

Érvényes jelentkezés feltétele:

- szakmai önéletrajz, *kérjük megadni azt a mobiltelefonszámot is, amelyen a pályázót elérhetjük (ennek hiányában a jelentkezés érvénytelen)*
- motivációs levél

A fentieket kérjük a zenekar titkárságára (9021 Győr, Aradi vértanúk útja 16.) vagy e-mailben (office@gyfz.hu) eljuttatni **2017. április 10-ig**. A zenekari állások részletes listája és kottaanyaga a titkárságon átvethető, vagy a zenekar honlapjáról www.gyfz.hu letölthető.

Zongorakísérőt a zenekar igény szerint biztosít.

További információ a zenekar titkárságán, Ősz Gábor zenekari titkárnál.

Tel: 30/86 41 693

Az álláshely betöltéséhez felsőfokú szakirányú végzettség, erkölcsi bizonyítvány, és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény 20§-ban előírtak megléte szükséges.

Bérezés: várható éves bruttó jövedelem 4 millió forint

Sikeres próbajátékot kívánunk!

Győr, 2017. február 7.

Fűke Géza
igazgató

BUDAFOKI DOHNÁNYI ZENEKAR

Március 10. péntek, 19.00

Klauzál Ház

Budafoki Hangversenyesték

Mozart: A-dúr szimfónia K 201
Emszt András: Zongoraverseny
Schumann: IV. szimfónia
Emszt András – zongora
Vezényel: Gál Tamás

Március 18. szombat, 19.30

Bartók Béla Nemzeti

Hangversenyterem

Divertimento bérlet

Évszakok keringője
Vezényel: Hollerung Gábor

Március 21. kedd, 19.30

Zeneakadémia

Beethoven: István király nyitány
Mozart: Esz-dúr zongoraverseny két zongorára K365
Beethoven: Esz-dúr zongoraverseny
Hegedűs Endre – zongora
Hegedűs Katica – zongora
Vezényel: Hollerung Gábor

Március 25. szombat, 11.00

Zeneakadémia

AZ EMBERI LÉLEK REZDÜLÉSEI

– *A MENEKÜLŐ LÉLEK*

Richard Strauss: Don Quixote
Előad és vezényel: Hollerung Gábor

Március 31. péntek, 19.00

Klauzál Ház

Budafoki Hangversenyesték

Csemiczky Miklós: Négy zenekari bagatell
Dvořák: VII. szimfónia
Vezényel: Yeruham Sharovsky

Április 1. szombat, 11.00

Klauzál Ház

A megérthető zene Junior

Dobszay-Meskó Ilona – Lukács-házi Győző: Jancsi és Juliska
Házigazda: Lukács-házi Győző
Vezényel: Hollerung Gábor

Április 1. szombat, 15.00

Zeneértő leszek

Dobszay-Meskó Ilona – Lukács-házi Győző: Jancsi és Juliska
Házigazda: Lukács-házi Győző

Április 9. vasárnap, 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangver-

senyterem

Budapesti Nemzetközi Kórusverseny

– *Nyitőhangverseny*

Bach: János passió
Evangélista: Kálmán László
Jézus: Cser Krisztián
Pálátus: Kovács István
Péter: Horváth István
Mária: Szemere Zita
Mária Magdolna: Megyesi
Schwartz Lúcia
Ancilla: Földesi Ildikó

Gyöngyösi Levente – orgona

Szokos Augustin – csembaló

Április 23. vasárnap, 19.30

Zeneakadémia

Dohnányi bérlet

Verdi: A végzet hatalma – nyitány
Koussevitzky: Nagybőgőverseny
Csajkovszkij: IV. szimfónia
Rácz Ödön – nagybőgő
Vezényel: Vladimir Verbitsky

Május 7. vasárnap, 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangver-

senyterem

Énekel az ország

Rossini: Petite messe solennelle
Kodály: Budavári Te Deum
Országos Egyesített Énekkar
Vezényel: Hollerung Gábor

Május 12. péntek, 19.00

Klauzál Ház

Budafoki hangversenyesték

Rossini: D-dúr szonáta
Tiszai Péter: Divertimento
Schubert-Mahler: A halál és a
lányka
Hangversenymester: Berán Gábor

DUNA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 10. péntek 19.00

Duna Palota

Tavaszi bérlet / 3.

Találkozások
Beethoven – Dénes: Begegnung
in Mondschein,
Találkozások holdfényben – „A
Mondschein szonáta hangszerelése
kisebb kitérőkkel” (Dénes)
J. B. G. Neruda: Esz-dúr
trombitaverseny
Dvořák: 8. (G-dúr) szimfónia,
op.88
Km.: Tarkövi Gábor – trombita
Vezényel: Dénes István

Március 26. vasárnap, 10.30

Családi matiné bérlet / 5.

Híres rokonok, névrokonok
Bach – Johann Sebastian,
Wilhelm Friedemann, Carl
Philipp Emanuel, Johann
Christian
Haydn – Joseph, Michael
Mozart – Leopold, Wolfgang
Amadeus
Strauss – id. Johann, ifj. Johann,
Josef, Eduard, Richard

Április 7. péntek 19.00

Duna Palota

TAVASZI BÉRLET / 4.

BEETHOVEN „...CSÓKKAL
SZENTELTE MEG HOMLO-
KOMAT.” (Liszt Ferenc)
Liszt: Haláltánc
Liszt: Magyar Fantázia
Beethoven: 2. (D-dúr) szimfónia
Op.36
Km.: Balog József – zongora
Vezényel: Horváth Gábor

Április 23. vasárnap, 10.30

Családi matiné bérlet / 6.

Katonazene, harcias zene
A hangversenyeken a műismertetéskövetően részletek hangzanak el a felsorolt művekből.
Erkel: Dózsa György (Fegyvertánc)
Beethoven: Egmont – nyitány
Haydn: 100. (G-dúr) szimfónia („Katona”)
Schubert: Katona-induló
Kodály: Hány János (Napoleon csatája / A császári udvar bevonulása)
Bizet: Carmen
Hacsaturjan: Gajane (Kardtánc)
id. J. Strauss: Radetzky-induló
Rossini: Tell Vilmos – nyitány

Május 12. péntek 19.00

Duna Palota

Tavaszi bérlet / 5.

A kései Brahms
Brahms: Kettősverseny hegedűre és gordonkára (a-moll), op.102
Brahms: 4. (e-moll) szimfónia, op.98
Km.: Stuller Gyula – hegedű és
Stuller Júlia – gordonka
Vezényel: Deák András

GÖDÖLLŐI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 25. szombat 19.00

REMEKMŰVEK GÖDÖLLŐN

Bach: János passió
Evangélista: Kéring László
Jézus: Najbauer Lóránt
A:N:S Chorus:
Barabás Annamária, Széll Cecília
Bárany Péter, Patay Péter, Kálmán
László, Komáromi Márton
Hámori Szabolcs, Benkő Pál
Vezényel: Bali János – Liszt díjas

Április 5.

Liszt Ferenc Zeneművészeti

Egyetem

Sápi Viktor diplomakonzertje

Antonio Vivaldi: a-moll concerto
Op. 3. Nr. 6.
Valery Strukow: Concerto for
Tuba and Orchestra
Vezényel: Horváth Gábor

GYŐRI FILHARMONIKUS ZENEKAR

Március 3., péntek, 19.00

Richter Terem, Győr

Sándor János Hangversenybérlet

Bel canto
Operaáriák, – nyitányok, – közjátékok
Vezényel: Gérard Korsten
Km.: Eva Mei – szoprán

Március 9., csütörtök, 19.00

Tatabánya

Filharmonikus Hangversenybérlet

A BUDAFOKI DOHNÁNYI ERNŐ SZIMFONIKUS ZENEKAR

próbajátékot hirdet

I. ÉS II. FUVOLA ÁLLÁSRA, PICCOLO KÖTELEZETTSÉGGEL

A próbajáték anyaga:

– Mozart: Fuvolaverseny 1. tétel kadenciával

Fuvola zenekari állások:

– Erkel: Hunyadi nyitány
– Beethoven: Leonora nyitány
– Smetana: Moldva
– Smetana: Az eladott menyasszony – nyitány
– Mendelssohn: Szentivánéji álom – Scherzo
– Ravel: Bolero
– Ravel: Daphnis és Chloé
– Bartók: Concerto
– John Williams: Egy géza emlékirata
– Berlioz: Fantasztikus szimfónia 5. tétel

Piccolo zenekari állások:

– Rossini: A tolvaj szarka – nyitány
– Csajkovszkij: IV. szimfónia
– Kodály: Galántai táncok
– Bartók: Concerto
– Sosztakovics: IX. szimfónia
– Britten: Young persons guide to the orchestra
– Ravel: Bolero

A próbajáték időpontja: 2017. április 4. 10 óra

A próbajáték helyszíne: 1087 Budapest, Kerepesi út 29/B. IV. épület

Jelentkezés: az info@bdz.hu e-mail címen, vagy a +361/322-1488-as telefonszámon, lakcím, telefonszám, magyar nyelvű önéletrajz mellékelésével, Drucker Zsuzsa művészeti titkárnál (+3630/670-2440) **2017. április 1-ig.**

A zenekari állások kijelölt kottáit a jelentkezés beadása után, egyeztetés alapján lehet átvenni a zenekar titkárságán.

A próbajátékon zongorakísérőről nem tudunk gondoskodni!

Budapest, 2017. február 27.

Hollerung Gábor
ügyvezető, zeneigazgató

A Vértess Agorája,
Perényi
G. Rossini: Semiramis – nyitány
J. Haydn: D-dúr gondokaver-
seny, Hob. VIIb:2
J. Brahms: IV. (e-moll) szimfónia,
op. 98
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Perényi Miklós – gordonka

Március 10., péntek, 19.00

Richter Terem, Győr

Nikisch Artur Hangversenybérlet

Perényi
G. Rossini: Semiramis – nyitány
J. Haydn: D-dúr gondokaver-
seny, Hob. VIIb:2
J. Brahms: IV. (e-moll) szimfónia,
op. 98
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Perényi Miklós – gordonka

Március 13., hétfő, 19.00

Veszprém

Filharmonikus Hangversenybérlet
Hangvilla, Perényi

G. Rossini: Semiramis – nyitány
J. Haydn: D-dúr gondokaver-
seny, Hob. VIIb:2
J. Brahms: IV. (e-moll) szimfónia,
op. 98
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Perényi Miklós – gordonka

Március 14., kedd, 19.00

Mosonmagyaróvár Flesch Károly Kulturális Központ,

Filharmonikus Hangversenybérlet
– Perényi

G. Rossini: Semiramis – nyitány
J. Haydn: D-dúr gondokaver-
seny, Hob. VIIb:2
J. Brahms: IV. (e-moll) szimfónia,
op. 98
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Perényi Miklós – gordonka

Március 19. vasárnap, 16.00

Egyetemi Hangversenyterem, Győr

Flesch Károly Hangversenybérlet

Kamarazene
L. van Beethoven: Esz-dúr
szepített, op. 20
Maros M.: Housekeeping music
Sugár M.: Áttűnések
Közreműködnek a Győri
Filharmonikus Zenekar művészei.
művészeti vezető: Berkes Kálmán

Március 28., kedd, 19.00

Liszt Ferenc Konferencia és Kulturális Központ, Sopron

Liszt Ferenc Hangversenybérlet
Romantika

P. I. Csajkovszkij: D-dúr
hegedűverseny, op. 35
F. Schubert: I. (D-dúr) szimfónia,
D 82
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Kelemen Barnabás – hegedű

Március 29., szerda, 19.00

Richter Terem, Győr

Varga Tibor Hangversenybérlet

Romantika

P. I. Csajkovszkij: D-dúr
hegedűverseny, op. 35
F. Schubert: I. (D-dúr) szimfónia,
D 82
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Kelemen Barnabás – hegedű

Március 30., csütörtök, 19.00

Jókai Mór Művelődési és

Szabadidő Központ, Pápa

Filharmonikus Hangversenybérlet
Romantika

P. I. Csajkovszkij: D-dúr
hegedűverseny, op. 35
F. Schubert: I. (D-dúr) szimfónia,
D 82
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Kelemen Barnabás – hegedű

Március 31., péntek, 19.00

Csaplár Benedek Városi Művelő- dési Központ, Dunaszerdahely

Filharmonikus Hangversenybérlet
Romantika

P. I. Csajkovszkij: D-dúr
hegedűverseny, op. 35
F. Schubert: I. (D-dúr) szimfónia,
D 82
Vezényel: Berkes Kálmán
Km.: Kelemen Barnabás – hegedű

KODÁLY FILHARMÓNIA – DEBRECEN

Március 7. 19.30

Debrecen, Kölcsey Központ

Kodály: Háry János, op.15
Debreceni Népi Együttes,
Lautitia Gyermekkar, Kodály
Kórus Debrecen
Vezényel: Kovács László

Március 14. 19.30

Debrecen, Kölcsey Központ

Dvořák: Karnevál koncertnyi-
tány, op.92
Dvořák: a-moll hegedűverseny,
op.53
Dvořák: VII. (d-moll) szimfónia,
op.70
Baráti Kristóf – hegedű
Vezényel: Kovács László

Március 21. 19.30

Debrecen, Kölcsey Központ

J. Haydn: G-dúr „Oxford”
szimfónia, Hob.I:92
W.A. Mozart: d-moll zongoraver-
seny, K.466
R. Addinsell:
Varsói zongoraverseny
B. Britten: Variációk egy Purcell
témára, op.34
Somogyi-Tóth Dániel, Kovács
László – zongora
Vezényel: Kovács László,
Somogyi-Tóth Dániel

Április 3. 19.30

Debrecen, Szent Anna Székeseg- ház

Nagyheti hangverseny

Ph. Tsalahouris: Krisztus hét
szava

J. Haydn: A Megváltó hét szava a
keresztfán, Hob. III:50-56
Kodály Kórus Debrecen
Vezényel: Szabó Sipos Máté

Április 11. 19.30

Debrecen, Kölcsey Központ

W.A. Mozart: C-dúr zongoraver-
seny K. 467
Vajda: Cantus firmus –
A megtartó ének
Boros Mihály – zongora
Balczó Péter, Bátki-Fazekas
Zoltán – ének Lautitia Gyermek-
kar
Kodály Kórus Debrecen,
Csokonai Színház Énekkara
Vezényel: Kovács László

Május 6. 19.30

Debrecen, Kölcsey Központ

W.A.Mozart: B-dúr szimfónia
K.319
F. Strauss: Kürtverseny op.8
R. Strauss:
Kürtverseny Nr.1 op.11
Hacsaturján: Álarcosbál szvit
Ember Dániel – kürt
Vezényel: Káli Gábor

MÁV SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 2. 19.00

Erkel Színház

„ARANY 200”

Jenkins: Walesi Bárdok
Vezényel: Kesselyák Gergely

Március 7. 16.30

Bűgöcsiga

2017-03-07 18.00

Szeretethang

Március 10. 19.00

Zeneakadémia

Erdélyi Miklós-bérlet

Beethoven: Házavatás – nyitány
Mozart: Esz-dúr Sinfonia
Concertante K. 364
Bartók B.: Brácsaverseny
Kodály: Háry János – szvit
Krn.: Pusker Júlia (hegedű),
Imai Nobuko (brácsa)
Vezényel: Csaba Péter

Március 11. 10.00

Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei

Mesék zenében
Kodály: Háry János – a daljáték
keresztmetszete
Km.: Molnár Anna (mezzoszop-
rán), Szűcs Attila (bariton)
Vezényel: Csaba Péter

Március 11. 11.30

Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei

Mesék zenében
Kodály: Háry János – a daljáték
keresztmetszete
Km.: Molnár Anna (mezzoszop-
rán), Szűcs Attila (bariton)
Vezényel: Csaba Péter

Március 22. 19.00

Zeneakadémia

Erdélyi Miklós-bérlet

Hacsaturján: Adagio a Spartacus
c. balettből
Beethoven: C- dúr hármasver-
seny, op. 56
Beethoven: VI. (F-dúr) „Pastora-
le” szimfónia, op. 67
Km.: Sania Cheong (hegedű),
Stefan Kropfisch (gordonka),
Sangeil Shin (zongora)
Vezényel: Kesselyák Gergely

Március 23. 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangver- senyterem

Szöke Tibor-mesterbérlet

Debussy: La damoiselle élue (Az
áldott hajadon) – kantáta
Bartók: A kékszakállú herceg vára
Km.: Komlósi Ildikó, Molnár
Levente, az Angelica Leánykar
(karigazgató: Gráf Zsuzsanna)
Vezényel: Kesselyák Gergely

Március 30. 19.00

Zsinagóga, Szombathely

Britten: Simple Symphony
Britten: Prelúdium és Fuga
Schubert: d-moll vonósnégyes
No. 14
(A halál és a lányka) – zenekari
változat
Vezényel: Takács-Nagy Gábor

Március 31. 18.00

Festetics Palota

Festetics-bérlet

Britten: Simple Symphony
Britten: Prelúdium és Fuga
Schubert: d-moll vonósnégyes
No. 14 op. posth. D 810 (A halál
és a lányka) – zenekari változat
Vezényel: Takács-Nagy Gábor

Április 6. 19.30

Zeneakadémia

Dvořák: Stabat Mater
Km.: Kertesi Ingrid,
Megyesi-Schwartz
Lúcia, Richard Samek,
Pavel Svingr,
a Prágai Opera Kórusa
Vezényel: Csaba Péter

Április 8. 10.00

Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei

Szedjük szét és rakjuk össze!
Dvořák: IX. (e-moll) szimfónia,
op. 95 „Az Újvilágból”

Április 8. 11.30

Magyar Nemzeti Múzeum

Unokák és nagyszülők hangversenyei

Szedjük szét és rakjuk össze!
Dvořák: IX. (e-moll) szimfónia,
op. 95 „Az Újvilágból”

Április 11. 19.00

Zeneakadémia

Lukács Miklós-bérlet

Pergolesi: Stabat Mater
Haydn: A Megváltó hét szava a
keresztfán

Km.: Hintalan-Mondok Yvette (szoprán), Dobi-Kiss Veronika (alt), Megyesi Zoltán (tenor), Rácz István (basszus), a Nemzeti Énekkar (karigazgató: Antal Mátyás)
Vezényel: Csaba Péter

Április 21. 18.00

Festetics Palota

Festetics-bérlet

Mozart: c-moll adagio és fuga, K. 546
Bach: d-moll kettősverseny BWV 1060r.
Schubert: V. (B-dúr) szimfónia
Km.: Bálint Angéla (hegedű), Rajnai Marianna (oboa)
Vezényel: Csaba Péter

Április 25. 16.30

MÁV Szimfonikus Zenekar

Bűgöcsiga

Április 25. 18.00

Szeretethang

Április 30. 18.00

Művészetek Palotája

„Szimfonikus felfedezések”

Ribnyikov: Capriccio
Csajkovszkij: Emlék egy kedves helyről, op. 42
P. de Sarasate: Navarra, op. 33
Chabrier: España – rapszódia
Piazzolla: Aconcagua – harmonikaverseny
Km.: Pusker Júlia, Pusker Ágnes, Demeniv Mihály
Vezényel: Bolyky Zoltán

Május 5. 19.00

Zeneakadémia

Erdélyi Miklós-bérlet

Mozart: I. (Esz-dúr) szimfónia, No. 1 K. 16
Grieg: a-moll zongoraverseny, op. 16
Csajkovszkij: II. (c-moll) szimfónia, op. 17
Km.: Jean-Efflam Bavouzet (zongora)
Vezényel: Takács-Nagy Gábor

Május 6. 18.00

Olasz Kultúrintézet

Zongorabérlet

Mozart: I. (Esz-dúr) szimfónia, No. 1 K. 16
Grieg: a-moll zongoraverseny, op. 16
Csajkovszkij: II. (c-moll) szimfónia, op. 17
Km.: Jean-Efflam Bavouzet (zongora)
Vezényel: Takács-Nagy Gábor

Május 9. 16.30

Bűgöcsiga

Május 9. 18.00

Szeretethang

Május 11. 19.30

Bartók Béla Nemzeti Hangversenyterem

Szöke Tibor-mesterbérlet

Beethoven est
Egmont – nyitány, op. 84
D-dúr hegedűverseny, op. 61
V. (c-moll) szimfónia, op. 67
Km.: Kállai Ernő (hegedű)
Vezényel:
Kobayashi Ken-Ichiro

MISKOLCI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 5. 16.00

Művészetek Háza

A Balázs Győző Református Líceum és a Miskolci Szimfonikus Zenekar közös produkciója
Kodály: Háry János – szvit

Március 13. 19.00

Művészetek Háza

Tűzvarázs 5

Elgar: Csellóverseny
Bruckner: IV. (Esz-dúr) szimfónia
Cselló: Várdai István
Vezényel: Marco Balderi

Március 25. 10.30

Budapest, Magyar Állami Operaház

„Táncoló zenekar” (a Filharmónia „Mesélő Muzsika” bérletében)
Műsorvezető és forgatókönyvíró:
Lakner Tamás
Vezényel: Gál Tamás

Március 30. 19.00

Művészetek Háza

Hangforrás 5

Mahler: III. szimfónia
Ének: Schöck Atala
Km.: Fazekas Gyermekkar, Bartók Béla Zeneművészeti Intézet Leánykara
Vezényel: Gál Tamás

Április 2. 10.30, 16.00

Művészetek Háza, oldalcarnok

Ciróka babakoncert

Forgatókönyvíró és műsorvezető:
Bukáné Kaskó Marietta

Április 10. 19.30

Eger, Gárdonyi Géza Színház

Debussy: Kis szvit
Pierné: Hárfaverseny
Ravel: Bevezetés és Allegro
Ravel: Pavane egy infánsnő halálára
Debussy: A tenger
Hárfa: Anasztázia Razvaljajeva
Vezényel: David Curtis

Április 11. 19.00

Művészetek Háza

Szezonbérlet 7

Debussy: Kis szvit
Pierné: Hárfaverseny
Ravel: Bevezetés és Allegro
Ravel: Pavane egy infánsnő halálára
Debussy: A tenger
Hárfa: Anasztázia Razvaljajeva
Vezényel: David Curtis

Április 24. 19.00

Művészetek Háza

Tűzvarázs 6

Debussy: Jeux
Prokofjev: I. zongoraverseny
Debussy: Egy faun délutánja
Ravel (–Kocsis Zoltán): Couperin sírja
Zongora: Falvai Katalin

Április 28. 19.00

XXVIII. Miskolci Nemzeti Közi Kamarakórus Fesztivál nyitókoncert

Május 8. 19.00

Művészetek Háza

Szezonbérlet 8

Wagner: Nürnbergi mesterdalnokok – nyitány
Liszt: A-dúr zongoraverseny
Schumann: IV. d-moll szimfónia
Zongora: Balázs János
Vezényel: Gál Tamás

Május 15. 19.00

Művészetek Háza

Tűzvarázs 7
Haydn: Évszakok
Ének: Theodora Raftis, Kálmán László, Fülep Máté
Km.: Zeneakadémia Alma Mater Kórusa
Vezényel: Somos Csaba

NEMZETI FILHARMONIKUSOK

Március 5. vasárnap, 19.30

ZAK

KODÁLY ZOLTÁN EMLÉKKONCERT

Koessler János Szimfonikus változatok
Kodály Magyar rondó
Kodály Háry János – részletek
Kodály Marosszéki táncok
Kodály Budavári Te Deum
km: Kolonits Klára szoprán, Schöck Atala mezzoszoprán, Brickner Szabolcs tenor, Haja Zsolt bariton
Nemzeti Énekkar (karigazgató: Somos Csaba)
Vezényel: Madaras Gergely

Március 9. csütörtök, 19.30

MÜPA

Mozart Szimfónia D-dúr „Párizsi”, K. 297
Haydn Gordonkaverseny D-dúr, op. 101
Dvořák VIII. szimfónia G-dúr, op. 88
Km.: Várdai István gordonka
Vezényel: Lawrence Foster

Március 12. vasárnap, 11.00 és 15.00

Müpa Fesztivál Színház

Mesés zenék – családi matiné délelőtt
RAVEL: A GYERMEK ÉS A VARÁZSLATOK
A gyermek és a varázslatok, avagy

rendezzünk zenés mesét
Czabán Angelika A gyermek
Lehőcz Andrea Mama/Kínai teás csésze
Gavodi Zoltán Teáskanna/Apó/béka
Liszt László Óra/Kandúr
Szathmáry Judit Lány cica/
Pásztorfiú/Mókus
Károly Edit Pásztorlány/Denevér
Puskás Eszter Fotel/Szitakötő
Mokán László Karosszék/Fa
Árva Nóra díszlet
Marosi Edit koreográfia
Gábor Sylvie rendező
Nemzeti Énekkar (karigazgató: Somos Csaba)
Vezényel: Antal Mátyás

Március 14. kedd, 19.30

ZAK

Liszt Mazeppa – szimfonikus költemény
Bartók Brácsaverseny, BB 128
Bartók Öt magyar népdal, BB 108
Kodály Felszállott a páva – változatok egy magyar népdalra
Km.: Maxim Rysanov brácsa, Hajnóczy Júlia szoprán, Horváth István tenor
Vezényel: Hamar Zsolt

Április 7. péntek, 19.30

MÜPA (MÜPA rendezés)

R. Strauss: József-legenda, Op. 63
Km.: a Szegedi Kortárs Balett
Vezényel: Stefan Soltesz

Április 8. szombat, 18.00

Próbatermi vendégség,
Kamarazenei hangverseny
Házigazda: Szentpáli Roland
André Jolivet Kis szvit
Lajtha László Trió, op. 22
Szentpáli Roland Melton 200
Debussy Vonósnygyes, op. 10

Április 20. csütörtök, 19.30

ZAK

Rossini A sevillai borbély – nyitány
Joaquín Rodrigo Aranjuezi gitárverseny
Brahms III. szimfónia F-dúr, op. 90
Km.: Csáki András gitár
Vezényel: Carlo Montanaro

Április 27. csütörtök, 19.30

ZAK

Schumann-Talmi Gyermekjelene-
tek (Kinderszenen) op. 15
Mendelssohn I. zongoraverseny
g-moll, op. 25
Mendelssohn Scherzo az Esz-dúr
oktettből, op. 20
(Mendelssohn zenekari átírat az I. szimfóniához)
Schumann II. szimfónia C-dúr,
op. 61
Km.: Alon Goldstein zongora,
Vezényel: Yoav Talmi

Április 28. péntek, 19.00**Szombathely, Bartók Terem**

Schumann-Talmi Gyermekjelene-
tek (Kinderszenen) op. 15
Mendelssohn I. zongoraverseny
g-moll, op. 25
Mendelssohn Scherzo az Esz-dúr
oktetből, op. 20
(Mendelssohn zenekari átírat az
I. szimfóniához)
Schumann II. szimfónia C-dúr,
op. 61
Km.: Alon Goldstein zongora,
Vezényel: Yoav Talmi

Május 10. szerda 19.30**MŰPA**

Csajkovszkij I. zongoraverseny
b-moll, op. 23
Rachmaninov II. szimfónia
e-moll, op. 27
Km.: Farkas Gábor zongora,
Vezényel: Kovács János

Május 11. csütörtök, 19.30**Debrecen, Kodály Központ**

Csajkovszkij I. zongoraverseny
b-moll, op. 23
Rachmaninov II. szimfónia
e-moll, op. 27
Km.: Farkas Gábor zongora,
Vezényel: Kovács János

Május 13. szombat, 20.30**Emlékhelyek Napja – koncert – Fiu-
mei úti sírkert**

Km.: Nemzeti Énekkar
(karigazgató: Somos Csaba)
Vezényel: Antal Mátyás

**ÓBUDAI DANUBIA
ZENEKAR****Március 11. 19.00****BMC****ROSSINI SOROZAT – Crescendo**

A Rossini sorozat 1. koncertje
Rossini: Sinfonia 'al Conventello'
A selyemlétra – nyitány
Bevezetés, téma és variációk
Paisiello:
A sevillei borbély – nyitány
A sevillei borbély –
Figaro áriája (Scorsi già molti
paesi)
Rossini:
A sevillei borbély – nyitány
Figaro belépője
(Largo al factotum)
Km.: Tószegi Bernát, klarinét
Gradsach Zoltán, ének
Vezényel: Hollókői Huba

Március 30., csütörtök, 19.30**– Zeneakadémia****Az Otthon vagyunk sorozat 3.
koncertje**

Bartók: A csodálatos mandarin
Dohnányi: Konzertstück
Bruckner: IV. szimfónia
Km.: Fenyő László, cselló

Vezényel: Hamar Zsolt
Kosztolányi Dezső versét
elmondja Hernádi Judit.

Április 22. 19.00**BMC****ROSSINI SOROZAT – Decrescendo**

A Rossini sorozat 2. koncertje
Rossini: Stabat mater
Közreműködik: Celeng Mária,
Vincze Klára, Rácz István, Varga
Donát, Vass Lajos Kamarakórus
Vezényel: Hámosi Máté

Május 4. csütörtök, 19.30**Zeneakadémia**

Prospero szigetén
Az Otthon vagyunk sorozat 4.
koncertje
Beethoven: VI. szimfónia
Beethoven: VII. szimfónia
Vezényel: Kobayashi Ken-ichiro
Tóth Árpád versét elmondja
Fodor Tamás.

**PANNON
FILHARMONIKUSOK
– PÉCS****Március 9., csütörtök 19.00****Kodály Központ**

Rapszódia és Akiko
George Enescu:
I. román rapszódia
William Walton:
Hegedűverseny
Jean Sibelius: II. (D-dúr)
szimfónia, op.43
Akiko Suwanai – hegedű
Vezényel: Olari Elts

Március 10., péntek 19.30**Műpa, Bartók Béla Nemzeti****Hangversenyterem**

Rapszódia és Akiko
George Enescu: I. román
rapszódia
William Walton:
Hegedűverseny
Jean Sibelius: II. (D-dúr)
szimfónia op.43
Akiko Suwanai – hegedű
Vezényel: Olari Elts

Március 14., kedd 16.00**Kodály Központ****Babzsák VII.**

Joseph Haydn: Esz-dúr vonósné-
gyes, Hob.III:2
A sorozat állandó közreműködője
Hrubi Zsuzsanna játékmester,
valamint a Buborék Kvartett:
Vass Ágnes – hegedű,
Németh-Tóth Tímea – hegedű,
Misányi Gabriella – mélyhegedű,
Herczeg Nóra – gordonka

Március 15., szerda 19.00**Kodály Központ****Ünnepi díszhangverseny**

A Pannon Filharmonikusok
minden évadban magyar szerzők
műveinek előadásával tisztelg az

1848/49-es forradalom és
szabadságharc hősei és áldozatai
előtt.

Március 18., szombat 15.30 és**17.00, Kodály Központ****Csigabáz VI.**

A reggeli trombita-show
Kovács László – trombita,
Mátyás Tibor – trombita
Solymosi Péter – trombita
A sorozat állandó házigazdái:
Kiss Szabolcs – Csigabá
Szendrői Zsuzsanna – Csiganyó

Március 24. péntek 19.30**Zágráb, Lisinski Hall**

Bartók Zágrábban
Gioachino Rossini:
A tolvaj szarka – nyitány
Igor Sztravinszkij: Pulcinella-szvit
Bartók Béla:
A fából faragott királyfi
Vezényel: Howard Williams

Március 25., szombat 18.00**Kodály Központ**

A Királyfi és Pulcinella tánca
Gioachino Rossini:
A tolvaj szarka – nyitány
Igor Sztravinszkij: Pulcinella-szvit
Bartók Béla:
A fából faragott királyfi
Pécsi Balett
Koreográfus: Vincze Balázs
Vezényel: Howard Williams

Április 6., csütörtök 19.00**Kodály Központ**

Csajkovszkij: Az ötödik
Anatolij Ljadov:
Az elvarázsolt tó
Szergej Rahmanyinov:
Rapszódia egy Paganini-témára
Pjotr Iljics Csajkovszkij:
V. szimfónia
Fejérvári Zoltán – zongora
Vezényel: Gilbert Varga

Április 11., kedd 16.00**Kodály Központ****Babzsák VIII.**

Wolfgang Amadeus Mozart:
C-dúr vonósnégyes, K.157
A sorozat állandó közreműködője
Hrubi Zsuzsanna játékmester,
valamint a Buborék Kvartett:
Vass Ágnes – hegedű,
Németh-Tóth Tímea – hegedű,
Misányi Gabriella – mélyhegedű
Herczeg Nóra – gordonka

Április 13., csütörtök 19.30**Kodály Központ**

Máté-passió
Húsvéti ünnepi hangverseny
Johann Sebastian Bach:
Máté-passió
Tóth Zsuzsi – szoprán, Gavodi
Zoltán – alt (kontratenor),
Alessandro Codeluppi – tenor,
Kéring László – tenor (Evange-
lista), Hámosi Szabolcs – basszus,
Kovács Péter – basszus (Jézus),
Pannon Filharmonikusok

Fesztiválkórus
(karig.: Dobos László és Vass
András)
Vezényel: Bogányi Tibor

Április 25., 26. 19.00**Kodály Központ****Bartók-est**

A Pannon Filharmonikusok és a
Pécsi Balett előadásában
Bartók Béla:
A csodálatos mandarin
Bartók Béla:
A fából faragott királyfi
Koncz Péter – A mandarin
Ujvári Katalin – Mimi
Kerekes Soma Lőrinc –
Az öreg gavallér
Matola Dávid – A kis diák
Molnár Zsolt, Szabó Márton,
Tuboly Szilárd – Csavargók
Szabó Márton – Királyfi
Vincze Brigitta – Királykis-
asszony
Nagy Írisz – Tündér
Tuboly Szilárd – Fabáb
a Pécsi Balett táncművészei
Díszlet- és jelmeztervező:
Molnár Zsuzsa
Jelmeztervező: Németh Anikó
Rendező és koreográfus:
Vincze Balázs
Vezényel: Bogányi Tibor

Április 29., szombat 15.30 és 17.00**Kodály Központ****Csigabáz VII.**

Szólj, síp, szólj!
Arnóth Zoltán – klarinét,
Aubrecht Dénes – klarinét
Molnár Dániel – klarinét,
Török Elek – klarinét
A sorozat állandó házigazdái:
Kiss Szabolcs – Csigabá
Szendrői Zsuzsanna – Csiganyó

Május 3., szerda 19.00**Kodály Központ****PTE Operabemutató**

Friedrich Händel: Xerses
Vezényel: Kocsár Balázs

Május 4., csütörtök 19.00**Kodály Központ****Marie és Elgar**

Ludwig van Beethoven:
Fidelio-nyitány
Edward Elgar:
e-moll gordonkaverseny
Szergej Rahmanyinov: II. (e-moll)
szimfónia
Marie-Elisabeth Hecker –
gordonka
Vezényel: Vass András

Május 5., péntek 19.30**Műpa, Bartók Béla Nemzeti****Hangversenyterem****Marie és Elgar**

Ludwig van Beethoven:
Fidelio-nyitány
Edward Elgar: e-moll gordonka-
verseny

Szergej Rahmanyinov: II. (e-moll) szimfónia
Marie-Elisabeth Hecker – gordonka
Vezényel: Vass András

Május 13., szombat 18.00

Kodály Központ

Klasszikus Kobajasi
Ludwig van Beethoven:
Egmont-nyitány
Ludwig van Beethoven:
Hegedűverseny
Ludwig van Beethoven:
V. („Sors”) szimfónia
Kállai Ernő – hegedű
MÁV Szimfonikus Zenekar
Vezényel: Kobajasi Kenicsiró

SAVARIA SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 10., péntek, 19.00

AGORA –

Művelődési és Sportház

Szent Márton bérlet 3.

Verdi: Requiem
Vezényel: Madaras Gergely,
Km.: Nemzeti Énekkar, énekes
szólisták

Március 20., hétfő, 19.00

Bartók Terem

Kamarazene bérlet 5.

Demeniv Mihály harmonikaestje
A „Virtuózok” televíziós
tehetségkutató műsor egyik nagy
kedvence mutatkozik be
Szombathelyen.

Március 30., csütörtök, 19.00

Zalaegerszeg

F. Mendelssohn-Bartholdy:
Hebridák, op. 26
C. Reinecke: D-dúr fuviolaver-
seny, op. 283
F. Mendelssohn-Bartholdy:
Olasz szimfónia
Km.: Giuseppe Nova
Vezényel: Gudi Emillon

Április 6., csütörtök, 19.00

Keszthely

J. Haydn: A-dúr „Tűz” szimfónia
W. A. Mozart: A-dúr hegedűver-
seny No. 5, K. 219
L. van Beethoven: VII. A-dúr
szimfónia, op. 92
Közreműködik és vezényel:
Kelemen Barnabás – hegedű

Április 7., péntek, 19.00,

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 8.

J. Haydn: A-dúr „Tűz” szimfónia
W. A. Mozart: A-dúr hegedűver-
seny No. 5, K. 219
L. van Beethoven: VII. A-dúr
szimfónia, op. 92
Közreműködik és vezényel:
Kelemen Barnabás – hegedű

Április 12., szerda, 19.00

Bartók Terem

Szent Márton bérlet 4.

Húsvéti hangverseny
A műsor egyeztetés alatt.

Április 20., csütörtök, 19.00,

Bartók Terem és 21., péntek,

19.00, Zalaegerszeg

A zenén túl... Vásáry Tamás zenés
beszélései

Május 9., kedd és 10., szerda, 9.30 és 10.45

Zenemanók bérlet 4.

Sz. Sz. Prokofjev: Péter és a farkas

Május 26., péntek, 19.00

Bartók Terem

Szimfónia bérlet 10.

Kodály Z.: Magyar rondó
P. Vasks: Angolkürtverseny
I. Sztavinszkij: Petruska
Km.: Lencsés Lajos – angolkürt
Vezényel: Madaras Gergely

SZEGEDI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 7. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet/4

C. Debussy: Épigrafs antiques
C. Ph. E. Bach:
B-dúr fagottverseny
E. Chausson:
B-dúr szimfónia Op.20
Km.: Lakatos György – fagott
vezényel: Thomas Herzog

Március 12. vasárnap 11.00

Szegedi Nemzeti Színház

Matiné-bérlet/4

Hangszerösök rivaldafényben
Szentpáli Roland:
Symphony Concertante
Km.: Szentpáli Roland – serpent,
cimbasso, ophicleid
Vezényel: Dobszay Péter
műsorvezető: Lukácsné Győző

Március 21. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/4

R. Wagner: A nürnbergi
mesterdalnokok – nyitány
F. Mendelssohn-Bartholdy:
Koncertdarabok két klarinétra,
Op.113-114
J. Brahms:
I. szimfónia c-moll, Op.68
Km.: Zoltán Péter – klarinét,
Tamás Péter – klarinét
Vezényel: Pál Tamás

Március 26. vasárnap 11.00

Budapest, Művészetek Palotája,

Bartók Béla Nemzeti Hangver-

senyterem

MŰPA MATINÉK

„Szenvedélyem, a tánc – Juronic
Tamás”
Vezényel: Gyüdi Sándor

Április 4. kedd 12.00

Szegedi Nemzeti Színház

Ifjúsági hangverseny Déliidőben/3

Prokofjev: Klasszikus szimfónia
(részlet)

Haydn: D-dúr zongoraverseny
Km.: Boros Misi (a virtuózok első
szériájának győztese)
Vezényel: Madaras Gergely
Műsorvezető:
Lukácsné Győző

Április 4. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet/5

Sz. Prokofjev: I. („Klasszikus”)
szimfónia, D-dúr, Op.25
J. Haydn: D-dúr zongoraverseny
D. Sosztakovics: V. szimfónia,
d-moll, Op.47
Km.: Boros Misi – zongora
Vezényel: Madaras Gergely

Április 6. Budapest,

Erkel Színház

Primavera Fesztivál

G. Verdi: A trubadúr
Vezényel: Pál Tamás

Április 11. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Vaszy-bérlet/5

Cser Miklós karmester 70 éves
O. Messiaen: Himnusz
W. A. Mozart: G-dúr fuviolaver-
seny, K.313
A. Bruckner: VII. szimfónia,
E-dúr
Km.: Bálint János – fuvola
Vezényel: Cser Miklós

Április 20. csütörtök 19.30

Rókusi-templom

Tisza Bérlet/5

G. F. Händel: Messiás
Km.: Miksch Adrienn – soprán,
Csapó József – férfialt,
Szerekován János – tenor, Kovács
István – basszus,
Vaszy Viktor Kórus
vezényel: Gyüdi Sándor

Április 22. szombat 11.00

Kisszínház

Csokimatiné-bérlet/3

Zenés mese
Ránki György: Pomádé király új
ruhája – szvit
Szegedi Szimfonikus Zenekar
Vezényel: Török Géza
Műsorvezető: Lukácsné Győző

Április 28. péntek 19.00

Szegedi Nemzeti Színház:

Ch. Gounod: Faust – opera
(bemutató)
Vezényel: Pál Tamás

Május 9. kedd 19.30

Szegedi Nemzeti Színház

Fricsay-bérlet/6

M. I. Glinka: Ruszlán és
Ludmilla – nyitány
P. I. Csajkovszkij: D-dúr
hegedűverseny, Op.35
J. Brahms: II. szimfónia, Op.73
Km.: Szabadi Vilmos – hegedű
Vezényel: Vásáry Tamás

Május 13. szombat 11.00

Kisszínház

Csokimatiné-bérlet/4

Tuba tóbiás kalandjai
Balogh Sándor–Lukácsné
Győző: Tuba Tóbiás
Szereplők:
Tuba Tóbiás: Hábetler András/
Nagy Zsolt
Pici: Lehőcz Andrea
Vidám ütőhangszeres: Varga
Zoltán
Mesélő: Lukácsné Győző
Vezényel: Balogh Sándor

SZOLNOKI SZIMFONIKUS ZENEKAR

Március 13. (hétfő) 19.00

Megyei háza díszterme

Fantázia bérlet 5.

Nemzeti kincsek – Kodály és
Beethoven
Ludwig van Beethoven: II.
(D-dúr) szimfónia op. 36
Kodály Zoltán:
Marosszéki táncok
Kodály Zoltán: Galántai táncok
Vezényel: Izaki Maszahiro

Április 10. – Szolnoki anziksz

Fantázia bérlet 6.

A koncerten a Szolnoki
Szimfonikus Zenekar tagjaiból
alakult kamarazenei formációk
mutatkoznak be.
Művészeti vezető: Dobszay Péter

Április 24. (hétfő) 19.00

Liszt Ferenc bérlet 7.

Nemzetek nagyjai
Leonard Bernstein: Candide –
nyitány
Pjotr Iljics Csajkovszkij:
Változatok egy rokokó témára
gordonkára és zenekarra, op. 33
Dmitrij Dmitrijevic
Sosztakovics: VI. (b-moll)
szimfónia op. 54
Km.: Rohmann Ditta – gordonka
Vezényel: Cser Ádám

ZUGLÓI FILHARMÓNIA

Március 4. szombat 15.00

Zuglói Zeneház

Teakconcert

Március 11. szombat 17.00

Vigadó

Téli bérlet 4.

Emlékkoncert Kodály Zoltán
halálának 50. évfordulójára
Cantemus Gyermekkar
Kodály: Ave Maria
Esti dal
Angyalok és pásztorok
Túrót eszik a cigány
A süket sógor
Cigánysírató
Lengyel László
Gólyanóta

Táncnóta
Gergely-járás
Villő
Pünkösdlő
Cantemus Vegyeskar
Kodály: Szép könyörgés
Miserere
Jézus és a kufárok
Mátrai képek
Vezényel: Szabó Soma
Kodály: Psalmus Hungaricus
Op.13
Km.: Nyári Zoltán – tenor
Cantemus Vegyeskar,
Cantemus Gyermekkar
vezényel: Szabó Dénes és
Szabó Soma

Március 12. vasárnap

Nyíregyháza

Szabó Dénes 70 éves
Ünnepi koncert
A műsor megegyezik a
március 11-i koncert
műsorával.

Március 18. szombat 16.00

Vigadó

Pastorale 2.
Táncok a zenetörténetben
– Magyar Táncművészeti
Főiskola

Március 19. vasárnap 16.00

Vigadó

Pastorale 2.
Táncok a zenetörténetben
– Magyar Táncművészeti
Főiskola

Március 22. szerda, 23.
csütörtök, 24. péntek és
március 27. hétfő, 28. kedd,
29. szerda. Kezdes minden
nap 8.40-kor, 9.50-kor és
11.00-kor

Zuglói Zeneház

Felfedezőúton

Bűvészek, zsonglörök,
artisták
(táncok: egy-egy meglevene-
dő baba: Delibes: Coppelia,
és Kadét a Csajkovszkij;
Diótörőből)

Március 31. péntek

Pécs – Kodály Központ

Dubrovay: Faust

Április 8. szombat 16.00

Vigadó

Pastorale 3.

Főszerepben a cselló –
Devich Gergely

Április 9. vasárnap 16.00

Vigadó

Pastorale 3.

Főszerepben a cselló –
Devich Gergely

Április 21. péntek

Budapesti Kongresszusi

Központ

Hot Jazz Band
Hot Jazz Band és a Zuglói
Filharmonia közös koncertje

Április 29. szombat 18.00

Puccini: Pillangókisasszony
Km.: Cso-cso-szán: Miksch
Adrienn
Suzuki: Gémes Katalin
Pinkerton: László Boldizsár
Sharpless: Haja Zsolt
Goro: Megyesi Zoltán
Yamadori: Rezsnyák Róbert
Bonzo: Egri Sándor
Kate: Cserekyei Andrea
Császári biztos: Gaál Csaba
Rendezőasszisztens: Losonczy
Anita
Rendező: Horváth Zoltán
Vezényel: Horváth Gábor

Május 13. szombat 15.00

Zuglói Zeneház

Teakonzert

Május 13. szombat 16.00

Vigadó

Pastorale 4.

Apáról fiúra... – a Vujcsics és
a Söndörgő Együttes
(+ táncosok)

Május 14. vasárnap 16.00

Vigadó

Pastorale 4.

Apáról fiúra... – a Vujcsics és
a Söndörgő Együttes
(+ táncosok)

Május 16. kedd 19.30

Zeneakadémia Nagyterem

Diplomakonzert

Kabalevskij: Csellóverseny
Mihály András: Csellóver-
seny – Puskás Bernadett

REGIONÁLIS ZENEKAROK SZÖVETSÉGE

(A Magyar Szimfonikus Zenekarok
Szövetségének tagja)

1088 Budapest, Krúdy Gyula u. 15. III./40.
Elnök: Szabó Sipos Máté
Főtitkár: Horváth Gábor

Békés Megyei Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Békés Megyei
Szimfonikus Zenekar Közhasznú
Kulturális Egyesület
Békéscsaba 5600 Andrassy út 3.
Telefon: 20/4322-948
E-mail: uhrinviktor@freemail.hu
Honlap: www.beke+sszimf.hu
Művészeti vezető: Uhrin Viktor

Egri Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Egri Szimfonikus
Zenekar Kulturális Egyesület
Eger 3300 Knéich K. u. 8.
Telefon: 20/964-1518
E-mail:
Honlap: www.egriszimfonikusok.hu
Művészeti vezető: Szabó Sipos Máté

Gödöllői Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Gödöllői Szimfonikus
Zenekar Alapítvány
Gödöllő 2100 Ady Endre sétány 1.
Telefon: 30/546-1852
E-mail:
godollo.zenekar@indamail.hu
Honlap: www.gso.hu
Művészeti vezető: Horváth Gábor

Kaposvári Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím: Kaposvári Szimfonikus
Zenekar Alapítvány
7400 Kaposvár,
Rippl-Rónai u. 1/a. I. em. 6.
Honlap: www.kapossymph.com
E-mail: bela.kuti@gmail.com
Telefon: 06 20 535 1030
Képviselő: Kuti Béla

Karcagi Szimfonikus Zenekar

Daru Andrea (andcond@gmail.com)

Kecskeméti Szimfonikus Zenekar

Levelezési cím:
Kecskeméti Szimfonikus Zenekar
Hírös Agóra Kulturális és Ifjúsági
Központ
6000 Kecskemét, Deák tér 1.
telefon: 06-20/3230-001
email: kszztitkar@gmail.com
gerhat.laszlo@gmail.com
Honlap: www.hirosagora.hu
Művészeti vezető: Gerhát László

Salgótarjáni Szimfonikus Zenekar

Tóth Tibor (igazgato_vaczi@starjan.hu)

Szabolcsi Szimfonikus Zenekar Közhasznú Egyesülete

Székhely: 4400 Nyíregyháza,
Szent István u. 12.
mobil: 30 9656 453
E-mail: szabolcsiszimf@gmail.com
Képviselő: Nagy Gyula

Váci Szimfonikus Zenekar Egyesület

Székhely: 2600 Vác, Konstantin tér 8.
Levelezési cím: 2601 Vác, Pf. 297
Telefon/fax: 06-27-314-893
Honlap: www.vsznet.net
E-mail: vszz@invitel.hu;
vaciszimfonikus@gmail.com
Képviselő: Farkas Pál elnök

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK TAGJAI:

Budafoki Dohnányi Ernő Szimfonikus Zenekar Közhasznú Nonprofit Kft.

Cím: 1221 Budapest, Tóth József u. 47.
Levélcím: 1775 Budapest, Pf. 122
Művészeti titkárság: 1087 Budapest,
Kerepesi út 29/b. IV. ép.
Telefon: 322-1488 • Fax: 413-6365
E-mail: info@bdz.hu
www.bdz.hu

Budapesti Filharmoniai Társaság Zeneakara

1061 Budapest, Andrassy út 22.
Tel.: 331-2550 • Fax: 331-9478
http://www.bpo.hu

Duna Szimfonikus Zenekar Duna Palota Nonprofit Kft.

1051 Budapest, Zrínyi u. 5.
Tel./fax: (+36-1) 355-8330
E-mail: duna.szimf@dunapalota.hu
www.dunaszimfonikusok.hu
Bérletvásárlás, jegyrendelés:
Tel.: (+36-1) 235-5500

Győri Filharmonikus Zenekar

9021 Győr, Aradi vértanúk u. 16.
Tel.: (96) 312-452 • Fax: (96) 319-232
E-mail: office@gyfz.hu
www.gyfz.hu

Kodály Filharmonia Debrecen

4025 Debrecen, Simonffy u. 1/c.
Tel.: (52) 500-200 • Fax: (52) 412-395
E-mail: info@kodalyfilharmonia.hu
www.kodalyfilharmonia.hu

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekar és Kottatár Nonprofit Kft.

1095 Budapest, Komor Marcell u. 1.
Tel.: 411-6600 • Fax: 411-6699
E-mail: kovacs.g@filharmonikusok.hu
www.filharmonikusok.hu

MÁV Szimfonikus Zenekar

1087 Budapest, Kerepesi út 1-5.
Levélcím: 1088 Budapest, Múzeum u. 11.
Tel.: 338-2664 • Tel./fax: 338-4085
E-mail: office@mavzenekar.hu
www.mavzenekar.hu

Miskolci Szimfonikus Zenekar Nonprofit Kft.

3525 Miskolc, Fábán u. 6/a.
Tel.: (46) 323-488
E-mail: info@mso.hu • www.mso.hu

Óbudai Danubia Zenekar

1061 Budapest, Paulay Ede u. 41. I. em. 1.
Tel.: (+36-1) 373-0228, (+36-1) 269-1178
E-mail: info@odz.hu
www.odz.hu

Pannon Filharmonikusok – Pécs

7622 Pécs, Breuer Marcell sétány 4.
Tel.: (72) 500-320 • Fax: (72) 500-330
E-mail: info@pfz.hu
www.pfz.hu

Savaria Szimfonikus Zenekar

9700 Szombathely, Rákóczi u. 3.
Tel.: (94) 314-472 • Fax: (94) 316-808
E-mail: info@sso.hu
www.sso.hu

Szegedi Szimfonikus Zenekar

6720 Szeged, Széchenyi tér 9.
Korzó Zeneház
Tel.: (62) 426-102
E-mail: orch@symph-szeged.hu • www.symph-szeged.hu

Szolnoki Szimfonikus Zenekar

5000 Szolnok, Hild tér 1
Aba-Novák Kulturális Központ
Tel.: (30) 9358-368
E-mail: info@szolnokiszimfonikusok.hu
www.szolnokiszimfonikusok.hu

Zuglói Filharmonia Non profit Kft. – Szent István Király Szimfonikus Zenekar

1145 Budapest, Columbus u. 11.
Tel.: (36 1) 467-0786
E-mail: rendezveny@zugloifilharmonia.hu
www.zugloifilharmonia.hu

A MAGYAR SZIMFONIKUS ZENEKAROK SZÖVETSÉGÉNEK,
VALAMINT A MAGYAR ZENEMŰVÉSZEK ÉS TÁNCMŰVÉSZEK
SZAKSZERVEZETÉNEK KÖZÖS LAPJA,
A NEMZETI KULTURÁLIS ÁLAPPROGRAM TÁMOGATÁSÁVAL.

A szerkesztőség levelezési címe:
ZENEKAR MŰVÉSZETI BT.
1222 Budapest, Fenyőtoz utca 6.
e-mail: info@zenekarujsg.hu
www.zene-kar.hu
Felelős kiadó és szerkesztő: POPA PÉTER

Nyomás: EPC nyomda

ISSN: 1218-2702

Az interjúkban elhangzott véleményekkel és kijelentésekkel
szerkesztőségünk nem feltétlenül azonosul.
Észrevételeknek, helyesbítéseknek készséggel helyt adunk.

2017-ben is várjuk
szeretettel vásárlóinkat
üzletünkben és online,
megújult webshopunkon is!

fontrademusic.hu

1081 Budapest, Kiss József utca 14.

Telefon: +36 1 210-2790, +36 30 488-6622

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9⁰⁰-17³⁰

Adams Alexander Alphasax Amati Bach Bags Berg Larsen BG Blackburn Buffet Crampon B&S Cannonball
Cherub Conn-Selmer Courtois D'Addario Denis Wick Dotzauer E. Schmid Eastman Edwards Francois Louis
Gard Gator Getzen Hammig Hohner Holton Hoyer Jody Jazz Jupiter Keilwerth King König & Meyer Kromat
Lebayle Leblanc Lorée Ludwig Majestic Manhasset Marca Marigaux Mateki Melton Miyazawa Muramatsu
Musser Navarro Neotech P. Mauriat Paiste Pearl Powell Premier Rigotti Roy Benson Sankyo Schagerl Schnei-
der Schreiber Seiko Selmer Silverstein Sonaré Steuer Straubinger Studio 49 Theo Wanne Trevor J. James
Vandoren Wilde + Spieth Wittner Yamaha Yanagisawa Zoom